

BULLETIN

BULLETIN NÁRODNÍ PROTIDROGOVÉ CENTRÁLY

Vydavatel:

Policie České republiky
Národní protidrogová centrála
Služby kriminální policie a vyšetřování

Redakční rada:

plk. Mgr. Jakub FRYDRYCH
plk. JUDr. Jiří KOMOROUS
plk. Ing. Petr KOČÍ
plk. Mgr. Břetislav BREJCHA
Doc. Dr. JUDr. Jan HEJDA, Ph.D.
Doc. JUDr. Jozef ČENTĚŠ, Ph.D.
Doc. JUDr. Jozef METENKO, Ph.D.
Doc. Ing. Renata ŠTABLOVÁ, CSc.
PhDr. Miroslav NOŽINA, Ph.D.
Jaroslav ŠEJVL

Vedoucí redakce:

Miloš VANĚČEK
Tel. 974 835 853, 603 191 408

Adresa:

Policejní prezidium České republiky
Poštovní příhrádka 62/NPC
170 89 Praha 7
bulletinnpc@centrum.cz

Vydává:

oddělení vydavatelství obchodního odboru
Tiskárny MV, Bartůňkova 1159/4
Poštovní schránka 10
149 01 Praha 4
Tel.: 974 887 341, 974 887 335
Fax.: 974 887 333

Tiskne:

Tiskárna MV, s. p. o., Bartůňkova 1159/4
149 01 Praha 4
Tel.: 974 887 312
Fax.: 974 887 395
Vychází 4x ročně, cena 70,- Kč
Roční předplatné 280,- Kč
Plus distribuční poplatky

Objednávky přijímá a vyřizuje:

Tiskárna MV, p. o., obchodní úsek
Bartůňkova 1159/4, 149 01 Praha 4
Tel.: 974 887 334, 974 887 335, 974 887 341
Fax.: 974 887 333
e-mail.: pavel.komarek@tmv.cz

Distribuci vyřizuje:

Jindřich MATOUŠ – distribuce tiskovin

Ze věcnou správnost příspěvků ručí autoři

Přetisk povolen pouze se souhlasem redakce

Podávání novinových zásilek:

Povolila Česká pošta, s. p., Odštěpný závod Praha
Čj.: 6119/96 ze dne 15. 10. 1996

Určeno pro služební potřebu Policie ČR, Obecní policie,
Státního zastupitelství, soudů a vybraných institucí

Povoleno MK ČR – 7834

ISSN 1211-8834

Grafické zpracování obálky:

Pavel VLASÁK

Titulní strana:

M. C. van Houten

OBSAH:

2. ÚVODNÍ SLOVO ŘEDITELE NPC
plk. Mgr. Jakub FRYDRYCH
3. MEZINÁRODNÍ DEN PROTI ZNEUŽÍVÁNÍ
DROG A NEZÁKONNÉMU OBCHODOVÁNÍ
S NIMI 2009 POSELSTVÍ GENRÁLNÍHO
TAJEMNÍKA OSN
Informační centrum OSN
4. MEZINÁRODNÍ PROJEKT „RELIÉF“
Vladislav TÁBORSKÝ
13. DROGOVÁ ZÁVISLOST V TĚHOTENSTVÍ
– PROBLEMATIKA PRENATÁLNÍ PÉČE
A PORODU
Blanka VAVŘINKOVÁ, Tomáš BINDER
17. PATOLOGICKÉ HRÁČSTVÍ
– GAMBLING IV.
Jana POSOVÁ
23. KETAMIN (K, KET, Speciál K, vitamin K, Kit-
Kat)
Jana POSOVÁ
31. MEZINÁRODNÍ BOJ SE ZLOČINEM
Miloš VANĚČEK
40. PLUKOVNÍK M. C. VAN HOUTEN
Ladislav SRP
42. POUŽITÍ ZBRANĚ ČETNÍKY PROTI PYT-
LÁKŮM
Tomáš HERAJT, Radek GALAŠ
45. VÝSTAVA MOTOCYKL 2009
Marek BLAŽEJOVSKÝ
48. MALÁ POLICEJNÍ AKADEMIE
Petr SVOBODA
49. DROGOVÉ DOUPĚ V BUDOVĚ POLICIE
ČR V JIČÍNĚ
Hana KLEČALOVÁ
50. PIETNÍ AKT KVĚTEN 2009
Miroslav HRACHOVEC
51. MUZEJNÍ NOC 2009
Miroslav HRACHOVEC
52. KNIHOVNIČKA
Miloš VANĚČEK, NPC

Vážení čtenáři,

nahlížeje do drogových statistik a renomovaných průzkumů se snažím odhadnout, v zájmu kolika dospělých občanů tohoto státu naši liberální názorové oponenti z řad některých novinářů a odborníků asi hovoří. Za 3 % nebo i 5 % dospělých? Z čeho plyne jejich mandát pro vytváření tohoto zdánlivě početně zastoupeného společenského názoru? Proč se zaštiťují relativizujícími prohlášeními o osobní svobodě a nezadatelných lidských právech?

Stát má nezpochybnitelnou povinnost směřovat svou politiku k ochraně veřejného zdraví, propagaci a podpoře zdravého způsobu života, ale zejména jasně a čitelně deklarovat občanům prostřednictvím právní úpravy jednání, která jsou protiprávní. Předvídatelnost a konstantnost přístupu státu prostřednictvím exekutivy v čitelném právním prostředí patří mezi základní principy právního státu.

Postrádám mediální zájem na prezentaci běžných rodinných tragédií mladistvých a nezletilých uživatelů, odborné diskuse k zamyšlení nad zvyšujícím se počtem konzumentů marihuany, kteří kontaktují léčebná zařízení v důsledku psychických poruch způsobených jejím intenzivním kouřením. Proč nezaznívá více informací o tom, že drogy jsou spojeny s kriminálním polosvětlem, že

drogy stojí mimo slušnou společnost a ti, kteří mají v důsledku jejich užívání zdravotní a sociální problémy, jsou nemocní a stát má zájem na předcházení tohoto stavu snižováním dostupnosti drog a komponentů potřebných pro jejich výrobu.

Pravidelně si dělám screening otevřených zdrojů informací k drogám a nemohu se zbavit dojmu, že je nám mediálně zhusta podsouváno, že život bez drog téměř nelze žít a že drogy jsou ta nejpřirozenější věc na světě, kterou by si každá lidská bytost, chce-li v současném moderním světě obstát, měla jednoznačně minimálně vyzkoušet. Moderní doba je nemocná více závažnými nemocemi a problém nelegálních drog je nepochybně jedním z nejdiskutovanějších. Má komplikovanou diagnózu a nezřídka fatální prognózu. Komplikované věci obvykle nemívají jednoduchá korektní řešení.

Život je naštěstí pestrý a pro spokojený, plnohodnotný a šťastný život drogy opravdu potřeba nejsou.

plk. Mgr. Jakub Frydrych
ředitel

Národní protidrogové centrály
služby kriminální policie a vyšetřování
Policie České republiky

MEZINÁRODNÍ DEN PROTI ZNEUŽÍVÁNÍ DROG A NEZÁKONNÉMU OBCHODOVÁNÍ S NIMI 2009

Ovládají drogy tvůj život? Jde o tvůj život! Drogy tam nepatří!

V roce 1987 rozhodlo Valné shromáždění OSN, že 26. červen bude každoročně připomínán jako Mezinárodní den proti zneužívání drog a nezákonnému obchodování s nimi. Ten je příležitostí k posílení mezinárodní spolupráce na řešení drogové problematiky.

Od roku 2007 probíhá mezinárodní kampaň Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC) namířená na zvýšení povědomí o drogové problematice a vlivu drog především na mladé lidi. Cílem je podněcovat lidi na celém světě ke společnému postupu proti zneužívání drog a obchodování s nimi. Mladé lidi vyzývá, aby na první místo postavili své zdraví a řekli drogám ne.

Motto kampaně zní: „**Ovládají drogy tvůj život? Jde o tvůj život. Jde o tvé blízké. Drogy tam nepatří.**“ Letošním tématem je ilegální obchod s drogami.

Poselství generálního tajemníka OSN Ban Ki-moona u příležitosti mezinárodního dne proti drogám:

„Mezinárodnímu systému kontroly drog je letos 100 let. Jeho počátky souvisejí se založením Mezinárodní komise pro opium, jejímž cílem bylo zastavit epidemii šíření opia. Později přijaté úmluvy OSN o mezinárodní kontrole drog pomohly dále zaměřit pozornost světového společenství na další výzvy zneužívání drog a snížit negativní dopady drog na jednotlivce, rodiny a celé společnosti.

Zneužívání drog dokážeme předcházet, následky

léčit a držet pod kontrolou. Vyzývám členské státy, aby zlepšily strategie v oblasti prevence a zahrnuly léčbu drogově závislých do národních programů péče o zdraví. Světová zdravotnická organizace (WHO) a Úřad OSN pro drogy a kriminalitu budou pokračovat ve spolupráci s vládami států a dalšími partnery na posílení léčby drogových závislostí na celém světě.

Vyzývám také k řádnému uplatňování Úmluvy OSN o nadnárodním organizovaném zločinu a Úmluvy OSN proti korupci. Tyto nástroje mohou výrazně pomoci v oblasti prevence a kontroly zločinnosti souvisejících s drogami, která je vážným bezpečnostním v mnoha částech světa.

V zemích, které se potýkají s problémem pěstování, produkce a pašování drog, je potřeba posílit rozvojovou pomoc a spolupráci. Jinak hrozí nebezpečí nestability a ohroženo bude i splnění Rozvojových cílů tisíciletí.

U příležitosti Mezinárodního dne proti zneužívání drog a nezákonnému obchodování s nimi vyzývám ke společnému postupu na pomoc lidem trpícím drogovou závislostí. Spojme také síly a omezme počet zemí, ve kterých jsou drogy produkovány, nezákonně obchodovány a konzumovány.“

POSELSTVÍ GENERÁLNÍHO TAJEMNÍKA OSN

Ban Ki-moon

MEZINÁRODNÍ PROJEKT „RELIÉF“

Autor ve svém článku popisuje možnost využití mechanoskopie v oblasti odhalování drogové kriminality. Konkrétně se jedná o možnou individuální identifikaci objektů pomocí markantů, které jsou zjistitelné na reliéfu slisovaných drogových zásilek. Mezinárodní využití poznatků z uvedeného projektu a zavedení mezinárodní databáze, by tak účinně přispělo k úspěšnému potírání drogové kriminality.

V rámci praktické činnosti policejních orgánů Policie České republiky Národní protidrogové centrály služby kriminální policie a vyšetřování bylo zjištěno, že organizované skupiny pachatelů působící na území více států, na tzv. „Balkánské cestě“, lisují za použití kovových zařízení zásilky heroinu, které jsou poté určeny k dalšímu nelegálnímu obchodu. Heroin má svůj původ vždy na území cizího státu.

Balkánská cesta, v minulosti nazývaná též „Hedvábná stezka“, je obchodní trasa, spojující kontinenty Asie a Evropy. Vždy byla využívána k pašování různého nedostatkového zboží. Heroinové zásilky jsou do České republiky pašovány převážně tzv. střední balkánskou cestou, která vede z Turecka přes Bulharsko, Rumunsko nebo Srbsko, Maďarsko a Slovensko. Po zpracování surového opia v Turecku, ze kterého se derivací získává heroin, je připravováno mnoho zásilek ve formě sáčků o váze cca půl kg. Za účelem vyššího zhodnocení je heroin ve formě prášku poté dále ředěn dalšími překupníky na trase, nejčastěji za použití dovolené látky paracetamolu. Poté dochází za použití masivních kovových lisů s vysokým tlakem k lisování zásilek heroinu. Objem heroinu pašovaný z Turecka do dalších států je odhadován na jednu až dvě tuny denně, to znamená dva až čtyři tisíce slisovaných půlkilogramových zásilek heroinu. Půlkilogramová zásilka heroinu má hodnotu kolem 500 000,- Kč.

K ředění a lisování heroinu dochází na trase i v dalších státech, Českou republiku nevyjímaje. Území České republiky je z hlediska organizovaného zločinu v oblasti transportu drog stále považováno za významnou křižovatku.

Zásilky heroinu jsou stejně tak, jako i zásilky kokainu, hašiše, metamfetaminu apod., lisovány z několika důvodů. Hlavním důvodem je snazší manipulace při vkládání a vyjímání heroinu z těžko přístupných skrýší vozidel. Dalším podstatným důvodem je kontrola zásilky při jejím transportu. Pokud by případný podvodník chtěl realizovat podvodné naředení zásilky, je nucen zásilku nejen rozbalit, ale rovněž za použití značné destrukce rozbít a znovu slisovat. Sli-

sovaná zásilka je označovaná slangovým výrazem „kámen“ a svojí tvrdostí kamenu skutečně odpovídá. Navíc proces dalšího lisování je zdoluhavý a hrozí velké riziko prozrazení. Nejčastější rozměry slisované půlkilogramové zásilky heroinu mají rozměry cca 15x10x3 cm. Obchodníci s heroinem, kteří mají k dispozici slisovaný heroin, jsou zařazováni ve zločineckém prostředí v hierarchii k zástupcům vyšších pater. To může být další důvod častého lisování. Mimo uvedené důvody dále slisované zásilky odolávají lépe vnějším vlivům a možnostem snižování kvality v důsledku manipulace.

Povrch slisované půlkilogramové zásilky o rozměrech 15x10x3 cm činí 470 cm² a je vytvářen pod značným tlakem heveru na nákladní vozidla. Výsledkem tlaku kovových částí lisovacího zařízení je vytvoření kriminalistických stop na povrchu kvádry heroinu. Jejich využití je hlavní myšlenkou projektu Reliéf. Při vhodné normované fotografické dokumentaci povrchu slisovaných zásilek a vytvoření jejich mezinárodní kriminalistické sbírky stop lze získat další důkazy z oboru mechanoskopie, které podstatným způsobem mění skutkovou podstatu trestného činu dle § 187 trestního zákona. Pokud se za pomoci projektu Reliéf podaří zjistit shoda mikroreliéfu slisovaných zásilek na území více států, lze pachatele v České republice stíhat pro trestnou činnost s trestem odnětí svobody až na 15 let, tedy o 5 let vyšší, než která by mu hrozila dle mírnějšího ustanovení. Sledování pohybu zásilek se shodným mikroreliéfem na území států bude mít i vysoký kriminologický význam a více stmelovat spolupráci států v oblasti prevence i represe.

Formulace hypotéz a předpokladů vzniku použitelných kriminalistických stop na mikroreliéfu lisovaných zásilek omamných a psychotropních látek

Kriminalistika jako vědní obor spojuje teorii s praxí a naopak.

Při kriminalisticko praktické činnosti, jejímž základním úkolem je odhalování, objasňování a vyšetřování trestných činů, je z právního pohledu zjišťování skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Tento specifický poznávací proces kriminalisticko relevantní události hledá odpovědi na otázku, jaká realita existovala v minulosti. Postupné získávání znalosti tohoto procesu je poznáváním ne-

boli vytvářením logických konstrukcí, jejímž cílem je získání důkazů, které usvědčují pachatele z trestného jednání. Kriminalistika je dynamický vědní obor, který dává odpovědi na různé nápady, které jsou počátečním stadiem domněnky, vznikající na základě znalosti teorie a vycházející často i z praxe. Nejinak tomu je i v případě projektu Reliéf. Formulace hypotéz a předpokladu vzniku použitelných kriminalistických stop na povrchu, případně mikroreliéfu lisovaných zásilek omamných a psychotropních látek vychází ze dvou níže uvedených hlavních hypotéz (H1 a H2) a jedné vedlejší hypotézy (V), realizující myšlenky hypotéz „H1“ a „H2“.

- **Hypotéza „H1“ – slisované zásilky drog pod vysokým tlakem nesou na svém povrchu stopy, které by mohly nést individuální znaky.**
- **Hypotéza „H2“ – existuje možnost komparace mikroreliéfu kovových částí lisu, které nesou specifické znaky po opracování nebo opotřebování přitlačných kovových částí, s reliéfem zobrazeném na lisovaném produktu, popřípadě i obalech vkládaných mezi kovové přitlačné části lisu a lisovanou látku.**
- **Hypotéza „V“ – vytvořením mezinárodní kriminalistické sbírky stop reliéfů slisovaných zásilek bude možno provést komparaci mechanoskopických stop na reliéfu nebo mikroreliéfu slisovaných zásilek drog za účelem zjištění, zda obdobná zásilka se stejnými individuálními znaky již není zařazena ve sbírce stop z jiného předcházejícího případu na národní, případně mezinárodní úrovni.**

U domněnek obsažených v předchozích hypotézách bylo od počátku předpokládáno, že se stanou typickými verzemi, které by byly využitelné již od samého počátku procesu poznávání kriminalisticko-relevantní události. Ověření těchto hypotéz v rámci projektu Reliéf je významné i v tom, že při volbě počátečních a neodkladných úkonů by kriminalista na místě činu postupoval tak, aby kriminalistické stopy shromažďoval již s předpokladem možnosti zjištění individuálních znaků na povrchu slisovaných zásilek a možnosti trestního řízení podle nejpřísnější kvalifikované skutkové podstaty. Do vzniku projektu Reliéf nebyla tato skutečnost v České republice ani jinde ve světě respektována. Stopy po lisování na povrchu drogových zásilek jsou na místech jejich zjišťování nebo i v dalším průběhu znehodnocovány. Základní myšlenku těchto hypotéz by bylo v případě jejich experimentálních ověření možno plně využít pouze za předpokladu realizace níže uvedené vedlejší hypotézy „V“, tedy vzniku kriminalistické sbírky stop.

Pro potvrzení hypotézy vzniku zmíněných mecha-

noskopických objemových stop s individuálními znaky na povrchu slisovaných zásilek drog bylo třeba provést experimentální ověření. Prvotní krok byl učiněn na základě odborného vyjádření z kriminalistického oboru mechanoskopie na Kriminalistickém ústavu Praha v rámci případu se zajištěným kovovým lisem bez slisované zásilky heroinu, kterou se nepodařilo získat. Experimentálně byla na zmíněném lisovacím zařízení slisována zásilka cukru a bylo zjištěno, že skutečně nese na svém povrchu mechanoskopické stopy a individuální znaky pro možnost **individuální identifikace**.

Pro provedení a autenticitu experimentu bylo nutno ovšem vytvořit originální podmínky zločineckého prostředí. Na základě příslušných povolení byl z již realizovaného případu získán zadržený kovový lis, určený na lisování heroinu a dostatečné množství zabaveného heroinu a paracetamolu na míchání heroinu.

Experiment byl proveden osobou, která byla ve zločineckém prostředí známa jako expert na lisování heroinu a pro tuto trestnou činnost byla ve výkonu trestu odnětí svobody. Tento pachatel nebyl seznámen s hlavním účelem lisování a do současné doby není seznámen s myšlenkou projektu Reliéf, a to z důvodů naprosté přirozenosti provedení experimentu. Provedení experimentu bylo rozvrženo do třech stadií, to je do stadia míchání heroinu, vlastní lisování zásilky heroinu a balení pro další transport.

Provedením experimentu byl sledován cíl, který spočíval v předpokladu vzniku individuálních znaků na lisované zásilce heroinu - ověření hlavní hypotézy „H1“ a možnosti komparace se znaky na kovových přitlačných částech lisu - ověření hlavní hypotézy „H2“ a tedy i odpověď na otázku z oboru mechanoskopie, zda byly zásilky lisovány stejným zařízením, jak předpokládá využití vedlejší hypotézy „V“.

Na počátku vlastní realizace projektu Reliéf bylo nečekaně nutno vyřešit ještě jednu základní otázku, týkající se odpovědi na otázku, o jaký obor kriminalistické techniky se vlastně jedná – zda jde o obor trasologie nebo o obor mechanoskopie. Vzhledem k tomu, že se odpověď na tuto otázku velmi často lišila, budou uvedeny základní definice obou oborů, tak jak jsou všeobecně prezentovány.

Trasologie je obor kriminalistické techniky, který se zabývá vyhledáváním, zajišťováním a zkoumáním stop bosých a obutých nohou, dopravních prostředků a dalších stop podobného druhu.

Mechanoskopie je definována jako část kriminalistické techniky, která se zabývá zákonitostmi vzniku a metodikou vyhledávání, zajišťování a zkoumání stop nástrojů a jiných technických prostředků za účelem jejich identifikace a zjišťování způsobu jejich použití.

Pokud bychom se přiklonili k oboru trasologie

a považovali nositele stop, v našem případě zásilku drog, za konzistenci podobnou prostředí, ve kterém vznikají trasologické stopy, jako je např. prach, půda apod., bylo by možno z oboru trasologie vycházet. Na druhou stranu lisovací kovové zařízení patří jednoznačně do oboru mechanoskopie. Projekt Reliéf byl experty Kriminalistického ústavu Praha nakonec zařazen do oboru mechanoskopie, kde byl také poprvé vydán znalecký posudek. Zařazení projektu Reliéf do jednoho kriminalistického oboru a různá stanoviska mohou být problematická v rámci mezinárodní spolupráce. Kriminalistický obor mechanoskopie je vynálezem českých kriminalistů a je často obtížně přeložitelný do cizích jazyků. Mechanoskopie dosud není zcela mezinárodně přejímaným názvem a je často součástí trasologie.

Obr. č. 1 – Lis používaný ke slisování drog

Předpoklady využití kriminalistických stop na mikoreliéfu slisovaných zásilek omamných a psychotropních látek

Pokud se podaří v rámci vedeného trestního řízení v kterémkoliv stadiu zadržet slisovanou zásilku drog, lze předpokládat, že na jejím povrchu bude dostatečný počet individuálních znaků po lisování. Do vzniku projektu Reliéf se slisovaná zásilka mohla porovnávat na shodu s jinou zásilkou, zadrženou v rámci jiného případu, pouze za využití prezentované metody profilace. Tato metoda je založena na zkoumání příměsí, nečistot, které mohou být rovněž

až individuálního charakteru. Tato komparace je ovšem složitá pro mezinárodní spolupráci, neboť je zdoluhavá a je založena na manipulaci se zásilkami heroinu. Navíc výsledky zkoumání nejsou v rámci mezinárodní spolupráce centrálně evidovány. V případě projektu Reliéf je možno fotograficky za přesně stanovených podmínek zadokumentovat povrch zásilky a digitální cestou z jakéhokoliv místa na světě zaslat okamžitě k porovnání reliéf do centrální databanky stop na Kriminalistický ústav v Praze, kde je možno poměrně jednoduchou metodou porovnat individuální znaky na povrchu slisované zásilky a vydat stanovisko o případné shodnosti. Na základě tohoto stanoviska mohou zainteresované státy cestou následné otevřené právní pomoci, jejíž kladný výsledek je již předem dán, zvolit další postup při dokazování trestné činnosti s vysokou perspektivou již proti organizované skupině působící na území více států.

Podle ustanovení § 187 trestního zákona se základní skutkové podstaty trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů dopustí ten, kdo „neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak někomu opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku“... Pojmeme neoprávněně vyrobí se rozumí nejen průmyslová nebo řemeslná výroba, ale i jakéhokoliv jiné zhotovení nebo vytvoření omamné nebo psychotropní látky. Jde tedy o jakýkoliv proces, kromě pěstování.

Za výrobu je třeba považovat jakéhokoliv zhotovení nebo vytvoření omamné a psychotropní látky, a to bez ohledu na chemický či technologický postup a bez omezení jen na určité způsoby, jimiž je taková látka získána. Nemusí jít nutně o proces, při němž vzniká výrobek, kvalitativně a kvantitativně zcela odlišný od vstupních komponentů¹⁾. Tomuto výkladu zákona odpovídá jednání pachatele, který lisuje zásilky drog v základní skutkové podstatě § 187 trestního zákona.

Pokud jsou zajištěny zásilky se shodnými individuálními znaky na reliéfu na území více států, lze se důvodně domnívat, že se jedná o odpovídající jednání organizované skupiny působící na území více států, dle přísněji trestně kvalifikované skutkové podstaty trestného činu dle § 187 odst. 1, 4 trestního zákona, v České republice s horní hranicí trestu odnětí svobody až na 15 let. Otvírají se tak možnosti mezinárodní spolupráce v rámci dokazování proti rozšířenému okruhu osob. S tím souvisí i možnosti využití dalších důkazních prostředků a důkazů, zajištěných nejen na území jednoho státu. Jinak řečeno trestní řízení se rozšiřuje o možnosti výslechů dalších osob v zahraničí a převzetí dalších důkazů v rámci již odůvodněné otevřené právní po-

¹⁾ Soubor trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, C. H. Beck, Praha, č. 2/2004, číslo judikátu 657.

moci ze zahraničí na základě porovnání reliéfů slisovaných zásilek.

Z pohledu kriminalistiky se na mezinárodní scéně boje proti obchodu s drogami objevuje nový spojovací článek stop jednotlivých trestních řízení na zásilkách drog, kterým může být projekt Reliéf. Pokud v rámci mezinárodní spolupráce najdeme odpověď na základní kriminalistickou otázku projektu Reliéf z oboru mechanoskopie, a to, zda byly zásilky slisovány stejným zařízením, lze logickou analýzou pohybu zásilek drog dospět k území státu, kde dochází k lisování a kde je výrazný článek celé organizované skupiny osob pachatelů. Dle ustanovení § 188 trestního zákona je výroba, opatření nebo přechovávání lisovacího komplexu nebo i jeho částí, určených k lisování zásilek drog trestné, v kvalifikované skutkové podstatě ve větším rozsahu s trestem odnětí svobody až na 10 let.

Informace a poznatky získávané na základě realizace mezinárodní sbírky stop na povrchu slisovaných zásilek mohou mít zásadní kriminologický význam a být zdrojem informací o jednáních pachatelů na území jednotlivých států, směřů a intenzity mezinárodních obchodů s drogami. Mohou být rovněž důvodem ke změně taktiky a zaměření pozornosti policejních složek jednotlivých států při rozvržení sil a prostředků vynaložených na boj proti mezinárodnímu obchodu s drogami a znamenat tak úsporu značných finančních prostředků a celkové zefektivnění a zkvalitnění trestních řízení.

V rámci perspektivní realizace projektu Reliéf bude třeba ujednotit interním závazným pokynem nakládání se zásilkami a zajištěnými lisy. Pokud dojde při výkonu operativně pátrací činnosti nebo v průběhu trestního řízení k zajištění zásilky nebo lisu, bude příslušný odpovědný pracovník povinen nejpozději do tří dnů od takového zajištění vyžádat u Kriminalistického ústavu Praha, odbor kriminalistických identifikací, oddělení technických expertiz – kriminalistická mechanoskopie, odborné vyjádření nebo znalecký posudek, za účelem zajištění mechanoskopických stop na zásilkách a lisech a jejich porovnání se sbírkou vedenou na Kriminalistickém ústavu Praha.

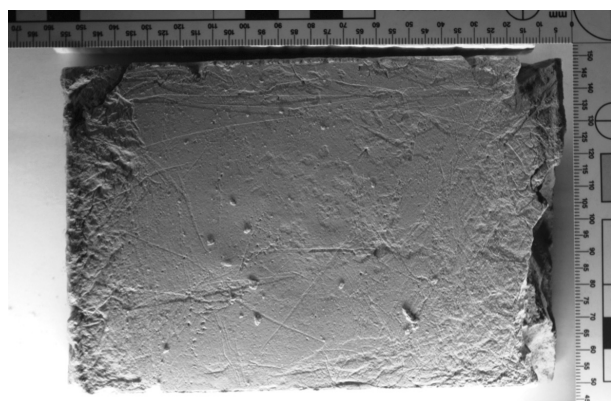
Při jakékoliv manipulaci se zajištěnou zásilkou nebo lisem bude odpovědný pracovník vždy povinen dbát na to, aby nedošlo k mechanickému či jinému znehodnocení mechanoskopických stop na těchto předmětech. Při vyžadování odborných vyjádření či znaleckých posudků bude odpovědný pracovník povinen vždy upozornit pracoviště provádějící příslušnou expertizu na nutnost dodržení pořadí provádění jednotlivých expertiz tak, aby mechanoskopická expertiza byla vždy prováděna jako první. Pokud bude pro plnění úkolů trestního řízení nutné provést přednostně expertizu z jiného oboru (například předběžné zkoumání z oboru chemických analýz), bude

odpovědný pracovník povinen upozornit pracoviště provádějící příslušnou expertizu na skutečnost, že zkoumaný předmět bude následně podroben i mechanoskopické expertize tak, aby byla zajištěna minimalizace poškození mechanoskopických stop takovým zkoumáním.

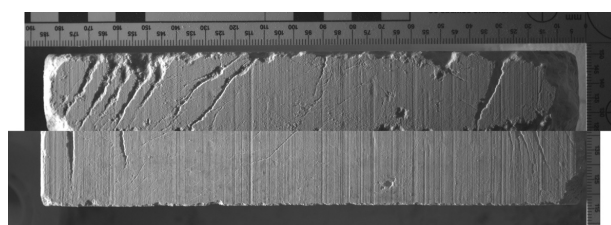
Předpoklady zajišťování, dokumentace a využití vzniklých stop na mikroreliéfu lisovaných zásilek omamných a psychotropních látek

Mikroreliéf na rozdíl od výraznějšího reliéfu povrchu slisovaných zásilek můžeme na základě definice považovat za mechanoskopické mikrostopy. Jejich význam bude důležitý především v následném období, pokud se podaří zrealizovat myšlenku projektu Reliéf až do konce, kdy bude zločinecké prostředí obranným způsobem reagovat na využití reliéfu slisovaných zásilek, ale zásilky bude z mnoha důvodů lisovat i nadále. Mechanoskopické mikrostopy jsou rovněž stopy, které pro své nepatrné geometrické rozměry a malou změnu ve struktuře mikroreliéfu lisovaných zásilek nebo malý odraz povrchu přítlačných kovových částí lisovacích zařízení jsou prostým okem slabě viditelné nebo neviditelné a pro účely vyhledávání nebo fixace, nebo zajišťování nebo zkoumání nebo vyhodnocování vyžadují použití současných špičkových metod a prostředků.

I v případě mikroreliéfu slisovaných zásilek se nabízí možnost dalšího zkoumání využití metod počítačové tomografie, případně dalších trojrozměrných digitálních metod. Proto bude v budoucnu nutné provést opětovně experiment, v rámci něhož bude pracováno na ověření této hypotézy. První kroky již byly učiněny v rámci navázané spolupráce s Doc. Dr. Ing. Karlem Pavelkou z laboratoře fotogrammetrie stavební fakulty ČVUT v Praze, kde bylo provedeno pokusné prostorové snímání strukturovaných povrchů o různé drsnosti. Za účelem zjištění možností prostorové dokumentace menších předmětů a jejich povrchových detailů byl využit prostorový skener Konica-Minolta. Jedná se o profesionální skener v ceně cca 1,8 milionu Kč, s limitním prostorovým rozlišením cca 0,2–0,3 mm. Dále byl pokusně využit vyvíjený optický korelační skener, založený na postupné obrazové korelaci snímků v ceně cca 120 tis. Kč, s teoretickou přesností 0,2 mm. Jako zkoumaný materiál byl použit povrch rovného kusu betonu o rozměru 20x20x10 cm, jehož povrchová struktura je velice podobná slisovaným zásilkám drog. Výsledkem zkoumání byly digitální fotografie mikroreliéfu, otevírající další možnosti projektu Reliéf.

Obr. č. 2 – Slisovaný blok heroinu

Obr. č. 3 – Komparační fotografie

• **Průběh ověřování hypotéz vzniku kriminalistických stop na mikrorelífu experimentálním slisováním heroinu na lisu zajištěném z pravomocně odsouzeného případu**

Využití projektu Reliéf v kriminalistické praktické činnosti by nebylo možné bez provedení kriminalistického experimentu a ověření. Kriminalistický experiment je definován jako specifická metoda kriminalistické praktické činnosti, spočívající v pokusném vyvolávání a zkoumání kriminalisticky relevantních jevů, činností a fragmentů událostí v uměle vytvořených podmínkách za účelem poznání a dokázání skutkového stavu věc²⁾. V případě projektu Reliéf je provedení experimentu prostředkem prověrky vytyčených verzí a odpovědí na základní otázky, zda byly zásilky lisovány stejným zařízením, popřípadě zda reliéf slisované zásilky je nositelem individuálních znaků využitelných k individuální identifikaci a lze tak provést následnou komparaci s předpokladem shodnosti reliéfů slisovaných zásilek.

Pro provedení experimentu byly vytvořeny podmínky shodné s podmínkami prověřované události. Byla provedena eliminace negativního působení znalosti důvodů provádění experimentu u osoby, která experiment realizovala. Jednalo se o osobu, která byla ve výkonu trestu odnětí svobody pro drogovou trestnou činnost a která dobrovolně pod vhodně zvolenou legendou experiment provedla. Samotnému provedení experimentu předcházela odpovídající povolení,

kteřá byla nutno vyžádat z důvodu legálnosti. Místnost určená k provedení experimentu byla zabezpečena před vstupem nežádoucích osob a vybavena nástroji a předměty nutnými pro provedení experimentu. Provedení experimentu bylo po dobu jeho realizace dokumentováno za použití kamerové techniky běžně používané výjezdovými skupinami na místech trestných činů.

Hlavní součástí pro provedení experimentu byl kovový lis zajištěný v rámci již ukončeného trestního řízení, který byl k lisování prokazatelně využíván. Kovový lis se skládal z hlavního rámu určeného k vytvoření tlaku mezi jeho konstrukcí, vloženým heverem na nákladní vozidla a přitlačné kovové desky, vložené na dno a povrch kovové matrice o vnitřních rozměrech 15x10x3 cm.

Jako hmota pro lisování byl k provedení experimentu zajištěn heroin, který byl ve slisované podobě a byl zajištěn v rámci ukončeného trestního řízení. K dispozici bylo vyžádáno rovněž potřebné množství paracetamolu. Místnost byla dále vybavena domácím kuchyňským mixérem, elektrickým vařičem, kladivem, lepicími páskami (izolepou), mikroténovými sáčky, digitálními váhami, lžící, nůžkami a sklenicí mléka a vody. Dispozice uvedených předmětů byla zvolena na základě požadavků osoby provádějící lisování. Samotný experiment byl rozvržen do tří stadií, stadia přípravy a mixování heroinu s paracetamolem, vlastního lisování zásilky heroinu a dále do stadia balení zásilky tak, aby nebyl vyzrazen důvod provádění experimentu a byly zjištěny další velice důležité kriminalisticky relevantní informace.

Úvodem prvního stadia experimentu byl objasněn důvod, proč osoby provádějící lisování během tohoto procesu pijí mléko. Bylo zjištěno, že je to z důvodu obrany organismu před vlivem prашného heroinu. Z těchto důvodů se používají i různé roušky. Lisování heroinu se provádí z důvodu utajení většinou v uzavřených místech, nejčastěji v sídlištních bytech. V těchto bytech jsou mikroskopické zbytky heroinu úplně všude, byt je prostě celý zaprášený od heroinu.

Jediný způsob, jak se nechá na obchodu s heroinem vydělat, je jeho mixování a ředění s další látkou. Např. ale v roce 2007 byla krize na trhu heroinu a paralelně s tím byl i nedostatek paracetamolu. Jeden kg paracetamolu stál až dvojnásobnou cenu 40 000 Kč. Paracetamol se dováží nejčastěji z Kosova, Albánie nebo Nizozemska. Stejným způsobem, jako se lisuje heroin, se v podstatě lisuje i kokain, hašiš nebo pervitin. V Nizozemsku mají elektrický lis, z jedné strany se tam nasype kokain a z druhé strany je produkován vylisovaný výrobek. Jedná se vlastně o průmyslovou výrobu.

²⁾ Suchánek, J. a kol. Kriminalistika – kriminalisticko technické metody a prostředky, Praha, PA ČR, 1999.

Kupující se většinou chce přesvědčit, zda kupovaná látka je skutečně heroin, který je svým vzhledem velice podobný paracetamolu apod. Ve zločineckém prostředí na to existuje jednoduchá metoda, jejíž znalost je důležitá pro práci kriminální policie. Ke zkoušce je zapotřebí proužek alobalu a zapalovač. Na alobal se vloží vzorek heroinu a přes alobal se zahřeje. Heroin se zabarví do hnědé barvy a zároveň se začnou odpařovat páry s účinnou látkou. Čím více se heroin zahřeje, tím rychleji ztrácí na kvalitě. To je důležité pro manipulaci s heroinem. Heroin se po zahřátí mění do kapalné konzistence a při stékání po alobalu zanechává hnědou stopu. Pohmatem na této stopě lze zjistit, zda má lepkavý charakter. Pokud ano, tak se jedná o nekvalitní zboží, neboť čistý heroin nelepí. Byl proveden i pokus s mixem paracetamolu, který je zpravidla světlejší na pohled než heroin. Po zahřátí paracetamolu na alobalu paracetamol teče skoro jako voda a nezanechává za sebou žádnou barevnou stopu. Rovněž je rozdíl v zápachu mezi heroinem a paracetamolem, heroin je cítit po karamelu. Paracetamol téměř na alobalu nelepí. Tímto jednoduchým způsobem se drogové prostředí při prodeji přesvědčuje o tom, zda zboží je skutečně heroin a jak je kvalitní.

Před lisováním heroinu je třeba množství heroinu převážít na digitálních vahách a připravit k namíchání. Stejným způsobem je třeba navážít odpovídající množství paracetamolu, případně jiného ředidla. Při vážení se používá obyčejná polévková lžice, která obsahuje heroin o váze cca 40 gramů. Lidé, kteří provádí ředění a lisování heroinu, se nazývají „doktoři“. Pokud je heroin čerstvě přivezen z Turecka, vždy se ředí s paracetamolem v poměru 1:1. To proto, že při dalším ředění přichází heroin již k pouličnímu prodeji, a potom se podle množství odběru přizpůsobuje i kvalita dalším ředěním. Pokud je odebíráno větší množství najednou, je prodáván heroin méně naředěný, kvalitnější a opačně.

První věc, kterou je třeba provést s původní slisovanou zásilkou, je to, že se musí rozbít. Používá se běžně kladivo – údery přes několik igelitových sáčků. Při roztloukání lisovaného heroinu je způsobován poměrně velký hluk, což může být důležité pro činnost policie. Je známo, že při pouličním prodeji v České republice je upřednostňován prodej slisovaného heroinu, tzv. kamene, který je zárukou kvality. Řádné rozmělnění slisovaného heroinu před mixováním je velice důležité, neboť pokud se ani mixérem poté drobné kamínky nepodaří rozmělnit, dochází potom často k zajímavým situacím při prodeji.

Odběratel nakoupí heroin a je napoprvé spokojen s kvalitou. Proto projeví zájem o stejný heroin ze stejné zásilky. Ten už ale není tolik kvalitní a ani prodávající nepřipouští, že se dopustil nějakého podvodu. Je to způsobeno tím, že první odkup obsahoval

špatně rozmělněný heroin před mixováním a byl tudíž kvalitnější. Prodávající se brání, že se jedná o stejnou kvalitu a dochází k roztržkám a důkazu, že heroin byl již v řetězci prodávající kupující několikrát ředěn. Špatná kvalita heroinu může být způsobena i nadměrným používáním elektrického mixéru, kdy dojde k přehřátí heroinu, který tak ztrácí svou kvalitu. Proto je důležité kladivem heroin pokud možno co nejvíce rozmělnit. Při mixování je nutno neustále kontrolovat teplotu mixovací nádoby. Proto je zvuk mixéru stále přerušován, což může být rovněž určitá indicie pro podezření, že v místě je zpracováván heroin, zvláště pokud mixování předcházely tlukot při jeho roztloukání.

Výrobci při lisování používají většinou telefonní kartu na setření zbytků heroinu. Kartu vždy řádně očistí, ale i přesto je třeba počítat s tím, že na ostré hraně zůstávají mikroskopická množství heroinu, což je důležité pro dokazování. Při roztloukání heroinu a jeho převažování došlo ke ztrátě celých 2 gramů heroinu. Mixér většinou výrobci čistí kartáčkem na zuby, získávají tak zpět až kolem 5 gramů. Rozmixovaný heroin je nejlepší míchat s naváženým paracetamolem v nafouknutém igelitovém pytlíku, ale je možné použít opět i mixér, kde hrozí ale již uvedené přehřátí heroinu. Po přípravě heroinu bylo přistoupeno k lisování zásilky, které je popsáno v rámci přímého ověření hypotézy „H1“. Po slisování zásilky bylo přistoupeno k balení zásilky. Slisovaná zásilka v původním mikroténovém sáčku byla oblepena hnědou izolepou. Postup oblepování byl započat v bočních stranách, kvůli možné deformaci a ztrátě materiálu. Bylo přistoupeno k příčnému oblepení horní a spodní strany v několika vrstvách. Při oblepování je potřeba mít dobrý cit v rukách, nelze pracovat v rukavicích. Dochází k pevnému stisku zásilky a na povrchu izolepy i v lepicí spodní části jsou ve vrstvách nutně zanechávány daktyloskopické otisky prstů. Zabalení zásilky znamenalo navýšení o 10 gramů na váze.

Pokud je zásilka balena blíže ke zdrojové zemi nebo přímo v Turecku, je balíček heroinu balen ještě do další vrstvy. Nejdříve se pomaže pastou na zuby, případně medem nebo se přidává káva, prostě aromatická látka proti činnosti drogových psů. Dále se vloží takto pomazaná zásilka do dalšího igelitového sáčku a potom opět oblepí další vrstvou izolepy. Zásilka může být před vrstvou izolepy ještě zabalena do další vrstvy alobalu, aby bylo zabráněno možnosti nalezení za pomoci rentgenu. Takto zabalená zásilka vážila o 30 g více. Používaná izolepa v Turecku je žluté barvy a je méně kvalitní.

• **Průběh ověřování hypotézy „H1“ – slisované zásilky drog pod vysokým tlakem nesou na svém povrchu stopy, které by mohly nést individuální znaky.**

Heroin je před lisování nasypán do jemného mikroténového sáčku, který je upřednostňován před klasickým igelitovým z důvodů ztráty na váze. Před vložením namixovaného heroinu je třeba nahřát kovové části matrice a přítlačné kovové desky. Dochází tak k rychlejšímu a efektivnějšímu slisování. Kov se nahřívá na elektrickém vařiči do doby, než se z kovu začne odpařovat voda, která je tak indikátorem bezpečného lisování heroinu bez jeho poškození a spálení. Před vlastním lisováním byl kovový rám o rozměrech 70x50 cm postaven do svislé polohy. Nadále se souběžně musí udržovat stálá teplota zahřáté kovové matrice. Mikroténový sáček, určený pro heroin, ve kterém bude lisován, byl z důvodů možné ztráty upraven. Byly přeloženy spodní rohy a přelepeny izolepou, neboť by mohlo dojít v důsledku tlaku k protržení sáčku a ztrátě lisovaného materiálu. Takto upravený mikroténový sáček byl naplněn za použití polévkové lžice a zvážen na hodnotu půl kilogramu. Zahřátá kovová matrice a přítlačné kovové desky byly v řádně přehřátém stavu přemístěny do spodní části kovového rámu. Poté se vloží mikroténový sáček s heroinem do matrice pro lisování a rukama se řádně rozloží stejnoměrně do celého prostoru. Přiloží se horní kovová deska a poklepem se zajistí její přilnutí na povrch slisovávané zásilky. Mezi horní přítlačnou desku s maticí a kovový rám se vloží hever, který zajistí potřebný silný tlak. Poté se nechá heroin pod tlakem minimálně 20 minut.

- **Průběh ověřování hypotézy „H2“ existence možnosti komparace mikroreliefu kovových částí lisu, které nesou specifické znaky po opracování nebo opotřebování přítlačných kovových částí, s reliéfem zobrazeném na lisovaném produktu, popřípadě i obalech vkládaných mezi kovové přítlačné části lisu a lisovanou látku.**

V souvislosti s průběhem ověřování hypotézy „H1“ bylo konstatováno, že slisované zásilky drog pod vysokým tlakem nesou na svém povrchu stopy, které by mohly nést individuální znaky. Hypotéza vychází z předpokladu, že materiální stopy vytvořené na povrchu slisovaných zásilek v důsledku značného tlaku kovových částí lisovacího zařízení nejsou stopy plošné, ale stopy plastické, neboli objemové. Objemové stopy vznikají v případech, kdy se nositel stopy, v našem případě povrch slisované zásilky, stává působením kovových částí lisu plasticky deformovaným. Individuální znaky na povrchu slisovaných zásilek drog jsou stopy odrážející vnější strukturu přítlačných kovových částí lisu. Naopak, na kovových částech lisu, které přichází do kontaktu při lisování s omamnou a psychotropní látkou, lze předpokládat stopy chemické, tedy stopy odrážející vnitřní strukturu (složení) lisovaných drog. Stopy vznikající v důsledku lisování drog jsou dále z kriminalistického hlediska stopy statické. To znamená, že

při lisování drog dochází k minimálnímu pohybu lisu vůči lisované látce v kolmém směru, s velkým významem pro možnost individuální identifikace.

V průběhu experimentu lisování zásilky heroinu bylo lisovací zařízení použito v souladu s předpokladem vzniku objemových stop na reliéfu lisované zásilky. Kovové přítlačné části lisu působily při lisování kolmým směrem na povrch lisovaného heroinu a nedocházelo k nepatřičným zešikmením či jiným deformacím, které by měly za následek znehodnocení případných individuálních znaků. Rovněž proces deinstalace lisovacího zařízení zásadním významem nepoškozuje případné mechanoskopické stopy na povrchu lisovaného heroinu, stejně tak jako i samotné vyjmutí zásilky z kovové matrice. Jako obal před lisováním byl použit mikroténový sáček.

- **Průběh ověřování hypotézy „V“ vytvořením mezinárodní kriminalistické sbírky stop reliéfů slisovaných zásilek bude možno provést komparaci mechanoskopických stop na reliéfu nebo mikroreliefu slisovaných zásilek drog za účelem zjištění, zda obdobná zásilka se stejnými individuálními znaky již není zařazena ve sbírce stop z jiného předcházejícího případu na národní, případně mezinárodní úrovni.**

Při zajišťování stop reliéfu nebo mikroreliefu lisovaných zásilek omamných a psychotropních látek bude upřednostňována dokumentace fotografováním. Bude třeba sjednotit metodiku dokumentace projektu Reliéf v rámci zainteresovaných států a jednotným způsobem provádět fotografování povrchu slisovaných zásilek. Aby byly co nejvěrněji reprodukovány identifikační znaky reliéfu drogových zásilek, jeví se jako vhodné vyvinout digitální fotokomoru s jednotným osvětlením a mechanismem fotografování a toto zařízení s použitím digitálních technologií přenosu dat jednoduchým a rychlým způsobem napojit na centrální sbírku na Kriminalistickém ústavu Praha. Zde bude povrch zásilky na základě žádosti o znalecký posudek z oboru kriminalistické mechanoskopie podroben zkoumání za účelem zjištění, zda nese individuální znaky pro možnost individuální identifikace. V kladném případě bude provedeno za použití moderních aparatur porovnání s již zadrženými zásilkami slisovaných druhů drog a pokud bude zjištěna shoda, budou iniciována další odpovídající procesní opatření. V případě vytvoření samostatné kriminalistické sbírky těchto stop lze za použití digitální technologie přenosu dat jednoduchým a rychlým způsobem vytvořit tzv. „mechanoskopickou daktyloskopii“ neboli evropskou kriminalistickou sbírku „Reliéf“ na Kriminalistickém ústavu v Praze a podstatným způsobem přispět za využití této komparace k dokazování mezinárodních případů. Nebylo zjištěno, že by v Evropě existovala obdobná sbírka stop nebo že by byla vůbec tato metoda použita v důkazním řízení.

V případě zřízení centrální sbírky pro Evropu na Kriminalistickém ústavu Praha by se Česká republika stala významným koordinátorem podnětů pro právní pomoci v rámci Evropy a byla by schopna poskytovat tak důležité podklady pro verze dalšího vývoje trestné činnosti na balkánské cestě a obchodu s heroinem. Policie by byla schopna efektivněji postupovat. Přitom ze statistik je průkazné, že četnost zadržených slisovaných zásilek heroinu v rámci Evropy je téměř denní záležitost a lze důvodně rovněž předpokládat velice perspektivní využití této metody v oblasti mezinárodní spolupráce a právní pomoci společných trestních řízení. Podobné uplatnění by kriminalistická sbírka stop našla i v případech slisovaných zásilek kokainu, hašiše, popř. i metamfetaminu apod.

**Potvrzení hypotéz experimentu projektu
Reliéf a možnost založení kriminalistické
sbírky stop mikroreliéfu lisovaných zásilek
omamných a psychotropních látek**

Experiment lisování heroinu byl proveden na lisu zajištěném z kriminálního prostředí. K lisování byl použit na základě příslušných povolení heroin zadržený v rámci již pravomocně ukončeného trestního řízení. Proces lisování heroinu byl prováděn osobou, která je ve výkonu trestu odnětí svobody a která byla ve zločineckém prostředí známa jako expert na lisování heroinu. Z důvodů naprosté přirozenosti provedení experimentu nebyl tento pachatel seznámen s hlavním účelem lisování a do současné doby není seznámen s myšlenkou projektu Reliéf. Za těchto okolností mohlo být přistoupeno k potvrzení stanovených hypotéz „H1“, „H2“ a hypotézy „V“.

- Výsledek experimentu ověřování hypotézy „H1“ – slisované zásilky drog pod vysokým tlakem nesou na svém povrchu stopy, které by mohly nést individuální znaky. Znaleckým zkoumáním z oboru mechanoskopie bylo konstatováno, že na reliéfu experimentálně slisované zásilky heroinu byly nalezeny individuální znaky využitelné pro individuální identifikaci z oboru kriminalistické mechanoskopie.
- Výsledek experimentu hypotézy „H2“ – možnost komparace mikroreliéfu kovových částí lisu, které nesou specifické znaky po opracování nebo opotřebování přitlačných kovových částí s reliéfem zobrazeném na lisovaném produktu, popřípadě i obalech vkládaných mezi kovové přitlačné části lisu a lisovanou látku. Znaleckým zkoumáním z oboru mechanoskopie bylo konstatováno, že provedeným experimentálním slisováním zásilky heroinu za popsáných okolností skutečně dochází k minimálnímu pohybu lisu vůči lisované látce

v kolmém směru a vzniku tak využitelných mechanoskopických stop se znaky individuální identifikace jako odrazu působení přitlačných kovových desek, případně kovové matrice. Využitelné individuální znaky vznikají při lisování i na obalech lisované zásilky.

- Výsledek experimentů „H1“ a „H2“ pro hypotézu „V“ – vytvořením mezinárodní kriminalistické sbírky stop reliéfů slisovaných zásilek bude možno provést komparaci mechanoskopických stop na reliéfu nebo mikroreliéfu slisovaných zásilek drog za účelem zjištění, zda obdobná zásilka se stejnými individuálními znaky již není zařazena ve sbírce stop z jiného předcházejícího případu na národní, případně mezinárodní úrovni. Na základě vyjádření Kriminalistického ústavu Praha oboru mechanoskopie lze na základě potvrzení hypotéz „H1“ a „H2“ fotograficky za přesně stanovených podmínek zadokumentovat povrch zásilky a digitální cestou z jakéhokoli místa na světě zaslat okamžitě k porovnání do centrální databanky stop, kde je možno poměrně jednoduchou metodou porovnat individuální znaky na povrchu slisované zásilky a vydat stanovisko o případné shodnosti. Na základě tohoto stanoviska mohou zainteresované státy cestou následné otevřené právní pomoci, jejíž kladný výsledek je již předem dán, zvolit další postup při dokazování trestné činnosti s vysokou perspektivou již proti organizované skupině působící na území více států s výrazně vyšší trestní sazbou.

Obr. č. 4 – Možné využití projektu Reliéf u jiných drog – zde slisovaný kokain

Hypotézy projektu Reliéf se již podařilo ověřit i v další kriminalisticko praktické činnosti policejních orgánů. Jedná se o případ, který není dosud pravomocně odsouzen, ale z průběhu kterého lze jednodu-

chým způsobem prezentovat význam projektu. Na území Švýcarska byli švýcarskou policií zadrženi dva občané České republiky, kam jako kurýři pro hlavního organizátora z Prahy dovezli zásilku 10 kg heroinu ve slisované podobě balíčků po 0,5 kg. Švýcarská policie podrobila balíčky kriminalistickému zkoumání a protože neznala možnosti projektu Reliéf, balíčky zkoumáním i s reliéfy zničila. Následně se podařilo zadržet ve spolupráci s českou policií dalšího kurýra, který tentokrát na území České republiky dovážel z Makedonie pro stejného organizátora v Praze zásilku kolem 20 kg slisovaného heroinu, opět po 0,5 kg balíčcích. Příslušný odbor kriminalistické techniky a expertizy reliéfy balíčků i v těchto případech pro další zkoumání z pohledu projektu Reliéf zničil. Při zatýkání hlavního organizátora z Prahy byla v jeho konspirativním bytě nalezena jedna půlkilogramová slisovaná zásilka heroinu, která již byla podrobena zkoumání v rámci projektu Reliéf. Na svém slisovaném povrchu nesla mechanoskopické stopy po lisovacím zařízení se znaky individuální identifikace.

Vzhledem k tomu, že se následně podařilo zjistit poznatky o nezajištěné další půlkilogramové zásilce heroinu v místě zadržení organizátora, byla zde opět

provedena domovní prohlídka, při které se tuto slisovanou zásilku heroinu podařilo dodatečně zajistit. Rovněž tato zásilka nesla znaky individuální identifikace na svém slisovaném povrchu. Na Kriminalistickém ústavu Praha byla provedena komparace mechanoskopických stop zajištěných půlkilogramových zásilek a ve znaleckém posudku bylo konstatováno, že se jedná o zásilky, které byly slisovány na stejném lisovacím zařízení. V praxi se tak podařily poprvé ověřit hypotézy projektu Reliéf. Lze se právem domnívat, že i další zadržené zásilky heroinu ve Švýcarsku a České republice mohly nést stejné znaky individuální identifikace na svém povrchu. To by znamenalo zajištění důkazního materiálu nejen proti realizované skupině pachatelů na území Švýcarska a České republiky, ale rovněž shromažďování dalších důkazů proti možnému dodavateli v Makedonii na základě porovnávání zadržených slisovaných zásilek heroinu, které zřejmě i nadále končí u odběratelů v Evropě.

(článek je dílčí částí autorovy závěrečné diplomové práce)

pplk. Mgr. Vladislav TÁBORSKÝ, NPC

DROGOVÁ ZÁVISLOST V TĚHOTENSTVÍ – PROBLEMATIKA PRENATÁLNÍ PÉČE A PORODU

Autoři se zabývají problematikou těhotenství drogově závislých žen. Zaobírají se jak epidemiologií, identifikací těhotné narkomanky, tak jejím vztahem k droze v průběhu těhotenství, patologickými stavy a problémy souvisejícími s prenatální péčí u drogově závislých žen celkově. Dále definují rizika pro novorozence s akcentem na jednotlivé druhy omamných nebo psychotropních látek, na kterých je matka závislá.

Úvod

S problematikou závislosti na drogách v souvislosti s těhotenstvím se setkáváme v České republice častěji po roce 1989, kdy se republika stala z tranzitní země zemí cílovou. S postupem času postupně přibývalo případů těhotných mladých žen závislých na ilegálních drogách. Ve většině případů tento fakt zastihl porodníky nepřipravené, neobeznámené s touto problematikou. Výsledkem bylo, že se snažili takové pacientky stůj co stůj zbavit, jednak proto, že o rizicích spojených s užíváním drog mnoho nevěděli nebo je přeceňovali a v neposlední řadě i proto, že k takové těhotné zaujali animózní postoj¹.

Epidemiologie

Počty uživatelů rok od roku narůstají. 17 % těhotných žen v ČR udává, že se někdy v životě setkaly s ilegální drogou. Klesá věk uživatelů a s klesajícím věkem se vyrovnává poměr mezi muži a ženami. Prakticky všechny závislé ženy jsou ve fertilním věku. Přesná statistika není k dispozici, ale z dílčích údajů odhadujeme, že v ČR ročně porodí více než 100 žen závislých na „tvrdých drogách“. Z hlediska preference stále platí, že 2/3 jsou závislé na opiátech a 1/3 na pervitinu. Kokain pro svou cenu zůstává zatím na okraji zájmu. Více než 50 % závislých užívá kombinaci dvou a více drog. Prakticky všechny tyto ženy jsou závislé na nikotinu. V posledních letech zaznamenáváme určitý odklon od tzv. tradičních tvrdých drog. Tvrdit, že se jedná o pozitivní trend, je poněkud kontroverzní. Řada těhotných v poslední době přichází s tvrzením, že již „abstínují“, protože si opatřily na černém trhu buprenorfin. ČR rovněž zaujala v Evropě první místo, co se týče počtu pravidelných konzumentů marihuany ve věkové kategorii 15–35¹.

Charakteristika drogově závislé těhotné ženy

Jedná se většinou o ženy svobodné, velmi mladé, nezaměstnané. Těhotenství je prakticky vždy neplánované a mnoha případech nechtěné. Typický je pozdní záchyt těhotenství, protože drogově závislá žena, ať již vlivem drogy samotné (opiáty) nebo způsobem života (ztráta tělesné hmotnosti), postupně ztratí kontrolu nad menstruačním cyklem. Typická je dlouhodobá amenorhoe u uživatelů heroinu. Po porodu nastávají problémy s umístěním dětí zpět do rodiny. Zcela sociální jedinci sami nejvíce zájem o porozené dítě, v ostatních případech je nezbytné prošetření situace sociální pracovníci. Častým výsledkem je pak předběžné soudní opatření, které určí, pokud to lze, opatrovnictví některému z členů rodiny (nejčastěji matka rodičky) nebo státu^{1,2,3}.

Vztah k droze v průběhu těhotenství

Těhotenství představuje velmi vážnou komplikaci dosavadního způsobu života závislé ženy. Při osobním kontaktu v ordinaci projevují sice obavy z možného poškození plodu, ale protože se jedná o onemocnění CNS⁴, nejsou samy schopny situaci řešit. U závislých na pervitinu, kde se jedná o psychickou závislost a kde není nutná a běžná každodenní aplikace drogy, se setkáváme s bagatelizací jejich závislosti. U žen závislých na heroinu se setkáváme častěji s pokusy o léčbu a abstinenci¹.

Identifikace drogově závislé těhotné ženy

Většina těhotných byla již před otěhotněním v kontaktu s některým protidrogovým centrem nebo oddělením léčby závislosti. Obecně platí, že na cílený dotaz o užívání drog žena dnes odpoví pravdivě. Průměrná doba závislosti u našich klientek přesáhla 6 let, tudíž jsou si vědomé, že se jedná o problém.

U většiny těchto žen zaujme na první pohled jejich vzhled a chování, případně vzbudí pozornost i jejich doprovod. Neplatí to však stoprocentně.

Pro ženy závislé na metamfetaminu (pervitinu) je typická excitovanost, překotná mluva, podrážděnost a konfliktost. Naopak u žen závislých na heroinu je rozpoznatelný celkový útlum, smazaná řeč. V obou

případech závisí na časovém intervalu, který uplynul od aplikace drogy. Prakticky všechny závislé ženy nejsou schopny dodržet termíny sjednaných prenatalních kontrol a vyšetření. Nevěrohodné výmluvy a lhaní bývají u těchto žen pravidlem¹.

Změny v průběhu těhotenství a další faktory ovlivňující transfer drogy k plodu

Zvyšující se objem cirkulující plazmy, zvýšený průtok krve ledvinami a rostoucí dělohou ovlivňují míru distribuce drogy v organismu a její koncentrační peak. Výsledkem je ovlivnění citlivosti k užívané droze. Transfer drogy k plodu je závislý na vlastnostech drogy samotné (liposolubilita, molekulová hmotnost, strukturální charakteristiky, proteinové složení, typ transferu, stupeň ionizace) a stavu uteroplacentární jednotky (struktura a funkce placenty, průtok krve placentou, tloušťka placentární membrány, gradient pH na membráně)⁵.

Obecně se vyskytující patologické stavy

Souvisí hlavně se způsobem, jakým je droga aplikována do organismu. Z tohoto pohledu je přirozeně nejrizikovější i. v. aplikace, obzvláště pokud v komunitě dochází k opakovanému použití jehel různými jedinci. Jedná se především o kožní a cévní záněty. Opakovaně jsme se setkali s endokarditidou. Čím déle je žena závislá, tím méně je průchodný povrchní žilní systém a pak i banální odběr krve může činit velké obtíže. Jehlou se přenáší i hepatitidy především typu C a vysoké je i riziko přenosu HIV infekce. Více než 60 % našich klientek je HCV pozitivních, naštěstí HIV pozitivní závislá žena byla v ČR zaregistrována zatím jen jednou.

Ostatní patologické stavy se vyskytují v souvislosti s rizikovým způsobem života. Snaha získat prostředky na drogu vede ženu k promiskuitnímu chování, ať již se jedná o tzv. sex za drogu nebo přímo prostituci. To je provázáno zvýšeným rizikem přenosu sexuálně přenosných chorob. Asociální chování vede rovněž k malnutrici a malhygieně^{2,3,6}.

Problematika prenatalní péče

Výše uvedené skutečnosti se negativně promítají do prenatalní péče o tyto těhotné. Jak již bylo zmíněno, záchyt gravidity bývá pozdní, a proto většinou chybí skriningová biochemická a ultrazvuková vyšetření běžná v 1. a II. trimestru. Docházka do těhotenské poradny bývá nepravidelná a někdy chybí zcela. Rizikový způsob života a sociální problematika jsou stejně závažnými faktory jako užívání drogy samotné.

Jak tedy s narkomankou jednat? Zcela na místě je profesionální přístup, jedná se nemoc CNS. Neponižovat, nementorovat, k čemuž má sklon zvláště střední zdravotnický personál. Zároveň však nelitovat, protože se do této situace dostaly vlastní vinou. Smysl má nastínit rizika a nabídnout možnosti pomoci. V případě, že je narkomanka zařazena do nějakého programu, je nezbytné striktně vyžadovat dodržování pravidel příslušného programu a při jejich porušování takovou ženu z programu bez milosti vyloučit.

V průběhu prenatalní péče se především snažíme těhotnou přesvědčit, že je v jejím zájmu i v zájmu dítěte pravidelně poradnu navštěvovat. V samotné péči se zaměřujeme na výše popsaná rizika. Vyšetřujeme panel hepatitid, HIV a BWR (2x v průběhu těhotenství) provádíme poševní výtěry k vyloučení sexuálně přenosných nemocí. Vývoj plodu sledujeme ultrazvukem^{2,3,6}.

Detoxifikaci doporučujeme na začátku těhotenství a v průběhu 1. trimestru. V pozdějších stadiích těhotenství, kdy je plod již rovněž závislý, preferujeme substituční programy. Ty se ovšem týkají jen závislých na opiátech.

Rizika pro plod a novorozence

Teratogenní účinky nebyly přes četná podezření jednoznačně prokázány u žádné z drog. Incidence vývojových vad nepřevyšuje běžný populační průměr, rodí se však více postižených dětí hlavně z důvodu absence screeningových vyšetření. Riziko představuje kombinace více látek – multidrogová závislost.

Rozklíčovat, která z drog nebo kombinací by mohla být na vině, je velmi obtížné. Svou roli hraje i rizikové chování těchto problémových těhotných. Plody jsou však při intrauterinním vývoji ohroženy intrauterinní růstovou retardací, hlavně z důvodů změn, které probíhají v placentě. Další riziko představuje vyšší incidence předčasných porodů. Plod může i intrauterinně odumřít. Po porodu je typickým projevem novorozenců žen závislých na opiátech abstinční syndrom novorozence. V dalším postnatálním období jsou tyto jedinci více ohroženi syndromem náhlého úmrtí novorozence, stejně jako novorozenci těžkých kuřáček. V předškolním věku jsou zaznamenávány odchylky neuropsychického vývoje těchto dětí. Ale i zde je velmi obtížné objektivně posoudit, zda je to způsobeno přímo působením drogy nebo prostředím a péčí, v nichž dítě vyrůstá^{7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}.

Opioidy

Mají obecně psychotropní efekt celkově zklidňující. Typickým znakem je rychlý rozvoj tolerance, který nutí narkomanku k postupnému zvyšování

dávky, aby dosáhla žádoucího účinku drogy. Vynechání drogy se projeví fyzickými a vegetativními projevy, které nazýváme abstinenčním syndromem.

a) Heroin

Je nejrozšířenější opiátovou drogou v ČR. Z perinatologického hlediska je významné, že se kumuluje v plodové vodě. V placentě dochází k akceleraci změn redukujících terminální řečiště a tím dochází k redukci plochy pro látkovou výměnu a zásobení plodu kyslíkem. Výsledkem je intrauterinní růstová retardace plodu, 17,1s. Relaxační účinky drogy způsobují vyšší incidenci předčasných porodů, ale většinou v době, kdy plod dosáhne bezpečné zralosti. Extrémní nezralost novorozence je spíše raritní. Obecně ženy závislé na opiátech rodí hladce. Pro jejich snížený práh bolestivosti je vhodné porody vést v epidurální analgezií. Není-li to možné, není třeba se obávat podat opiáty, matka i plod jsou na ně zvyklé. Je však třeba počítat s faktem, že jejich účinek odezní mnohem dříve. Alternativně je možné podat buprenorfin. V závislosti na časovém intervalu od poslední aplikace drogy je možné očekávat na kardiokotografických záznamech pseudohypoxické projevy (silentní křivky). To by mohlo porodníka vést k nepřiměřené aktivitě a ukončení těhotenství císařským řezem. Jasně v těchto případech získáme zavedením fetálního oxymetru^{6,18}.

U dítěte se rozvinou v průměru do 48 hodin po porodu příznaky abstinenčního syndromu novorozence, které mohou přetrvávat až týdny po porodu. Léčba spočívá v podávání opiové tinktury, dávky se upravují dle skórování příznaků podle Finneganové, které provádíme každé 4 hodiny^{7,11}. Projevy abstinenčního syndromu u matky tlumíme substitucí buprenorfinem.

b) Buprenorfin

Tato látka se stala v posledních letech hitem černého trhu v ČR. Rozdíl proti legální řízené substituci spočívá hlavně v tom, že legálně podávaný buprenorfin je podáván ve formě sublinguálních tablet, kdežto ten z černého trhu si ženy aplikují nitrožilně. I když buprenorfin neovlivňuje vědomí, uspokojí narkomanky tím, že potlačí příznaky abstinenčního syndromu a jejich závislost „na jehle“. Riziko spočívá ve špatné kontrole dávkování a způsobu aplikace. Vyvolává v ženě falešnou představu, že svou závislost dostala pod kontrolu.

Stimulační drogy

a) Kokain

Je alkaloidem rostliny erytroxylon coca. Má analgetické a vazokonstrikční účinky. Z perinatologického hlediska rizika vyplývají právě z jeho vazokonstrikčních účinků. Opět můžeme očekávat placentární změny¹⁷, které mohou vyústit až v předčasnou odlou-

čení lůžka. Plod opět může být růstově retardovaný a může i intrauterinně odumřít. Opět v závislosti na časovém intervalu od aplikace můžeme zaznamenat patologické CTG záznamy (tachykardie plodu). Matka je ohrožena hypertenzní krizí, centrální mozkovou příhodou nebo ischemickou srdeční příhodou. Kokain je nejrozšířenější drogou ve světě, v ČR zatím není pro svou cenu příliš rozšířen^{2,3}.

b) Pervitin – metamfetamin

Je naopak „tradiční“ českou drogou a je stále populární. Účinky jsou obdobné jako u kokainu. Může vyvolat psychotické chování a zvýšenou agresivitu.

Abrupte placenty, intrauterinní růstová retardace a předčasné porody jsou nejčastějšími riziky pro plod. Došlo-li k aplikaci pervitinu těsně před porodem, novorozenec se rodí intoxikovaný. Projevy jsou velmi podobné abstinenčnímu syndromu u opiátových závislostí. Na rozdíl od něho však projevy nastupují brzy po porodu a odeznívají poměrně velmi rychle^{2,3,16}.

c) Extáze

Patří mezi drogy s halucinogenními účinky. Účinná látka je derivátem amfetaminu, Metylenedioxymetamfetamine (MDMA). Tzv. droga lásky je populární mezi teenagery na diskotékách. Může vyvolat hypertenzní krizi až centrální mozkovou příhodu hlavně ve spojení s dehydratací a celkovým vyčerpáním. V těhotenství jsme se s jejím užíváním nesetkali¹⁹.

d) Marihuana

Marihuana okusilo nebo pravidelně kouří 22 % Čechů ve věku mezi 15 a 34 lety. Účinná látka je Delta-9-tetrahydrokanabinol (THC). Z perinatologického hlediska nemá větší význam. Byla dokonce vcelku úspěšně testována pro své velmi dobré analgetické a zklidňující účinky jako prostředek porodní analgezie. Účinky na plod jsou při častém užití srovnatelné s kouřením v graviditě¹⁰.

Závěr

Drogy nelze vymýtit. Je třeba podporovat účinné preventivní a substituční programy v první řadě za pomoci státu. Sociální pomoc je další oblastí, která je zatím nedostatečně rozvinutá. Zde je prostor hlavně pro různé charitativní organizace. Prevence je vždy levnější než náprava následků. Drogové závislá rodička a její dítě představují nový fenomén v českém a jistě i ve slovenském porodnictví. I když vzhledem k četnosti případů nestojí tato problematika v centru pozornosti odborné veřejnosti, je třeba s ní být dobře obeznámen a myslet na ni v diferenciálně diagnostických rozvahách.

Blanka VAVŘINKOVÁ, Tomáš BINDER

Literatura

1. Vavřínková, B., Binder, T., Živný, I.: Characteristics of a population of drug dependent pregnant women in Czech Republic. *Česká Gynekologie*, 2001; 66(4): 285–91.
2. Fischer, G. et al.: Approaches to the management of pregnant drug misusers. Tn: Pregnancy and drug misuse. Council of Europe Publishing Strasbourg, 1998, 1525.
3. Olofsson, M.: Consequences of drug mis use during pregnancy. In: Pregnancy and drug misuse. Council of Europe Publishing, Strasbourg, 1998, 9–14.
4. Slotkin, TA., Seidler, F. I., Yanai, I.: Heroin neuroteratogenicity: targeting adenylyl cycclase as an underlying biochemical mehanism. *Brain Res Dev Brain Res* 2001, 14, 132(1): 69–79.
5. Utile, B., Van Beveren, T.: Placental transfer of selected substances of abuse. *Seminars in Perinatology*, 1996; 20(2): 147–153.
6. Ostrea, E. M., Chavez, c.: Perinatal problems (excluding neonatal withdrawa¹) in maternal drug addiction: A study of 830 cases. *I Pediatr* 1979, 94: 282–295.
7. Vavřínková, B., Binder, T., Zapadlo, M., Dokoupilová, M., Živný, I.: Abstinenční syndrom novorozence – srovnávací studie uživatelů stimulačních drog a opioidů. *Čes. Gynekologie*, 2001; 66 (Supl. 1): 32–37.
8. Bean, X.: Maternal substance abuse. In: Shaffer and Averys: Diseases of the newborn sixth ed. Philadelphia 1991, Saunders: 243–253.
9. Eisen, L. N., Field, T. M., Bandstra, E. et al.: Perinatal cocaine effects on neonatal stress behavior and performance on Brazelton Scale. *Pediatrics*, 1991; 88: 477–480.
10. Fergusson, D. M. et al.: Maternal use of cannabis and pregnancy outcome. *BJOG* 2002; 109(1): 21–7.
11. Finnegan, L. P.: Prenatal drug exposure. In: Clinical manual of substance abuse. Second ed. Philadelphia, Mosby 1996, 257–271.
12. Jacobson, S. W., Chiodo, L. M., Sokol, R. J., Jacobson, J. L.: Validity of maternal report of prenatal alcohol, cocaine, and smoking in relation to neurobehavioral outcome. *Pediatrics* 2002; 109(5): 815–25.
13. Omoy, A.: The effects of alcohol and illicit drugs on the human embryo and fetus. *Isr) Psychiatry Relat Sci* 2002; 39(2): 120–32.
14. Omoy, A., Segal, J., Bar-Hamburger, R., Greenbaum, G.: Developmental outcome of school-age children born to mothers with heroin dependency: importance of enviromental factors. *Dev Med Child Neurol*, 2001; 43(10): 668–75.
15. Rosen, T. S.: Infant of addicted Mothers. In: Fanarof, A. v., Martin, J.: Neonatal-Perinatal Medicine, St. Louis, Mosby, 1997, 672–682.
16. Vavřínková, B., Binder, T.: Vliv abusu drog na plod a novorozence. *Česká Gynekologie*, 2000; 65(5): 347–351.
17. Vavřínková, B., Binder, T., Vítková, I., Živný, J.: Placental and umbilical cord changes in drugaddicted women. *Česká Gynekologie*, 2001; 66(5): 345–9.
18. Kaltenbach, K., Berghella, v., Firmegan, L.: Opioid Dependence During Pregnancy: Effects and Management. In: Obstetrics and Gynecology of North America, Substance Abuse in Pregnancy, Philadelphia, W. B. Saunders, 1998: 139–153.
19. Ho, E., Karami-Tabesh, L., Koren, G.: Characteristics of pregnant women who use stasy, *Neurotoxicol Teratol*, 2001; 23(6): 561–7.

Kontakt:

MUDr. Blanka Vavřínková, CSc.

MUDr. Tomáš Binder, CSc.

Gynekologicko-porodnická klinika 2. LF UK a FN Motol V Úvalu 84
150 06 Praha 5

Tel. +420 603 711 612

e-mail: bindert@seznam.

Převzato z knihy PÉČE O TĚHOTNÉ ŽENY UŽÍVAJÍCÍ PSYCHOTROPNÍ LÁTKY V TĚHOTENSTVÍ, kterou vydalo v roce 2008 nakladatelství TRITON v Praze.

PATOLOGICKÉ HRÁČSTVÍ – GAMBLING IV.

Autorka ve čtvrté části své diplomové práce pokračuje v charakteristice sociálně – patologického chování: Gamblingu. Konkrétně v této části se zabývá možnostmi léčby tohoto druhu závislosti, jednotlivými postupy a metodami. Dále se v této části zabývá motivačními faktory hráče – pacienta, které jej nutí k recidivě patologického hráčství. V neposlední řadě definuje autorka pro abstinenci negativní emoční pocity hráče a způsob jejich léčby a prevenci.

8. CHOROBNÉ HRÁČSTVÍ A LÉČBA

Chorobné hráčství se podle názorů psychiatrů i policistů v současnosti u nás neustále rozšiřuje. Zahnuje jen problémy se zkoumáním duševního stavu jednotlivých postižených, diagnostikování této poruchy, problémy s její léčbou, ale zahrnuje i zacházení s příbuznými postižených, ale především otázky prevence chorobného hráčství, prevence jeho dalšího rozšiřování a postihu těch, kteří osoby náchylné k této návykové chorobě zneužívají s cílem maximalizovat svoje zisky.

Zvláštním problémem je kriminalita, která chorobné hráčství velmi často doprovází. S tím souvisejí problémy s určením optimálních pravidel provozu jednotlivých her i heren, s ochranou dětí a mládeže před negativními průvodními znaky hráčství, kriminalitou spojenou s hráčstvím a jejími následky.

Komplikace vznikají též přímo v průběhu soudního řízení s pachatelem trestného činu tam, kde se jedná o případné uložení ochranného léčení pachateli, který je současně patologickým hráčem. Stav tzv. syndromu patologického hráčství jako duševní poruchy může mít vliv na přičetnost pachatele, a proto je potřeba si při soudním projednávání případu opatřit podklad ve znaleckém posudku o jeho duševním stavu.

Závěr znalců – psychiatrů, že se obviněný dopustil trestného činu ve stavu závislosti, konkrétně ve stavu tzv. syndromu patologického hráčství, neumožňuje uložení ochranného léčení, neboť nejde o pachatele, který se oddává zneužívání návykové látky. U pachatele, který se dopustil trestného činu pod vlivem chorobného hráčství, může soud přihlídnout k této skutečnosti při stanovení druhu trestu a jeho výměry.

Ochranné léčení může uložit jen tehdy, jsou-li splněny podmínky uvedené v ustanovení § 72 odst. 1, příp. odst. 2 písm. a) tr. zák. Soud může ulo-

žit ochranné opatření léčení pachateli, který trestný čin spáchal ve stavu zmenšené přičetnosti a jeho pobyt na svobodě je nebezpečný.

Vzhledem k tomu, že v ČR se nedostává vlastních zkušeností jak s chorobným hráčstvím jako nemocí, tak i s dohledem a kontrolou provozu současných hracích zařízení a organizováním jednotlivých druhů her, musí být doplněny o poznatky převzaté ze zahraničí, především z USA a Velké Británie, kde s chorobným hráčstvím, jeho léčbou i jeho výskyt omezující opatřeními mají dlouholeté zkušenosti. Odborné publikace v těchto zemích, věnované chorobnému hráčství jako nemoci, jsou relativně hojné. Také často užívaný název pro chorobné hráčství „gambling“ a jím postižené osoby „gambleři“ byl převzat ze zahraniční literatury.

Tento druh závislosti může vzniknout jak k hracím automatům označovaný jako zábavné, tak nejčastěji k výherním automatům. Někdy je přirovnáváno k závislosti na kokainu, protože v obou případech podle MUDr. Nešpora nevzniká těžká tělesná závislost, nicméně existuje těžká závislost duševní, která vede k nebezpečnému vybičování tělesných funkcí a pak ke stavům vyčerpání.

Skutečný počet gamblersů nyní v ČR nikdo nedokáže odhadnout, nelze zjistit objektivně. Gamblerů jsou podle dostupných informací především mladší muži, ale jinak jsou mezi nimi, byť s odlišnými podíly, zastoupeny všechny skupiny obyvatel obou pohlaví. Jejich existence je nejčastěji zjištěna až při jejich zjevných snahách obstarat si různými nelegálními způsoby peníze.

Jsou objevováni především při zadržení pachatelů drobných krádeží, finančních podvodů a jiných trestných činů převážně majetkové povahy. Situace je složitá u patologických hráčů z řad dětí, protože závisí na rozhodnutí rodičů, zda v případě, kdy jsou přesvědčeni, že je jejich dítě chorobným hráčem, vyhledají odbornou pomoc. Mladiství chorobní hráči nejsou nyní výjimkou mezi hospitalizovanými pacienty v léčebnách České republiky¹⁾.

8.1. LÉČEBNÉ POSTUPY

Posouzení stavu, tělesné vyšetření

Je třeba zjistit, zda se jedná o chorobné hráčství, jaké další duševní problémy případně vyšetřovaný

¹⁾ Trestní právo 7-8/96 Orac.

má, jestli se nejedná o kombinaci se zneužíváním alkoholu nebo závislostí na něm. Je také třeba rozhodnout, jestli se stav dá zvládnout ambulantně, nebo jestli bude potřebná ustavní léčba.

Dobré posouzení tělesného stavu je potřebné ze dvou důvodů: jednak není vzácné zanedbávání vlastního zdraví kvůli hře a dále je u chorobných hráčů větší riziko onemocnění souvisejících se stresem.

Motivační trénink

Do značné míry se prolíná s posouzením stavu. Dotazníky, které pomáhají chorobu diagnostikovat, mohou také motivovat ke změně tím, že si při jejich vyplňování hráč uvědomí problémy, které mu hra způsobila. Důležité je, aby si uvědomil, v čem by byl jeho život spokojenější, kdyby nehrál. Motivační trénink se samozřejmě provádí i během další léčby.

Udělat si pořádek ve financích

Často se provádí za pomoci formulářů, na kterých si člověk spočítá, jaké má výdaje a jakým způsobem bude schopen splácet dluhy. Může pak následovat dopis věřitelům nebo úřadům. Je důležité, aby tento krok proběhl za podpory druhých lidí.

Lépe si porozumět

Individuální a zejména skupinová psychoterapie je u chorobných hráčů velmi vhodná. Patří sem i psaní životopisů, vedení deníku a další psychoterapeutické postupy. Zdá se, že mezi patologickými hráči jsou v zásadě dvě skupiny. Ta první uniká ke hře před vnitřní bolestí, druhá v ní hledá vzrušení. V obou případech budeme samozřejmě uvažovat o pozitivních alternativách hraní.

Kognitivně – behaviorální terapie

Sem patří postup, který jsme nazvali vícestupňová obrana. Převzali jsme ho od amerických autorů. První stupeň je vyhýbání se spouštěčům, což v případě patologické hry jsou místa, kde se provozuje, a volné finanční prostředky. Dalšími stupni jsou bezpečnější zpracování spouštěčů, zvládání nebezpečných emocí, alternativy chování, rychlé zastavení recidivy. Patří sem i vyhýbání se zdánlivě nevýznamným rozhodnutím, jako například jít se do herny jen podívat.

Otázka životního stylu, rozvrhu dne, plánování příjemných aktivit, rozvoj bezpečných zájmů, vhodná pracovní terapie.

Doporučuje se, aby patologický hráč neměl volné finanční prostředky ani právo nakládat s kontem rodiny. Finanční procesy by měla provádět manželka (nebo rodiče), patologický hráč by se ale měl podílet na rozhodování, jak s financemi naložit.

Relaxace a joga

Jednak pomáhají zmírnit stres, kromě toho lze používat k zvládání touhy po hře.

Techniky zvyšující sebevědomí

Mnozí chorobní hráči působí dojmem suverenity a sebejistoty. Ty se ale střídají často se stavy smutku a beznaděje. Práce na zdravém sebevědomí má proto značnou důležitost.

Zvládání recidivy

Recidiva, tedy to, že chorobný hráč začne znovu hrát, neznamená katastrofu nebo že předchozí snaha problém překonat byla zbytečná. Je to ale vážná věc. Recidivu je třeba rychle zastavit a poučit se z ní.

Sociální dovednosti

Mohou se týkat specifických nedostatků jednotlivých pacientů – např. nedostatečná schopnost se porozumět s druhými lidmi, malá schopnost intimity, vytváření dobré sítě mezilidských vztahů apod.

Zvládání touhy po hře a zvládání krizí

Některé postupy z této skupiny se dají použít u většiny lidí (např. někomu se svěřit), jiné jsou dosti individuální a pacient nebo klient na ně musí přijít sám.

Lepší sebeuvědomování a zvládání negativních nebo nebezpečných emocí

Velmi užitečné jsou zde opět relaxační techniky a tělesná cvičení, zmírňující úzkosti i deprese.

Averzivní podmiňování nebo podmiňování ve fantazii

Lze si nepřipomínat příjemné zážitky související s hrou, hru spojovat se zážitky nepříjemnými (např. nudou) a fantazijně nebo i ve skutečnosti se odměňovat za nehraní.

Nácvik chování

Zvládnutí obtížných situací je možné si předem nacvičit (například jednání s věřitelem nebo se zaměstnavatelem).

Arteterapie

Hlavně mladší pacienti rádi kreslí.

Naprostá abstinence od všech forem hazardní hry

Anonymní hráči (Gamblers Anonymous)

Jsou obdobou organizace Anonymní alkoholici (AA). Jedná se o svépomocnou organizaci pracující skupinově nebo hromadně. Využívá se sponzorství, skupinové podpory, zdravých rituálů apod. Organizace GA u nás dosud nepracuje. Není-li dostupná, doporučují američtí terapeuti návštěvu Anonymních alkoholiků (ti v České republice již existují).

Práce s rodinou

Bývá velmi potřebná. Rodina je vystavena značnému stresu a její členové často sami určitou formu psychoterapeutické pomoci potřebují. U dospívajících může být to, že začnou o svém problému s rodiči otevřeně hovořit, často počátek úzdravy.

Poskytování relevantních informací

O chorobném hráčství a jeho léčbě formou přednášek, diskusí, vhodné literatury apod.

Tělesné cvičení nebo práce

Jako prostředek emočního přeladění a součást zdravého životního stylu.

Léčba zneužívání alkoholu

Nebo závislosti na něm či jiných duševních problémech. Část patologických hráčů (podobně jako někteří sexuální devianti) totiž recidivuje pod vlivem alkoholu či jiných návykových látek. Jiní se k alkoholu dostávají ve stadiu zoufalství a další si vytvářejí problém s alkoholem a hazardní hrou současně.

Pomoc při volbě vhodného povolání

Nejlepší jsou profese s pravidelným platem, jsou stresující povolání s velkými nárazovými příjmy, při kterých přichází pacient do styku s hotovostí.

Využívání některých léků

Je možné, ale rozhodnutí o nich je vyhrazeno pouze lékařům. Jinak dochází k riziku vzniku lékové závislosti.

Dlouhodobé doléčování

V USA nejčastěji formou Anonymních hráčů, vhodná je skupinová psychoterapie a další formy²⁾.

9. HRÁČSKÉ BLUDY

Tvrdí se, že člověk v ohrožení života dokáže nadzdvihnout automobil, což by za normálních okolností nedokázal. Podobně člověk, o němž si druzí myslí, že má slabou vůli, může prokázat velmi silnou vůli, když má důvod. Proto je dobré si uvědomit výhody toho, když člověk přestane hazardně hrát. Existují však některé nebezpečné bludy, které živí plamen hráčské náruživosti.

Blud o rychlém zbohatnutí

Jestliže jste patologický hráč, nemáte šanci hrou zbohatnout. Není pro vás nic nebezpečnějšího, nežli výhra. Každá výhra totiž patologické hráčství zhoršuje. Je zhruba tím, co infekce pro otevřenou ránu. Po velkých výhrách přicházejí bohužel ještě větší prohry. Kdo se chce mít dobře, ať rozvíjí svůj talent, dovednosti se schopností. Ať přemýšlí o tom, čím by mohl být druhým lidem i sobě samým.

Blud o zajímavosti hry

Označovat počinání patologického hráče za zábavu je naprostý omyl a nepochopení. Je to tvrdá, nevďěčná, nesmyslná, namáhavá a jednotvárná práce, kterou hráč lopotně a bez odměny naplňuje více než

jeden pracovní úvazek. Kdo chce žít skutečně zajímavě, měl by mít kvalitní zájmy a záliby, zabývat se o kulturu, setkávat se s lidmi, od nichž se může něčemu přiučit.

Blud spořitelny

Nebezpečný je blud o tom, že by patologický hráč mohl někdy vyhrát nazpět ztracené peníze. Vlastně si tak plete hernu, kde jeho peníze nenávratně zmizely a pobočku spořitelny, kde by si je mohl vyzvednout, kdyby je tam ovšem uložil.

I kdyby někdo trochu peněz nazpět vyhrál, víme, že by se tím jen posílilo patologické hráčství. Náhodná výhra by připravila půdu pro další prohry a další zbytečné utrpení.

Blud o úniku a odreagování

Podle tohoto bludu se dá hazardní hrou uniknout před neřešenými osobními, rodinnými, citovými nebo pracovními problémy. Samozřejmě že nedá. Neřešený problém v době hraní nemizí, ale většinou narůstá a hra k tomu přispívá. Probuzení ze světa fantazií přijde dříve nebo později tak jako tak. Ovšem čím dále do něj člověk zabředl, tím bolestnější bude návrat do reality. Probudte se raději hned.

Blud o vlastní genialitě

Patologických hráčů v obtížné životní situaci, kteří si dlouho mysleli, že objevili „systém“, jak obelstít automat nebo ruletu, jsme už viděli více než dost. Byli mezi nimi lidé dojemně prostí, ale i třeba vysokoškolský učitel matematiky. Čím dříve na tento nebezpečný blud zapomenete, tím lépe pro vás.

Blud o tom, že já to mám pod kontrolou

Takový člověk mylně předpokládá, že on se přece patologickým hráčem stát nemůže. Úzce souvisí s předchozím bludem. Řada lidí se považuje za „silné jedince“, kteří „do toho nikdy nespádnou“. Hazardní hra, podobně jako návykové látky, je nebezpečná právě proto, že ji lidé podceňují. A patologické hráčství často vzniká nepozorovaně právě u lidí, kteří si myslí, že se jim to nemůže stát.

Blud o tom, že se nikdo nic nedoví

Patologický hráč, který v hazardní hře pokračuje a jehož problémy narůstají, nemůže svůj problém tajit do nekonečna. Lépe, nežli uvažovat o způsobech, jak problém zakrývat, je uvažovat o tom, jak ho překonat.

Blud o štědrých automatech a laskavé štěstěně

Představa o automatech, které rozdávají na potkání peníze, za něž pak patologický hráč nakoupí dárky pro rodinu, je neuvěřitelně naivní. Přesto se s ní opakovaně setkáváme. Jestliže chcete svými penězi přispět na luxusní automobil nebo dovolenou v cizině

²⁾ Srov: Marhounová, J. Nešpor, K. *Alkoholici, fetišci a gambleři*. Praha: EMPATIE, 1995 str. 99.

pro majitele herny, mělo by se pro vaše peníze najít lepší využití³⁾).

10. BAŽENÍ

Většinou intuitivně cítíme, že různé formy návykového chování mají něco společného, i když nebezpečnost není stejná. Jedním ze společných rysů závislosti na alkoholu a jiných návykových látkách, ale i patologického hráčství, tzv. workoholismu (nezdrženlivost ve vztahu k práci) nebo chorobného nakupování může být právě bažení neboli **craving** („krevning“).

Slovo „craving“ bychom přeložili do češtiny asi nejvýstižněji jako bažení nebo dychtění. Anglický slovník definuje craving „jako velmi silnou touhu“. V roce 1995 se shodla komise odborníků Světové zdravotnické organizace na definici jako touze pociťovat účinky psychoaktivní látky, s níž měla osoba dříve zkušenost, doporučuje odlišovat tělesné a psychické bažení a uvádí, že psychické bažení může být obranou proti nepříjemným duševním pocitům. Toto rozlišování bažení na tělesné (vznikající při odeznívání účinku návykové látky nebo bezprostředně po něm) a psychické (objevuje se i po delší abstinenci) je správné i s ohledem na výsledky vyšetření mozku při bažení, o kterých se zmiňujeme dále. O souvislostech mezi psychickým bažením a nepříjemnými duševními stavy svědčí i novější práce:

- například podněty související s traumatem vyvolávaly bažení u závislých na tabáku s posttraumatickou poruchou.

V mezinárodní klasifikaci nemocí je bažení popsáno jako „silná touha nebo pocit puzení užívat látku nebo látky“. Bažení ovšem souvisí i s dalšími znaky závislosti, jakou jsou zhoršené sebeovládání nebo to, že někdo v náruživém chování pokračuje navzdory škodlivým důsledkům, které jsou mu známé.

Bažení je v podstatě také součástí definice patologického hráčství podle mezinárodní klasifikace nemocí (doslova se tam uvádí: „Postižení popisují intenzivní puzení ke hře, které lze těžko ovládnout, spolu se zaujetím myšlenkami a představami hraní a okolností, které tuto činnost doprovázejí“).

Kdybychom si položili otázku, jaký je rozdíl mezi bažením a tím, když někdo prostě něco chce, třeba pivo nebo sladkosti, mohli bychom podle některých vědců říct, že je mezi tím podstatný rozdíl. Při bažení se podle nich na rozdíl od obvyčejného chtění aktivují jiné, vývojově starší oblasti mozku.

Bažení se dá překonat, ale bez nadsázky lze říci, že

komplikuje léčbu prakticky všech návykových nemocí.

10.1. SÍLA BAŽENÍ

- Bažení je nejsilnější v situaci, kdy je jeho předmět dostupný (jinými slovy bažení po pervitinu je silnější na diskotéce, než na skautském táboře a bažení po hazardní hře je silnější v herně než v cele předběžného zadržení). V této souvislosti uvažuje o dostupnosti návykové jakožto faktoru, který může vyvolávat bažení jako podmíněný podnět.
- Bažení je nejsilnější v počátcích abstinence (tedy např. první den poté, co závislý na alkoholu přestane pít) než po delší době (když oslavuje minerální vodu nebo nějakým exotickým čajem výročí abstinence).
- Negativní duševní stavy zvyšují intenzitu bažení, to se prokázalo u závislých na opiátech i u závislých na tabáku.
- Důležitý je také druh návykové látky a trvání závislosti. Víme, že některé drogy (jako kokain nebo pervitin) vyvolávají velmi silné bažení. Na základě výzkumů se usuzuje, že bažení u závislých na kokainu spíše souvisí s touhou navodit si příjemné pocity než uniknout pocitům nepříjemným, jako je tomu u alkoholu nebo heroinu. Porovnání intenzity bažení u různých návykových nemocí je obtížné, je však možné.

Další výzkumy, které porovnávaly impulzivitu, hledání nových podnětů a bažení u závislých na alkoholu, kokainu a u patologických hráčů, při čemž u patologických hráčů zjišťovali častěji nezvládnuté bažení a impulzivitu, ne však vyšší hledání nových podnětů.

Bažení lze podle pocitů rozdělit do těchto skupin:

- Vzpomínky na příjemné pocity pod vlivem návykové látky (například uvolnění) nebo na pocity při hazardní hře nebo fantazie na toto téma často nutkavého charakteru.
- Nepříjemné tělesné pocity: svírání na hrudi, bušení srdce, svírání žaludku, sucho v ústech, třesy, bolesti hlavy a v různých částech těla, pocení.
- Nepříjemné duševní pocity: silná touha po návykové látce nebo hazardní hře, úzkosti, stísněnost, únava, slabost, zhoršené vnímání okolí, neklid, vzrušení, podrážděnost.

Bažení se může projevovat i formou snů, v nichž se vyskytují drogy a působit poruchy spánku. Některé výzkumy ukazují, že u žen závislých na alkoholu vzniká bažení častěji v souvislosti s negativními náladami než u mužů, i když setkání s alkoholickým

³⁾ Srov: Nešpor, K. Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou, Praha 1999 str. 23.

nápojem vyvolává bažení u závislých na alkoholu obou pohlaví. Některým psychiatrům připomíná bažení nutkavé jednání.

10.2. BAŽENÍ A KAŽDODENNÍ ŽIVOT

Při bažení v každodenním životě zpravidla převažují subjektivní pocity. Z tohoto hlediska je sporné, jestli se dá hovořit o nevědomém bažení v případě, že si ho závislý neuvědomuje a k recidivě dojde automaticky a mimovolně.

Malá schopnost uvědomovat si bažení může mít více příčin, které se mohou navíc navzájem kombinovat:

1. Prvním okruhem příčin může být malá schopnost sebeuvědomění. Kolem roku 1970 se v literatuře objevuje pojem alexithymie, který označuje, zjednodušeně řečeno, chudý fantazijní život a malou schopnost popsat (a také si uvědomovat) vlastní emoce. Alexithymie byla původně popsána u psychosomaticky nemocných, ale zdá se, že je častější i u některých skupin závislých pacientů a že představuje komplikaci při jejich léčení. Pro závislého se zhoršenou schopností sebeuvědomování je důležité se naučit lépe vnímat své tělo (např. za pomoci některých relaxačních technik), psychiku a zejména emoce (např. za pomoci psychoterapie, relaxačních a meditačních technik a dalších postupů). To má význam samo o sobě i jako příprava na využívání jiných postupů.
2. Důvodem nedostatečného sebeuvědomění může být i nadměrná únava související s nevyváženým životním stylem. Logickou strategií je v tomto případě lépe respektovat své možnosti.
3. Dalším častým důvodem špatného vnímání cravingu bývají nerealistické nároky na sebe a tendence si myšlenky související s cravingem zakazovat a nepřipouštět. Prosté potlačení myšlenek ohrožujících sebepojetí nemusí ovšem postačovat a úzkost, kterou při tom člověk pociťuje, může craving ještě zesílit. Zdá se, že tento mechanismus je relativně častý u žen. U tohoto typu pacientů je důležité, aby si přiznali závislost a uvědomili si, že craving je jedním z častých projevů a ne např. vadou charakteru nebo selhání v léčbě.
4. Důvodem špatného vnímání cravingu může být i okolnost, že k recidivě dojde velmi rychle a téměř automaticky v prostředí, kde jsou návykové látky snadno dostupné a kde často dochází k jejich užívání.

V tomto případě je důležité se orientovat na změnu životního stylu, změnu sítě sociálních vztahů, někdy i změnu zaměstnání, jiné volnočasové aktivity. Po-

moci mohou i dovednosti odmítání a jiné sociální dovednosti.

Bylo by ale nesprávné tvrdit, že bažení nutně předchází každé recidivě nebo dokonce, že je to jediný činitel vedoucí k recidivám. Většina závislých na návykových látkách má zkušenost s kratším nebo delším bráním návykových látek nebo požíváním alkoholu, které s sebou ještě nepřinášelo závažnější problémy.

Je tedy zřejmé, že bažení se neuplatňuje vždy stejně zřetelně a zejména že prakticky vždy vstupuje do interakce s dalšími okolnostmi.

10.3. BAŽENÍ A EMOCE

Mezi bažením a emocemi existují jasné souvislosti. Zejména negativní emoce, jako například úzkost, prokazatelně zvyšují sílu bažení. Podobně jako emoce bývá i bažení provázáno tělesnými změnami. Postupy, které se doporučují ke zvládnutí bažení, lze většinou použít i ke zvládnutí nebo bezpečnému projevení rizikových emocí (například relaxace, tělesné cvičení, pasivní pozorování myšlenek a pocitů, o pocitech hovořit, posilování motivace, sebemonitorování i další psychotherapeutické postupy).

Hněv

Hněv se u lidí často obrací vůči vlastní osobě, typické např. v situaci, kdy člověk nemůže nebo nechce zaměřit vůči tomu, kdo ho vyvolal. V této souvislosti je zajímavé, že bažení může být za určitých okolností také formou agrese nebo autoagrese.

Opilost, přejedení, recidiva hazardní hry apod. někdy bývá ve svých důsledcích formou trestu vůči sobě samému nebo vůči okolí.

Úzkost a strach

Silná úzkost patří k nejtrýznivějším emocím a cokoliv ji, byť i jen občas zmírňuje, bývá posilováno a zaznamenáno v paměti jako pozitivní a příjemné. To se týká alkoholu, jiných návykových látek apod. Bažení může vznikat jako důsledek úzkosti, ale může také pocity ohrožení a úzkosti vyvolávat. Tak někdy dochází ke vzniku bludného kruhu úzkosti vyvolávající bažení a bažení, které intenzitu úzkosti ještě zvyšuje.

Deprese

Častou příčinou depresí bývá u pacientů zhoršení jejich životní situace a reálné životní problémy působené návykovou nemocí.

Radost a štěstí

Tento typ emocí bývá zřídka předmětem zájmu psychiatrů a rozhodně to není typický problém, se kterým přicházejí pacienti do ordinace. Podle klinických zkušeností ale pocit intenzivního štěstí a radosti často bezprostředně předchází recidivám návyko-

vého chování. Některé důvody, proč tomu tak je, lze shrnout následovně:

- Pocit libosti často vede k tomu hledat způsob, jak ho ještě zesílit. Oním způsobem bývá v našich podmínkách nezřídka pití alkoholu, ale i aplikace jiné návykové látky.
- Štěstí a radost často oslabují obezřetnost a opatrnost, která je u lidí léčících se pro návykové nemoci potřebná a důležitá. To se týká např. vyhýbání se rizikovým prostředím a situacím soustavného doléčování, rozumného odhadu vlastních sil a možností.
- U některých lidí lze předpokládat i jiný psychodynamický mechanismus. Pocity štěstí v nich mohou vyvolávat zároveň pocity viny, že si to či ono nezaslouží, a úzkost. To může následně vyústit v bažení a recidivu.

Nuda a nedostatek podnětů

Nuda se zpravidla mezi rizikovými emocemi nezmiňuje, i když se jedná o problém frekventovaný. Velká potřeba nových a silných podnětů bývá častá v dospívání a je patrně i faktorem, který zvyšuje riziko vzniku některých návykových nemocí zejména u „hledačů silných podnětů“.

Některé strategie používané ke zvládnutí bažení a rizikových emocí

Bažení má velmi blízko k emocím, a proto je přirozené, že ke zvládnutí cravingu se používají podobné strategie jako u rizikových emocí. Prakticky to znamená, že například tělesné cvičení nebo použití relaxační techniky může ovlivnit rizikovou emoci, která by craving vyvolala, i craving samotný⁴).

10.4. LÉČBA A PREVENCE BAŽENÍ

Bažení lze ovlivňovat nepřímo např. tím, že člověk zvládne potřebné sociální dovednosti, čímž vzroste jeho sebedůvěra a zlepší se sociální adaptace. Můžeme říct, že podstatná část např. intervence by měla být zaměřena na rodinu nebo na pracovní prostředí. Stručně řečeno prevence a zvládání bažení není ještě celá léčba, ale její významná část.

Mezi formy prevence bychom mohli uvést způsoby **odmítání** jak v běžném životě, tak v soukromí.

– **Rychlá odmítnutí** jsou vhodná hlavně tam, kde vám na nabízejícím příliš nezáleží.

- Nevidím, neslyším čili ignorování nabídky
- Odmítnutí gestem (zavrtění hlavou)
- Prostě říci ne

– **Zdvorná odmítnutí** jsou vhodná hlavně u lidí, na kterých vám záleží a s nimiž si chcete udržet dobré vztahy.

- Odmítnutí s vysvětlením (lékař mi to zakázal)
- Nabídnutí lepší možnosti
- Převedení řeči jinam

– **Důrazná odmítnutí** znamenají pořád opakovat „nechci“, nebo odmítnutí protiútokem. To znamená odmítnout a druhému říct, co se vám na jeho chování nelíbí.

– **Královská odmítnutí** jsou odmítnutí jednou pro vždy.

- V případě, že nechceme, aby nám to nabízeli v budoucnu.
- Odmítnutí jako pomoc. Tímto odmítnutím chrání člověk vlastní zdraví i zdraví nabízejícího⁵).

Mgr. Jana POSOVÁ, NPC

⁴) Srov: Nešpor, K. Csémy, L. Bažení (craving). Praha 1999 str. 18.

⁵) Srov: Mühlbacher, P. Patologické závislosti in: Vítková a kolektiv Integrativní speciální pedagogika. Praha: PAIDO, 1998, str. 29.

KETAMIN

(K , KET, Speciál K, vitamin K, Kit-Kat)

V tomto příspěvku autorka popisuje historii zneužívání ketaminu a jeho vlastní definici. Popisuje účinky hydrochloridu ketaminu na lidský organismus, respektive na lidskou psychiku. Zaobírá se též biochemickými parametry účinku této látky. V článku jsou uvedeny též úryvky výpovědí jednotlivých experimentátorů s ketaminem, jejich prožitky a možná nebezpečí vyplývající z experimentování s touto látkou.

I. ČÁST

Hydrochlorid ketaminu byl poprvé představen jako plně syntetická sloučenina v roce 1965 laboratořemi U v Michiganu. Přestože se po chemické stránce podobal fencyklidinu (byl obsažen v PCP – Prášek míru a ve směsi ke kouření byl znám jako Andělský prach), měl podstatně odlišné účinky na psychiku a přinášel méně nápadné psychotické reakce. Firma Parke – Davis (CI – 581, Ketalar) ho začala hromadně vyrábět jako bezpečné všeobecně disociativní anestetikum s rychlým nástupem a ukončením účinků a širokým rozpětím bezpečného dávkování.

V prvních letech své existence byl aplikován tisícům pacientům s nejasnou diagnózou, u nichž byl nutný okamžitý chirurgický zákrok. Široké uplatnění našel také ve válce ve Vietnamu. Přestože jde o látku z biologického hlediska zcela bezpečnou, upadla postupně u chirurgů v nemilost. Důvodem bylo to, že často vyvolávala tzv. „emergenční syndrom“, v zásadě velmi neobvyklé a silné percepční změny, které pacienti prožívali při návratu do normálního vědomí.

Firma Parke – Davis podrobila tento jev rozsáhlému výzkumu, při kterém bylo ve 105 různých studiích vyšetřeno více jak 10 000 pacientů, z nichž se zhruba 12 procent zmiňovalo o neobvyklých stavech, které měli při návratu z anestezie a sahaly od příjemných snových stavů, vidin živých obrazů, halucinací až k postanestetickým deliriím. V některých případech byly tyto stavy doprovázeny zmatkem, vzrušením a iracionálním chováním, na které si několik pacientů vzpomíná jako na nepříjemnou zkušenost. Doba trvání těchto stavů nebyla obvykle delší než několik hodin. V několika případech se tyto pooperační stavy opakovaly až po dobu 24 hodin. Vedlejší psychologické účinky nebyly zjištěny.

Na závěr své studie Parke – Davis radí, aby během zotavovací fáze byly na minimum omezeny verbální,

dotykové a vizuální podněty pacienta pro minimalizaci těchto postanestetických reakcí.

Někteří psychiatři, kteří se o tyto účinky hlouběji zajímali, zjistili, že ketamin je velmi účinná psychoaktivní látka, která i v mnohem menších dávkách, než používali chirurgové (asi jedna desetina až jedna šestina látky pro anestezii), přináší „trip“, trvající pětadvacet minut až jednu hodinu, jenž může člověka vést ke spirituální zkušenosti.

Od té doby se ketamin začal využívat v mimořádných psychiatrických výzkumech, při výcviku odborníků a v experimentální psychoterapii.

S ketaminem je často spojován kalifornský neurovědec dr. John Lilly. Lilly je zodpovědný za vědecké objevy v oblasti smyslové deprivace (vynalezl floating tank) a v oblasti lidí a delfinů. Ve svém autobiografickém románě *The Scientist* píše, jak mu jeho lékař předepsal ketamin na odstranění migrény. Objevil, že mu dovoluje „nahlédnout za hranice jiných realit“, a pokračoval společně se svými kolegy v jeho užívání několikrát denně po dobu tří měsíců. O této době se vyjádřil jako o rozbíjení kokosového ořechu železným perlíkem. Byli první, kteří si všimli zvláštního druhu nutkové potřeby, již Lilly později popsal jako „past opakovaného užívání“ a která měla za následek osobní problémy, zranění a sebevraždu dvou jeho spolupracovníků. Díky tomuto jevu, který při dlouhodobém a častém užívání vede k chronickému stavu disociace, získal ketamin přes všechny své zřejmé klady pověst „psychedelického heroínu“.

V roce 1978 vyšla o ketaminu znamenitá kniha *Journeys into the Bright World* (Cesty do zářivého světa) od Marcii Mooreové a Howarda Alltouniana. Cesty jsou celé o Marciiných zkušenostech s „K“. Pravidelný přísun této látky zajišťoval její manžel Howard, který byl anesteziolog. Pod vlivem látky se dostávala do důvěrně známého prostoru či dimenze, kde se setkávala s určitými bytostmi.

Podobně jako PCP se ketamin začal od roku 1990 prodávat pod jmény jiných psychoaktivních látek, především Extáze (MDMA).

V roce 1991 se objevily zprávy o užívání ketaminu mezi návštěvníky nočních klubů v New Yorku a Los Angeles. Tento zvyk se poté rozšířil do Londýna a do Amsterdamu, kde byl ketamin k dostání za 100 liber za gram.

V poslední době také roste obliba ketaminu v psychedelických a alternativních duchovních hnutích.

TĚLESNÉ ÚČINKY

Ketamin, sloučenina z Hitchcockova „Family Plot“ navozuje stav poněkud připomínající ztrátu vědomí. Ve srovnání s konvenčními anestetiky však není vědomí pod vlivem ketaminu utlumeno, nýbrž hluboce proměněno. Je vyvolán stav, při němž se pacient nachází mimo své tělo a zároveň ztrácí kontakt i zájem o objektivní realitu. Dostává se tím do stavu, ve kterém je možné podrobit ho chirurgické operaci. Tento stav je též nazývaný disociativní anestezie.

Ketamin je známý tím, že jako jedno z mála anestetik blokuje nervové dráhy, aniž by omezil dechové a oběhové funkce, a proto je používán jako bezpečné a spolehlivé anestetikum.

Po podání se pacientovi či experimentátorovi zvyšuje krevní tlak a jeho srdce začne pracovat rychleji. Dech je ovlivněn minimálně. Kosterní svalstvo nere-laxuje, svalové napětí je normální nebo jen lehce zvýšené, kašlací i polykací reflexy jsou zachovány. Ketamin rozšiřuje průdušky, zvyšuje nitrolební a nitrooční tlak. Odbourává se převážně v játrech, malé množství se vylučuje nezměněno močí. Prochází bariérami mezi krví a mozkem a mezi krví matky a krví plodu. Plné účinky trvají jen 5-15 min, kompletní návrat k normě však vyžádá několik hodin.

Nežádoucí účinky se vyskytují zejména při rychlé aplikaci vyšších dávek. Jedná se o zrychlenou srdeční činnost a o poruchy srdečního rytmu. Někdy se naopak srdeční rytmus zpomaluje, zvyšuje se krevní tlak a tlak v plicnici. Občas se vyskytuje malý a přechodný útlum dýchání. Při nástupu účinku se mohou objevit těkavé pohyby očí. Často se vyskytuje nevolnost a zvracení, zvláště když je látka aplikována člověku s plným žaludkem.

V humánní medicíně se kromě anestetických a analgetických účinků využívá schopnost ketaminu uvolnit stažení průdušek, a proto ho někteří lékaři používají při doplňkové léčbě astmatického stavu. Někdy je aplikován i při úporné škytavce.

Biochemické parametry účinku ketaminu

Petrohradská skupina výzkumníků pod vedením dr. Jevgenije M. Kralického provedla celou řadu biochemických výzkumů. Zjistila, že pod vlivem ketaminu dochází k reálnému snížení monoaminoxidázy typu A (MAO-A) v krevním séru a monoaminoxidázy typu B (MAO-B) v trombocytech a také ke snížení hladiny dopaminu v krvi. Koncentrace serotoninu se signifikativně nemění. Aktivita ceruloplazminu je statisticky signifikativně zvýšena. Pod vlivem ketaminu také dochází k růstu hladiny B-endorfinu.

Vliv rozdílných koncentrací ketaminu na aktivitu MAO-B v trombocytech byl zkoumán in vitro ve dvou výzkumných sériích, které se lišily koncentrací substrátu (benzylamin). Získané výsledky svědčily

o nekompetitivní inhibici aktivity MAO-B-ketaminem. Bylo také potvrzeno, že ketamin způsobuje zvýšení aktivity oxidovaného ceruloplazminu podle jeho koncentrace ve vzorcích jak lidského séra, tak i krystalicky čistého ceruloplazminu.

Změny metabolismu neuromedikátorů jeví pozoruhodné aspekty. Jednak dovolují formulovat názory na neurochemické mechanismy psychedelického působení ketaminu ovlivňující monoaminoergické a opioergické systémy, tzn. ty neurochemické mozkové systémy, které jsou ve spojení s patogenezí alkoholové závislosti, je důležitý výsledek tohoto biochemického výzkumu. Je možné, že tento fakt způsobí rozšíření léčby alkoholové závislosti pomocí ketaminu.

Kontraindikace

Ketamin by se neměl podávat lidem, kteří prodělali mozkovou cévní příhodu, trpí zvýšeným nitrolebním tlakem, glaukomem, závažnou systémovou a plicní hypertenzí, městnanou srdeční slabostí, těhotným ženám, lidem s dispozicí k tachykardií, s epilepsií nebo psychotickým onemocněním.

PSYCHICKÉ ÚČINKY

Mnoho pramenů tvrdí, že ketamin je „nudná“ látka. Někteří si stěžují, že je oddělen od těla tak dokonale, že je těžké s probíhajícím procesem pracovat. Jiní pokládají ketamin za velice silnou a tvárnou látku, která jim umožňuje podle velikosti dávky a settingu připravit si požadovaný zážitek. Objevují se i drobné pochybnosti, protože se ketaminová zkušenost nedá srovnat s působením jiných psychoaktivních látek. Většina experimentátorů se shoduje, že zotavení je velmi dobré, s minimem negativních a nepříjemných účinků v následujících dnech. Setting je pro všechny rozhodující. Ketamin by neměl být používán nezkušenými lidmi, dokud se zcela nerozhodnou pro zkušenost naprostého oddělení od těla, která nepochybně změní celý jejich život.

V posledním desetiletí se díky dalším výzkumům a nahromaděným svědectvím začaly psychické účinky ketaminu rozdělovat do šesti obsáhlých kategorií:

1. Disociace
2. Vstupování do kybernetických informačních prostorů
3. Účast v alternativních realitách
4. Kontakty s „mimozemšťany“ či „netělesnými bytostmi“
5. Sexuálně zaměřené prožitky
6. Mnoho lidí shledává, že ketamin je pro ně užitečným pomocníkem při řešení osobních a tvůrčích problémů.

1. **Disociace**, vedoucí experimentátora k oproštění se

od emočně laděného hodnocení své současné životní situace, a klasické disociativní jevy, jako „oddělení od těla“, „astrální cestování“ a zkušenost blízkosti smrti.

Reakci na nízkou dávku mohou přiblížit poznámky jednoho experimentátora:

„Během úvodní fáze jsem měl zážitek s hudbou. Bylo to neuvěřitelné. Na tom, měl-li jsem oči otevřené nebo zavřené, celkem nesešlo. Se zavřenýma jsem se cítil lépe. Vnímání se mi začalo rozostřovat, a když jsem zavřel oči, začala se dít spousta věcí. Barvy, vzory, propojení se smyslovým vnímáním. Zvuky a vnitřní vize se staly zmatené. Nořil jsem se stále hlouběji do tohoto stavu, až najednou celý svět zmizel. Už jsem dál nebyl ve svém těle. Neměl jsem tělo, dosáhl jsem bodu, kdy mi bylo jasné, zemřu. Nebylo o tom žádných pochyb, žádné „možná“ nebo „asi“, a přinášelo to neuvěřitelné pocity! Potom jsem dospěl k tomu být připraven na smrt. Neměl jsem možnost volby, byla to prostě vlna, která mě nesla stále výše. V normálním stavu bych to nazval asi hrůza ze smrti. Vyšlo najevo, že to vůbec nebylo to, co jsem si o smrti představoval. Věděl jsem pouze, že je to smrt, že něco umírá. Dospěl jsem k bodu, kdy už jsem všechno vzdal. Prostě jsem se podvolil. Potom jsem vstoupil do prostoru, ve kterém nebylo žádných slov. Popisován však již byl tisíckrát a tisíckrát např. Budhou. Na mysli mám jednotu s vesmírem, uvědomění si svého božství atd. Tato slova jsem později používal, abych mohl vyjádřit to, co jsem prožil. Měl jsem pocit, že jsem „doma“. Nechtělo se mi nikam jít, a ani jsem nikam jít nepotřeboval. Byl to blažený stav, který jsem předtím nikdy nezažil. Nějakou chvíli jsem v něm prodléval, pak jsem se vrátil. Nechtělo se mi. Onen hluboký stav netrval více než půl hodiny. Když jsem o zážitku mluvil s mým průvodcem, řekl mi: Stalo se to, že ses konečně zbavil pocitu žalu, který si přinášíme z dětství. Konečně to bylo vymazáno. Skutečně, cítil jsem se jako znovuzrozený. Moje srdce už nebylo zlomené. Bylo mi do zpěvu To byl dlouhotrvající dopad – který skutečně přetrvává a je živěn podobnými zážitky, jež vůbec nemusí souviset s drogami. Člověk se prostě nechává unášet.“

Dále je uvedena reakce někoho, kdo měl ketaminovou zkušenost poněkud odlišnou od těch, které byly způsobeny jinými psychedeliky.

„Nevím vlastně, jak svou zkušenost s ketaminem vůbec popsat. Mělo přichut' toho, o čem mluví John Lilly ve svém románu The Scientist. Setkání s bytostmi, které vypadaly jako automaty plahočící se po zemi. (Nečetl jsem Johnovu knihu, když jsem si vzal ketamin, a neměl jsem žádná očekávání, kam by se zážitek mohl obrátit. Jestli ano, čekal jsem spíše něco podobného ostatním psychotickým substan-

cím.) Děj zážitku mne až tak nezajímal, to nejdůležitější byla naprostá ztráta kontroly. Dokonce i na svých nejhlubších zážitcích s LSD a lysohlávkami jsem si podržel určitý druh ega. Tady byla anihilace mého já tak dokonalá, že to, co se spojuje v jednotě mystického zážitku, prostě zmizelo. Kupodivu jsem zjistil, že si lépe vybavuji detaily zážitku, než když jsem si vzal LSD nebo lysohlávky. Bylo to téměř jako kino. Byl to víc příběh než představy. Děj se pamatuje lépe než vzhled. S LSD a lysohlávkami jsem byl vždy schopen mluvit a cítil jsem, že mohu kdykoli psát, budu-li chtít. Avšak pod vlivem ketaminu jsem neměl žádné oko, žádnou ruku na psaní, nebyl tu svět, ve kterém by se mohlo něco takového odehrávat. Ketamin je jediná látka, po které mi bylo zle. Při návratu do normálu jsem deset minut zvracel a přísahal si, že už si ketamin nikdy nevezmu. Samozřejmě, že vezmu. Ketamin je ta nejvíce halucinogenní látka, kterou jsem si kdy vzal. Připadá mi to, jako by mi umožnila přístup k něčemu nadosobnímu a významnějšímu, než je rovina bytostí.“

Jeden z uživatelů (30 let), který dostal na diskotéce místo Extáze ketamin, vypovídá:

„Vůbec to nebylo jako MDMA. Když jsem si vzal jednu dávku a zavřel oči, objevila se sice slabá barevnost a vzorování, ale žádná euforie, žádná stimulace, žádná chuť k tanci. Jediné, co se stalo, bylo to, že se celá místnost začala nepatrně chvět. O několik nocí později jsem si vzal najednou tři nebo čtyři dávky, abych viděl, co se stane. Bylo to jako vstup do jiné dimenze. Znenadání tu už dále nejste. Nemůžete se pohybovat, nemůžete myslet, nemůžete vykonávat jakoukoliv činnost – všechno, co můžete, je prožívat. Teprve, když se začnete vracet z ketaminového stavu, začnete si uvědomovat, kdo jste nebo kde jste byl. Je možné, že se svět začne měnit a vy si uvědomíte vztahy mezi různými paralelními dimenzemi.“

Nejpřiléhavější věc, se kterou to mohu srovnat, je film Tron. Měl jsem pocit, jako bych byl uvězněn v síti či propleten elektronickými impulsy. Nejdříve se dostavil pocit, že tu nejsem, nebo spíše jsem tady zároveň byl i nebyl. Jak účinky této látky slábly, stával jsem se čím dál tím více vědomým existence ve svém těle. Cítil jsem se jako Robocop nebo Terminátor, jako nějaký druh kombinace člověka a stroje. Zdálo se mi, že je můj obličej tvořen množstvím jehel, hrotů nebo elektronických impulsů. I nejnepatrnější pohyb byl doprovázen intenzivním pocitem mechanické aktivity v mém těle. Nebylo to ani příjemné, ani nepříjemné a nebylo to ani děsivé, prostě to bylo.“

Tento ketaminový uživatel se vyjádřil, že nemá důvod brát si látku znovu:

„Ketamin není společenská substance jako Extáze,

není to stimulant a nemáte žádnou potřebu tancovat. Není dokonce ani euforický, je velmi velmi nadpřirozený. Vyzkoušel jsem ho dvakrát. Bylo to zajímavé, ale nemám potřebu ho brát znovu.“

2. Mnoho uživatelů hovoří o vstupování do **kybernetických informačních prostorů**, které jeden „nadšenec“ nazývá „metasítě“. John Lilly ve své knize dává jako příklad svá spojení pod vlivem ketaminu s hierarchií bytostí, které řídí „kontrolu časových shod na Zemi“, jež je nepatrnou částí jejich „kontroly kosmických časových shod“. Tyto bytosti řídí na Zemi časové shody či náhody takovým způsobem, abychom se postupně, kousek po kousku, sunuli po své lidské psychospirituální vývojové cestě. V době, kdy byl pod vlivem ketaminu, mohl Lilly s těmito mimozemšťany komunikovat. Sdělili mu, že kdysi odebrali na Zemi vzorky DNA a dopravili je na jinou planetu, kde geneticky zkonstruovali všechny současné pozemské velkomozkové savce – primáty, delfíny a velryby, které potom přenesli plně vyvinuté zpátky na Zem.

Další uživatelé ketaminu rovněž referují, že byli připojeni na informační síť, zatímco byli v K-kyberprostoru. Vyprávějí, jak strávili velké množství času rozebíráním rozhovorů, které měli s různými ketaminovými bytostmi. Ty nabízejí proniknutí do podstaty života a vesmíru. Slovy jednoho takového cestovatele do království nadreálna (hyperreálna):

„Není velkým úspěchem slyšet hlas v hlavě. Úspěchem je ujistit se, že mluví pravdu.“

3. Jiní uživatelé ketaminu popisují, že mohou vstoupit a **účastnit se v alternativních realitách**, které vnímají, když užívají tuto sloučeninu. Po opakovaných zážitcích tohoto druhu někteří uživatelé objeví, že nemohou vědomě tvořit, ovládat a měnit tyto světy. Jak vysvětluje jeden badatel:

„Je to, jako kdybyste si ve své hlavě vytvořili syntetizér reality. Jste před obrazovkou holografické televize. Dálkové ovládání nepotřebujete, protože sám se svými myšlenkami můžete navrhnout svůj vlastní program, vstoupit do obrazovky a zúčastnit se dění tak jako herec, tak jako režisér.“

Takto získanou schopnost začínají v poslední době využívat někteří programátoři při navrhování programů virtuální reality. Jeden z tvůrců VR – softwaru poznamenává:

„Ketamin má široké možnosti jako nástroj používaný v tvorbě a zhodnocení virtuálních realit. Každý, kdo se podílí na vývoji VR-aplikací, potvrdí, že se potýká se zcela specifickými problémy při návrzích a zkouškách nových nápadů. Mnoho času a peněz je promarněno v představách, které se nakonec ukážou jako mylné. Na druhé straně se můžete, když jste pod vlivem ketaminu, přenést do podstatně jiné rea-

lity, v níž se lze pohybovat a zkoumat jednotlivé interakce. Zdá se, že v tomto stavu je možné zaměřit svou pozornost na tvorbu a výzkum světa, jenž chcete později znovu stvořit s pomocí VR-programového vybavení.

Zde je příklad:

Když mám K, mohu se při přechodu z jedné ketaminové dimenze do druhé příležitostně dostat do prostoru, který nazývám „muzeum“. V tomto prostoru prožívám sám sebe jako muzejní výstavu. Jsem socha v životní velikosti, zády otočená k jedné ze zdí vznášející se asi 20 metrů nad zemí. Když se podívám dolů, mohu vidět lidi obdivující vnitřek i okolí muzea. Prohlíží si různé vystavené předměty a sochy rozptýlené po prostoru, některé na zemi, jiné na podstavcích, další, stejně jako já, vznášející se nad zemí. Vše se zdá být nahodilé, nicméně podivně známé. Chvilí bedlivě pozoruji dění, všechno je plné významů. Po určité době se jakoby vyháknou, muzeum se nakloní na jednu stranu a já začnu „přetekat“ (ne jako voda, ale spíše jako vymačkávaná zubní pasta) a směřovat do jiného K-prostoru.“

4. Práce Johna Lillyho (zvláště The Scientist a John Lilly, So Far.....) poskytují nejsuggestivnější a nejpodrobnější vlastní svědectví o kontaktech s „mimozemšťany“ či „netělesnými bytostmi“. Přední kalifornský transpersonální psychiatr a jeho žena, která má s ketaminem také osobní zkušenosti, popisují zážitky tohoto druhu jako „velmi přesvědčivé“. Na následujících řádkách je popis jedné takové události, vyvolané vstříknutím 75 miligramů ketaminu a pobytem v izolačním tanku:

„Nechal jsem své tělo vznášet se v tanku na planetě Zemi. Je to velmi podivné a cizí prostředí. Určitě mimozemské, nikdy předtím jsem tu nebyl. Musí to být nějaká jiná planeta, nějaká jiná civilizace, než je ta, kde jsem se vyvinul. Nacházím se ve zvláštním stavu hluboké lhostejnosti. Neprožívám ani strach, ani lásku. Jsem vysoce neutrální bytost, jen se dívám a čekám.

Je to velmi podivné. Tahle planeta se podobá Zemi, ale barvy jsou tu jiné. Je tu vegetace, ale je purpurová. Je tu i nějaké slunce, ale jeho svět má fialový odstín a ne známou oranžovou barvu pozemského Slunce. Nalézám se na překrásné louce, v dálce se tyčí neobyčejně vysoké hory. Vidím, jak se přes louku přibližují nějaké tvorové. Stojí na zadních nohách jako lidé. Jsou zářivě bílí, vypadá to, jako by vyzařovali světlo. Dva z nich přicházejí blíž. Pro moje oči jsou příliš zářiví. Zdá se, že vysílají svoje myšlenky a představy přímo ke mně. Neslyším žádný zvuk. To, co si myslí, je automaticky převáděno do slov, kterým nerozumím.“

5. U malé části uživatelů ketaminu, kteří prosazují pod vlivem této sloučeniny své **sexuální zájmy**,

se může objevit velmi silný prožitek. Jeden takový uživatel se vyjádřil, že **nejlepším místem, kde si vzít ketamin, je postel, ve které ležíte s někým, koho milujete. Promíchání energetických polí je fantastické. Ketamin může být lekcí v Tantře.**

6. Díky disociativním účinkům ketaminu je pro mnoho lidí tato sloučenina důležitým pomocníkem **při řešení osobních a tvůrčích problémů.** Jeden spisovatel tvrdí, že si za pomoci ketaminu odstranil dlouhotrvající překážku v psaní, jiný uživatel popisuje, jak pod vlivem tohoto psychedelika bojoval s trvalým análním krvácením, což mělo za následek dvouměsíční zlepšení jeho stavu.

Ketamin a psychoterapie

Psychoterapeuté, pracující v psychodynamickém paradigmatu, se často setkají s následující situací. Po měsících terapie pacient na logické, racionální úrovni může snadno pochopit a vysvětlit, odkud se jeho symptomy berou, nemůže však změnit jejich obsah.

Nemůže zabránit tomu, aby tyto symptomy nadále přetrvávaly. Kromě logického pochopení potřebují lidské bytosti ke své změně intenzivní zážitky. Plné osvobození od neurotických symptomů je nemožné bez hlubokých osobnostních změn. Zdá se, že životní hodnoty a osobnost se mohou změnit pouze skrze mimořádné stavy vědomí spojené s velice hlubokými zkušenostmi.

Hned od začátku bylo zřejmé, že ketamin by mohl být látkou, která může takový hluboký zážitek přivodit, a přibližně od poloviny osmdesátých let se začal po celém světě využívat v terapii alkoholismu a neuróz. Nejznámější na tomto poli se stal kolektiv psychiatrů a psychoterapeutů petrohradského Regionálního narkologického dispenzáře vedený dr. Jevgenijem M. Krupickým, který od roku 1985 do roku 1993, kdy byl projekt pro nedostatek financí téměř zastaven, zbavil téměř šest set lidí jejich problémů s alkoholem a s neurotickými (nikoliv endogenními) depresiemi a fobiemi.

Dalšími známými centry ketaminové terapie se stal Bechtěrevův psychoneurologický výzkumný ústav v Petrohradě (dr. Igor V. Kunguršev) a univerzita v Curychu (dr. F.X. Vollenweider).

Průběh prožitku

Při určité dávce dosahuje člověk kritického bodu, při němž ztrácí kontrolu nad svými základními smysly. Tato dávka se nazývá hraniční. Dalším jejím zvyšováním se postupně ztrácí schopnost zapamatovat si průběh zážitku. Účinky jsou silnější a hlubší než u LSD, ale trvají asi jenom jednu hodinu.

Před dosažením kritického bodu (při hraniční dávce) se většinou lidé začnou rozpadat, celý svět se jim roztočí, ale nepocítí žádnou závrať. Potom je

zaplaví naprostý chaos. V určitém okamžiku upozorňuje, že jsou kompletně odděleni od okolí a od svého těla. To, co následuje, je zahrnuto do předchozích šesti bodů. V této době je pro každého velmi obtížné něco říci a většinou není schopen vidět ani slyšet nikoho na blízku. Některá zjevení jsou extrémně důležitá a vážná, jiná děsivá, ale protože si nikdo při návratu nebere strach s sebou, obtížné je jako děsivá popsat. Každý si začíná sebe znovu uvědomovat v okamžiku, kdy prochází zpět přes kritický bod. V té době zaměřuje svou pozornost na okolní předměty se snahou je definovat. Zážitek ještě asi hodinu mírně pokračuje, a teprve poté je každý zcela v pořádku.

Nezkušené lidi mohou být zaplaveni děsivými zjeveními. Zde se však nejedná o všeobecný emočně laděný strach, jaký se objevuje například při sezení s LSD či lysohlávkami, a tento stav bude mít pravděpodobně jenom epizodický charakter.

Možná nebezpečí

Lidé, kteří pracují s touto substancí, referují také o celé řadě psychických účinků od nepříjemných až k nebezpečným. Zprávy z Ameriky popisují mnoho uživatelů, kteří se chytli do pasti opakované, nutkavé potřeby této látky, pasti, jež má za následek vzrůst událostí obvykle spojovaných se špatnými LSD – tripy, kdy lidé věří, že mohou létat, nebo se pokoušejí vyskočit z pohybujících se vozidel. Jiní trpí bouřlivými paranoidními stavy. „Závislost“ není fyzická, ale má kořeny v dynamice transpersonálních prožitků. Nepříjemné stavy obvykle mizí, když se s používáním ketaminu přestane.

Aby se těmto stavům předešlo a využily se pozitivní vlastnosti ketaminu, doporučuje se neopakovat další sezení dříve než za měsíc.

SET A SETTING

Stejně jako u všech psychedelických látek závisí i u ketaminu povaha transcendentního zážitku téměř výlučně na tzv. setu a settingu.

SET v sobě zahrnuje vše, co si s sebou ten který jedinec nese, strukturu osobnosti, svou momentální náladu.

SETTING se může rozdělit na fyzický – počasí, výběr místa

na sociální – vzájemné pocity zúčastněných

na kulturní – převládající názory na realitu

Dříve, než se k zážitku přistoupí, měli by být zúčastnění seznámeni se svým tělem, které je jejich domovem, z něhož budou odcházet a později se do něho budou vracet.

Protože v průběhu sezení se může objevit zvláštní druh samoty, měli by si uživatelé najít uzavřené bezpečné místo, nejlépe byt, kde je možné setrvat s potřebnějšími věcmi po ruce několik hodin, aniž by je

někdo rušil. Měli by mít nablízku alespoň jednoho člověka, který si nic nevezme. Nejlepší přítel je ten, kterému bude důvěřovat. Měla by posloužit jako prostředník mezi ním a vnější realitou. Měla by pomoci, když bude potřeba, pustit jinou hudbu, doprovodit na toaletu atd. Stejně jako všechna anestetika způsobuje i ketamin u lidí různé silné pocity na zvracení – nauzeu. Tento stav je úměrný velikosti podané dávky a projevuje se při sebemenším pohybu. Proto by si měli připravit před zážitkem pytlík nebo nějakou nádobu. Zvracení je vzácné, ale když už k němu dojde, je velmi obtížné jít na toaletu či k umyvadlu. Z tohoto důvodu by se nemělo jíst hodinu až hodinu a půl před sezením. Teplota prostředí je důležitá, tělo může nečinností prochladnout, proto je lepší si připravit pokrývku. Tma, popřípadě zavázané oči, odstraní některé velmi silné zrakové vjemy. Čichové a chuťové vjemy jsou bezvýznamné. Očekává se spíše všeobecná reflexe než výjimečné emoce.

Ketamin navozuje stav poněkud připomínající stav ztráty vědomí. Ve srovnání s konvenčními anestetiky však není vědomí pod vlivem ketaminu utlumené, nýbrž hluboce proměněno. Je vyvolán stav, při němž se nacházíme mimo své tělo a zároveň ztrácíme kontakt i zájem o objektivní realitu. Někdy zvyšuje sexuální apetit, požitek ze sexu a vytrvalost. Může se objevit velmi silný sexuální zážitek. Tyto prožitky jsou silně individuální a u části uživatelů se nemusí vůbec projevit.

Po užití se zvyšuje krevní tlak a srdce začne pracovat rychleji. Dech je ovlivněn minimálně. Plné účinky trvají jen 5 – 15 minut, kompletní návrat k normě si však vyžádá několik hodin.

Nežádoucí účinky se vyskytují zejména při rychlé aplikaci vyšších dávek. Jedná se o zrychlenou srdeční činnost a o poruchy srdečního rytmu, někdy se naopak srdeční rytmus zpomaluje, zvyšuje se krevní tlak a tlak v plicnici. Občas se vyskytuje malý a přechodný útlum dýchání. Při nástupu účinků se mohou objevit těkavé pohyby očí.

Při určité dávce dosahuje člověk kritického bodu, při němž ztrácí kontrolu nad svými základními smysly. Tato dávka se nazývá Hraniční. Dalším jejím zvyšováním se postupně ztrácí schopnost zapamatovat si průběh zážitku a zaplaví ho totální chaos a v určitém okamžiku upozorují, že jsou kompletně odděleni od okolí a od svého těla. Účinky jsou silnější a hlubší než u LSD, ale trvají asi jenom jednu hodinu. Každý si začíná sebe znovu uvědomovat v okamžiku, kdy prochází zpět přes kritický bod. V té době zaměřuje svou pozornost na okolní předměty se snahou je definovat. Zážitek ještě asi hodinu mírně pokračuje a teprve poté je každý zcela v pořádku.

Nezkušené lidi mohou být zaplaveni děsivými zjevením. Zde se však nejedná o všeobecný emočně

laděný strach, jaký se objevuje například při užívání LSD či lysohlávek.

Ketamin se užívá buď tak, že se vstříkne požadované množství tekutiny do nosní dírký a vdechne (lze i vstříknout do análu) a nebo šňupáním prášku, který se z této tekutiny získává. Někteří jedinci si tekutinu ketaminu vpravují do svalů (nejčastěji hýžděového) injekční stříkačkou, aby ušetřili množství a zintenzivnili prožitek. Tento způsob může být však někdy celkem nebezpečný, zvláště, když zapomenete ze stříkačky vytlačit všechnen vzduch.

Kombinovat ketamin s drogami je nebezpečné, navíc zcela zbytečné, protože požitek nijak neobohatí. Ketamin je rovněž využíván k experimentálnímu navození stavu blízkého smrti. Při silném předávkování může dojít k úmrtí!

Pro přeměnu tekutého ketaminu do Special K, se jednoduše vylije na skleněný talíř a nechá se na vzduchu schnout 6 hodin dokud nezkrystalizuje. Pak je rozsekán na jemný prášek použitím žiletky a šňupán.

Amnesie může být přítomna 1 nebo 2 hodiny. Dávka právě 0,07 gramu prášku může vytvořit běžný symptom intoxikace a automatické bzučení v uších uživatele. Uživatelé 0,2 gramu mohou vstoupit do plně barevné „K-land“, zatímco 0,5 gramu tě pravděpodobněji vezme do „K-hole“ mimo tělo, téměř vstříc smrti, halucinacím, deliriu etc. Effects běžně končí za hodinu nebo méně, ale soudnost, koordinace a vědomí může být ovlivněno 18 až 24 hodin.

Pokud se Ketamin bere příliš často, nastává vůči němu rezistence a doba tripu se zkracuje; přestávky by měly být alespoň měsíc.

Nesmí se používat s alkoholem, barbituráty, Valiem (LSD, MDMA jsou v pořádku). Předávkování nic nepřinese, je nepříjemné, nebezpečné až při 20 mg/kg. Ketamin je dnes používán veterináři, je k dostání na předpis ve veterinárních lékárnách (Narkamon, 50 mg/ml, 300 Kč 50 ml).

Prožitek

Svět se vzdaluje, odeznívá, pocit hučení v hlavě, jako při nedostatku kyslíku nebo krve. Po chvíli nelze rozlišovat čas, určit, co se stalo a co ne, co je a co není, co má význam. Začíná prožívání velmi hlubokých proudů lidské existence, s telepatickými vjemy kontaktu s jinými lidmi. Pohyb v neznámém velmi zvláště zakřiveném prostoru, který má význam událostí, osob a jejich vztahů na zcela jiné rovině (těžko popsatelné), než jak je vnímáme normálně. Hudba zní nebesky a smrtelně zároveň a prohlubuje fatální pocit nevratnosti, jako po smrti. Ketamin, to je síla. V menších dávkách, nebo při ústním požití mají prostory a vztahy konkrétnější obrysy, při otevřených očích do nich pronikají i reálné vjemy. Díky absenci tělesných pocitů je vše jako ve virtuální realitě.

KETAMINEM PROTI DEPRESI

Ketamin byl vyvinut jako anestetikum pro bojové účely. Mnohem větší proslulost si však získal jako taneční droga působící silně na lidskou psychiku. Výzkumy naznačují, že ketamin může posloužit k léčbě depresí i dalších duševních nemocí.

Na konci devadesátých let se profesor John Krystal z univerzity Yale spolu s kolegy zabýval studiem drog, které lze využít při léčbě schizofrenie. Narazil při tom na práce z padesátých a šedesátých let, kde byly popsány účinky chemických látek podobných ketaminu na pacienty trpící depresemi. Ve zprávách se uvádělo, že tyto látky přinášely rychlé zlepšení duševního stavu pacientů, aniž bylo jasné, proč.

Johna Krystalu ketamin zaujal zejména proto, že patří k drogám označovaným jako disociativní. Působí pocity odtržení od sebe samého i od reality a mají účinky, které se podobají příznakům schizofrenie. Vysoké dávky ketaminu vedou k úplné ztrátě vědomí vlastní osobnosti. Někteří lidé po aplikaci této drogy zažívali cosi jako zkušenost pobytu mimo vlastní tělo. Nabízela se otázka, jak bude ketamin působit na pacienty trpící schizofrenií a depresemi...

Jeddah:

Ketamin znamená pro různé lidi odlišnou věc. Pro veterináře je to sedativum, ale pro „buřiče – ravers“ – a klubaře /návštěvníky tanečních akcí/ je to „taneční disco“ droga tak oblíbená jako extáze, je „Special K“ /jeho klubové jméno/ v Jeddahu dostupný jako volně prodejný lék bez lékařského předpisu.

Ve své tekuté formě jak je prodáván má pro ty kteří se chtějí dostat do nálady, malé užití, ale k jakmile je převeden na jemný prášek, je šňupán stejným způsobem jako jiná narkotika. Ketamin vyrobený v Nizozemsku firmou Alfasan Pharmaceuticals byl od roku 1971 prodáván v USA jako rychle působící anestetikum užívané v praxi u lidí i zvířat. Chemicky souvisí s phencyclidinem (PCP), který byl vynalezen v r. 1950 jako intravenózní anestetikum. Kvůli vedlejším účinkům způsobujícím zmatenost a delirium byl jeho vývoj pro užití v lidské medicíně přerušeno. Účinek způsobený užitím ketaminu, je podobný i když méně intenzivní a kratší v trvání než užití LSD nebo PCP.

Jelikož neobsahuje žádný kokain, XTC, heroin a amfetaminy nebo další zakázané látky byl ketamin klasifikován jako zakázaná substance ze strany US DEA poprvé až v roce 1999.

Podle www.projectghb.co, který poskytuje info rodičům o mnoha „rave“ and „disco“ drogách, ketamin nepotlačuje kriticky důležité tělesné funkce tolik jako jiné anestetika a je často užíván k léčbě popálenin. Tlumí centrální nervový systém a hluboce snižuje bolest. Tato schopnost přivodit ztrátu povědomí k prostředí je efekt, který je uživateli žádán (vyprošován).

„Většinu času jsem se cítil jako jasné světlo, které mohlo plout jako láva a dělat sladké pokroucené zvuky kytary. Velmi jasně jsem hořel. Mohl jsem být v této nádheře, cítilo se to nádherně“, řekl jeden uživatel Special K. „Jindy bych měl vědomé myšlenky. Poznamenal bych, že jsem všechno mocně cítil. Miloval jsem sebe, cítil to skvěle. Když bych přemýšlel o mých přátelích, cítil bych velké teplo, ale když bych se pokusil jim to vysvětlit, jak se cítím, slova by vyšla nezřetelně a já bych ztratil ten pocit.“

V Saúdské Arábii není prodej ketaminu regulován, protože zatím nebyl uznán jako ilegální droga a je velká šance, že většina policistů nebude vědět, co to je, když se s tím setkají. V jeho tekuté formě to vypadá jako jakýkoli lék určený k nitrožilní aplikaci a v případě objevení v jakékoli lékárně v království vzbudí v rámci kontroly jen malé podezření. 100 miligramů ketaminu bylo v prodeji za SR 110 ve veterinární lékárně umístěné přímo před budovou ministerstva zemědělství na Kilo 10 Makkah Road. Stejně množství ketaminu je prodáváno za dvojnásobné ceny na černém trhu v USA. Převedený do práškové formy, může být prodán na Saúdském černém trhu za obrovsky nafouklé ceny bezmála takovým způsobem jako ilegální drogy a alkohol.

Čtyřicetiletý Saúd'án, který užíval ketamin při studiích v GB, vyjádřil překvapení, že Special K bylo v Jeddahu dostupné. *„Nikdy bych si to nedokázal představit. Nikdy bych si to nemyslel. Vzhledem k tomu, že jedna tableta /hit/ extáze se tady prodává na černém trhu za 1000 SR, znám některé lidi v království, kteří by zaplatili více za ampulku,“* řekl Arab News.

Zákon, který představoval noční mŕu pro veterináře i pro majitele psů, koček, koní a dalších domácích zvířat, přestal platit v Rusku v roce 2004.

Veterinářům tento zákon z roku 1998 hrozil až šestiletým vězením za pouhé přechovávání anestetika zvaného ketamin hydrochlorid. Ten je při chirurgických zásazích na zvířecích pacientech zcela nezbytný. Jinak totiž zvířata při operacích trpí.

Ministerstvo spravedlnosti, podpořené předchozím rozhodnutím ministerstev zdravotnictví a zemědělství, platnost zákona zrušilo.

Šok z bolesti a – smrt

„Ketamin veterináři nesměli nejen používat, ale dokonce ani mít ve svých ordinacích,“ uvedl První kanál ruské televize. Státní výbor pro kontrolu narkotik zařadil ketamin hydrochlorid mezi „mimořádně nebezpečné drogy“.

„V praxi to znamenalo, že provádět operace na zvířatech bylo možné jen za pomoci látek, jež pouze paralyzovaly svalový systém čtyřnohého pacienta, nezabývaly ho ale utrpení. Podobnou operaci prováděl často šok z bolesti a následně – smrt zvířete,“ uvedl list Moskovskij komsomolec.

„Podobný přístup byl neslučitelný s etikou jakéhokoli lékaře, ať již jsou jeho pacienti lidé či zvířata,“ řekl kanálu REN-TV zvěrolékař, který se představil jako Nikolaj. „Samořejmě jsme ho v případech složitých operací, například při odstraňování rakovinových nádorů porušovali,“ přiznal.

Neúprosný zákon

Zákon však byl nejen bezcitný, ale i neúprosný. První náměstek moskevské odbočky Státního výboru pro kontrolu narkotik Vasilij Sorokin ještě počátkem února spokojeně konstatoval: „V průběhu roku 2003 jsme provedli jedenáct kontrol ve zdravotnických zařízeních Moskvy, z toho sedm ve veterinárních klinikách. V šesti případech byla proti veterinářům vznesena obžaloba z přechovávání drog.“

Podle paragrafu 228 trestního zákoníku Ruské federace lze přechovávání drogy trestat třemi až šesti lety vězení, její užití pak až deseti lety vězení. „Zařazení ketaminu na seznam drog bylo neodpustitelnou chybou nezodpovědných úředníků,“ konstatoval server mednovosti.ru.

„Existují sice zákonem povolené náhražky ketaminu, ty jsou však slabší a navíc působí jen velmi krátkou dobu. Jsou také zhruba desetkrát dražší než ketamin,“ uvedl náměstek veterinární správy ruského ministerstva zemědělství Ivan Rožděstvenskij. „Představte si stařenku, žijící jen z důchodu, pro níž je její čtyřnohý miláček jedinou spřízněnou duší. Její důchod by na drahé anestetikum rozhodně nestačil,“ řekl.

Hlas veřejnosti

O vyřazení ketaminu ze seznamu „nebezpečných drog“ se zasloužila především moskevská veřejnost a média. Petici na podporu veterinářů podepsaly desítky moskevských celebrit – přední zpěváci, herci, politikové i publicisté. Média se kauze ketamin věnovala téměř denně.

„Trestní řízení proti šesti lékařům, kteří se řídili soucitem, a nikoli hloupým zákonem, končí,“ uvedl První kanál ruské televize.

Mgr. Jana POSOVÁ, NPC

MEZINÁRODNÍ BOJ SE ZLOČINEM

Autor se zde zabývá historicky prvním mezinárodním kongresem, ke kterému došlo v roce 1923 ve Vídni. Na tomto kongresu se tehdejší nejvyšší představitelé policejních složek z jednotlivých států usnuli na zřízení mezinárodní kriminálně policejní komise a nutnosti zavedení mezinárodní právní pomoci.

Skutečnost, že se trestní zákony většiny států shodují v pojetí nejzávažnějších trestných činů, odůvodňuje i společný zájem těchto států v boji se zločinností.

Do roku 1889 nebyla žádná mezinárodní spolupráce v boji se zločinem. Ten byl veden výlučně na území jednotlivých států. Docházelo pouze ke styku soudních orgánů při řízení extradičním nebo podle individuálních smluv mezi státy o právní pomoci ve věcech trestních. K přímému styku mezi bezpečnostními orgány docházelo nanejvýš v pohraničním území při vyšetřování trestných činů spáchaných v hraničním pásmu. Právní oporou pro tento styk byly individuální smlouvy o pohraničním styku.

Období od roku 1889 do roku 1914 je počátkem mezinárodní spolupráce. V roce 1889 bylo z podnětu nizozemského kriminalisty van Hamela a Belgičana Prinse založeno „**Mezinárodní kriminalistické sdružení**“, které bylo vědecké. Jeho členy nebyli oficiální představitelé kriminální služby jednotlivých zemí, nýbrž teoretici a praktici kriminalisté jako soukromé osoby. Sdružení konalo četné kongresy, v roce 1889 v Bruselu, 1890 v Bernu, 1891 v Christianii, 1893 v Paříži, 1894 v Antverpách, 1895 v Linci a řadě dalších měst. V rámci sdružení začaly postupem doby pracovat pracovní komise jednotlivých států. Mezinárodní povaha sdružení, vzájemný styk právníků a kriminalistů různých zemí zákonitě vyústil do oblasti mezinárodní zločinnosti a snahy o její řešení. V létě roku 1905 se usnula francouzská pracovní komise, že doporučí na pořad jednání kongresu Mezinárodního kriminalistického sdružení otázku mezinárodní zločinnosti pod heslem „**PRAKTICKÉ PROSTŘEDKY K POTLAČOVÁNÍ ZLOČINŮ A DELIKTŮ MEZINÁRODNÍCH**“. Vliv na zákonodárství jednotlivých států byl nepřímý, neboť provedení přijatých rezolucí nebylo závazné. Díky ohromnému morálnímu vlivu, protože sdružení bylo pokládáno za jakousi nejvyšší vědeckou kriminalistickou radu, s jejímiž názory uváděnými v usneseních z kongresů se ztotožňovali vynikající evropští právníci a kriminalisté, se dostávalo do povědomí vlád jednotlivých států. Mimo jiné dosáhlo pozitivního úspěchu v oboru identifikační služby. Na základě jeho podnětu

byla postupně zaváděna daktyloskopie jako ideální prostředek identifikační služby.

Doba budování základů mezinárodní spolupráce kriminálních úřadů v jednotlivých státech je mezi roky 1914 – 1923. Přibývalo otázek, které bylo nutné řešit společnou mezistátní dohodou, a proto byl na duben 1914 svolán do Monaka **I. MEZINÁRODNÍ KRIMINALISTICKÝ KONGRES**. Na program kongresu byly tyto otázky:

1. Prostředky a cesty k urychlení a zjednodušení stíhání uprchlých zločinců
2. Zlepšení prostředků služby poznávací
3. Zřízení mezinárodní výzkumné stanice ke zkoumání zločinnosti řemeslné
4. Zjednodušení vydávacího řízení mezi státy, jde-li o zločince, který spáchal trestný čin v jedné zemi a v druhé byl dopaden

Monacký kongres v jedné z rezolucí doporučil, aby bylo zřízeno mezinárodní ústředí pro kriminální službu, jež by soustřeďovalo a řídilo boj se zločinností z hlediska mezistátních potřeb. Závěry kongresu však nemohly být provedeny, protože vypukla I. světová válka.

V roce 1919 začala nová éra mezinárodní spolupráce. Toho využil holandský kriminalista kapitán van Houten. V prosinci 1919 rozeslal význačným policejním úřadům dopisy, kde je vyzýval, aby pokračovaly v závěrech I. mezinárodního kriminalistického kongresu v Monaku.

Eindhoven 10. prosinec 1919

„Vaše Vysokoblahorodí!

Dovoluji si zcela oddaně dovolávat se pozornosti Vašeho Vysokoblahorodí v této otázce:

Ačkoliv mnoho lidí má ještě velké pochybnosti o Svazu národů a považují jej ještě za utopii, zdá se mi, že by prospělo, kdyby se jednou vyšetřilo, pokud tento Svaz – jako velká organizace k úpravě obecného života v míru – mohl by býti pramenem mezinárodní kolaborace na poli kriminálně-policejním.

I když snad protichůdné zájmy v mnohých oborech ztěžují uskutečnění mezinárodní úpravy, nebude tomu zajisté v oboru kriminálně policejním. Proto zdá se mi žádoucí, aby mnohým problémům, jež Svazu národů budou předloženy, byla přičleněna též otázka kriminálně policejní.

Lze zajisté s určitostí říci, že kriminalita vůbec stoupá; i po dřívějších válkách nastal tento úkaz. Kolik lidí za války surovým životem nedobrovolně nezpustlo? Mnozí z nich se dají nyní strhnouti k vraž-

dě a zabítí, k uškození na těle nebo k zločinům proti majetku. Ale i mezi těmi, kdož se války nezúčastnili, stoupl počet těch, kteří dopouštějí se trestných činů. Mnozí, kteří dříve měli posvátnou úctu před zákonem, seznámili se nyní s trestním soudem, porušivše zákony a nařízení vydané za války a zůstanou i nadále na zakázaných cestách. Kromě toho vznikly u mnohých lidí vlivem vysokých platů za války nároky jež mohou být opět podnětem, aby páchali zločiny, což platí zvláště o mladistvých, kteří následkem nedostatku pracovních sil za války nabyli obnosů dříve jim neznámých. Po léta chyběl otcovský dohled dětem těch, kteří byli ve válce nebo v ní padli a následky toho nedají na sebe čekat. Konečně dala válka mnoha zločinným elementům příležitost, aby se naučili cizím řečem a obeznámily se s cizozemskými poměry. Vše to vyvolává mezi jednotlivými státy velmi společné zájmy. Při každém počínání a pátrání kriminální policie tvoří hranice značné překážky, neboť součinnost vůbec jest možná cestou diplomatickou, čímž ujde mnoho drahocenného času, jehož zločinci vděčně využijí.

Myslím, že mohu kladně odpovědět na otázku nemohla-li by vejít v činnost organizace, která by odstranila tyto překážky a přispěla k součinnosti policejních úřadů.

Není mým úmyslem, ani abych dal úplné schéma takové organizace, ani abych již nyní pojednal blíže o všech otázkách, které by při tom bylo řešiti. To by mě zavedlo příliš daleko. Chci jen v hrubých rysech označiti systém, který pokládám za proveditelný. Skromný počátek na dobrých základech umožní v budoucnu úplný vývoj dobré mezinárodní policejní organizace a s tím spojenou součinnost policejních organizací různých států.

Jak Vám známo, byla uzavřena dne 18. května 1904 v Paříži zmocněnci různých států „CONVENTION INTERNATIONALE RELATIVE À LA REPRESSION DE LA TRAITE DES BLANCHES“ a dne 4. května 1910 „PROTOCOLE DE CLOTURE“.

Tím povstala nejen mezinárodní organizace potírání určitých druhů zločinců, pro něž byla uložena povinnost k vzájemné součinnosti, nýbrž i bylo dokonce mezinárodně upraveno, ve kterých případech bylo by uložiti trest.

To jest organizace, kterou bych rád viděl rozšířenu a to pokud jde například o všechny zločiny, o nichž byly uzavřeny smlouvy o vydání. Stejným způsobem

jako jest uvedeno v článku 1 zprvu zmíněné konvence, musil by býti v každé zemi pověřen jeden úřad tím, aby sbíral všechny podrobnosti, které mají význam pro zamezení zločinů a aby byla potírána zločinnost; jinými slovy; ve všech zemích musily by býti zřízeny národní policejní ústředny, jimž by byla uložena povinnost k přímé vzájemné součinnosti a které by zároveň měly úkol, aby opatřily mezinárodní ústředně všechny žádoucí podrobnosti a objasnily jim otázky, jež by se vyskytly.

Aby totiž spolupráce byla pokud možno úplná, viděl bych rád, kdyby radě Svazu národů byla přičleněna mezinárodní ústředna, které by byla nadřazena zprvu zmíněným národním ústřednám.

Úkol této mezinárodní ústředny představoval jsem si takto:

1. Studium kriminalistických poměrů ve všech zemích.
2. Učinění Svazu národů návrhy k mezinárodním dohodám, jež by měly zameziti zločiny a potírati zločinnost, takže by tím zároveň byla podporována vhodná součinnost.
3. Podávání dobrých zdání Svazu národů o takových úpravách, které nenáleží přímo ke službě kriminálně policejní, při nichž však nutno vzíti zřetel k této službě.
4. Shromažďování podrobností, signalements, podobenek, trestních lístků atd. o mezinárodních zločincích.
5. Býti ku pomoci při pátrání po zločincích, kteří domněle opustili zemi, kde spáchali nějaký zločin. Za tím účelem vydávala by mezinárodní policejní ústředna periodický pátrací list (policejní Věstník).
6. Podávání zpráv policejním úřadům buď z nashromážděných podrobností nebo na základě jiného vyptávání.

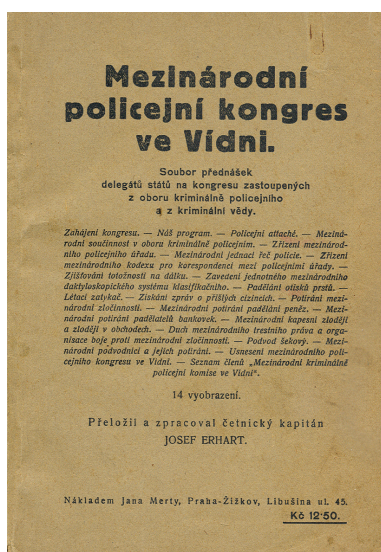
Snad bude možno, aby byly učiněny kroky, jež by mohly uskutečniti zprvu zmíněné myšlenky. Nejprve chtěl bych znáti posudek největších policejních autorit světa a uvítal bych velmi vděčně, ráčil-li byste mi krátce sděliti své mínění.

Měl jsem již čest pojednati ústně o této otázce se sirem Basilem Thomsonem, šéfem bezpečnostní policie v Londýně, který vůbec na tuto přistoupil.

Račte dovoliti, abych Vaše Vysokoblahorodí ujistil svou zvláštní úctou.

M. C. van Houten

Na základě tohoto dopisu svolal vídeňský policejní prezident Dr. Hans SCHOBER v roce 1923 mezinárodní kongres do Vídně.

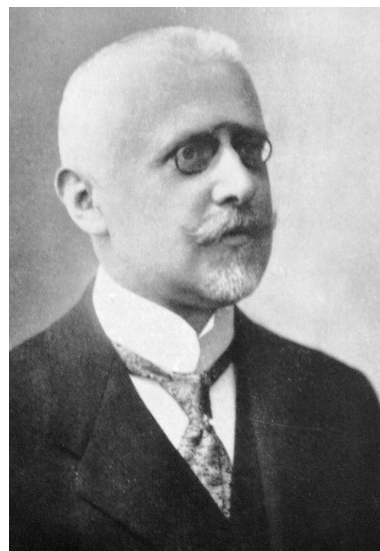
MEZINÁRODNÍ POLICEJNÍ KONGRES VE VÍDNI (3. – 7. září 1923).

Dne 3. září 1923 v 9 hodin zahájil policejní prezident Schober kongres proslovem, z něhož vybírám.

„Výsoce vážené dámy a pánové! Asi rok po světové válce jsme doufali, že z chaosu, povstaleho zhroucením, přivedíme opět spořádané státní i mezistátní poměry. V té době jsem se ujal zároveň s nizozemským kolegou, jenž dle zde v našem středu, panem kapitánem král. Marechaussee, panem van Houten myšlenky, aby byla zřízena internacionálně působící policie a učiniv u policejního ředitelství interní přípravy, zanechal jsem respektive oddálil jsem provedení této své myšlenky, protože Vídeň, spolkové město nově zřízené republiky Rakouské, povstale na půdě přemoužené a roztržité rakousko-uherské monarchie, byla sotva s to, aby převzala vedení v tak důležité otázky a aby získala hlasy nejmocnějších na zemi. Rád a ochotně dal jsem tudíž přednost panu van Houten, domnívaje se, že neutrální Holandsko, které svou koloniální državou obklopuje svět, jest spíše než ubohé Rakousko s to, aby pochopně nové kulturní myšlenky – myšlenky mezinárodní policie, jež by spojovala všechny národy a jim sloužila – osvětlila šero, které přinesla světová válka člověčenstvu. Bohužel musím konstatovati, že oběžníky, které pan van Houten rozeslal tehdy do světa, nenalezly větší ozvěny, když kdyby pocházely z Rakouska. Nepřišlo echo, v něž jsem doufal já, pan van Houten a mnoho jiných policejních úředníků, kteří milují své povolání a pracují pro svůj národ.

Skoro tři další roky uplynuly, než jiný volající na poušti, commissioner new-yorský, Richard Enright, na základě svých návštěv v nejdůležitějších hlavních

městech Evropy, mezi jiným též ve Vídni, pojal a též provedl záměr, aby **národní** severoamerický policejní kongres, jenž jím byl svolán na měsíc září do New Yorku, byl přeměněn v **mezinárodní** policejní kongres, jemuž již v květnu 1923 následoval druhý mezinárodní policejní kongres, který byl opět konán v New Yorku. Tyž názor, jež měl pan van Houten a já, byl též podkladem plánu commissionera Enrighta, a tato energická a silou překypující osobnost dokázala, že tato myšlenka dospěla k výsledku, jenž jest významným v dějinách našeho mezinárodního policejního hnutí. Intenzita, s jakou Richard Enright zval k účasti na kongresech jím svolaných a velký zájem, jež projevil zajisté významný policejní šéf new-yorský o vídeňskou policii, způsobily, že jsem oživil opět myšlenku z roku 1919 a pokusil se znovu, abych z Rakouska, jež se nyní pozdravuje, vyslal do světa pozvání k sjednocení se ve Vídni k dílu, které má člověčenstvu přinést požehnání. Pokus, snad opatrně a skromně podniknutý, došel dobrého ohlasu, a dovoluji si zde konstatovati, že rakouská spolková vláda s panem spolkovým kancléřem v čele, již od počátku přislíbila mému podnětu nejučinnější podporu.

Dr. Hans SCHOBER

Nutnost, aby všemi prostředky byla zastavena vlna kriminality, jež od počátku války ohromně vzrostla, jest dnes všeobecně uznávána. Názor, že proti této vlně jen tehdy může býti s úspěchem bojováno, když instituce, povolané, aby ji zastavily, podají si ruce a když jejich rámě dosáhne za hraniční zeď mezi státy zřízenou, nebo když tuto zeď pronikne, razí si ponezáhlou cestu a značná účast na našem kongresu, zvláště však došle mně dopisy policejních úřadů, které z rozličných důvodů nemohou býti na dnešním kongresu zastoupeny, dokazují, že téměř všechny policejní úřady jsou téhož názoru.“

Konec citátu.

Program kongresu:

- I. POLICEJNÍ ATTACHE
Vládní rada Michael Blankovič, delegát ministerstva vnitra, vyslanectví S.H.S. ve Vídni
- II. MEZINÁRODNÍ SOUČINNOST V OBORU KRIMINÁLNĚ-POLICEJNÍM
M. C. van Houten, kapitán koninklijke maréchaussée Doorn, Holandsko
- III. ZŘÍZENÍ MEZINÁRODNÍHO POLICEJNÍHO ÚŘADU
Dr. Bruno Schultz, dvorní rada policejní ředitelství ve Vídni
- IV. MEZINÁRODNÍ JEDNACÍ ŘEČ POLICIE
Dr. Oskar Dressler, dvorní rada policejní ředitelství Vídeň
- V. ZŘÍZENÍ MEZINÁRODNÍHO KODEXU PRO KORESPONDENCI MEZI POLICEJNÍMI ÚŘADY
Dr. František Brandl, dvorní rada policejní ředitelství Vídeň
- VI. ZJIŠŤOVÁNÍ TOTOŽNOSTI NA DÁLKU
První policejní inspektor Hakon Jørgensen, přednosta mezinárodního úřadu pro zjišťování totožnosti na dálku v Kodani, Dánsko
- VII. ZAVEDENÍ JEDNOTNÉHO MEZINÁRODNÍHO DAKTYLOSKOPICKÉHO SYSTÉMU KLASIFIKAČNÍHO
Šéf kriminální policie v Salcburku, vládní rada Ingomar
- VIII. PADĚLÁNÍ OTISKŮ PRSTŮ
Soukromý docent univerzity ve Vídni dr. Gustav Klein
- IX. LÉTACÍ ZATYKAČ
Vrchní policejní rada dr. Brix, Innsbruck
- X. ZÍSKÁNÍ ZPRÁV O PŘÍŠLÝCH CIZINCÍCH
Hoofdcommissaris Sirks, Rotterdam, Holandsko
- XI. POTÍRÁNÍ MEZINÁRODNÍ ZLOČINNOSTI
Přednosta bezpečnostního oddělení policejního ředitelství ve Vídni, dvorní rada Wahl
- XII. MEZINÁRODNÍ POTÍRÁNÍ PADĚLÁNÍ PENĚZ
Kriminální komisař z Liebermannů, policejní prezidium v Berlíně
- XIII. MEZINÁRODNÍ POTÍRÁNÍ PADĚLATELŮ BANKOVEK
K.H. Broekhoff, hoofdinspecteur van politie v Amsterdamu, Holandsko
- XIV. MEZINÁRODNÍ KAPESNÍ ZLODĚJI A ZLODĚJI V OBCHODECH
Policejní komisař, policejní ředitelství ve Vídni, dr. E. Lewisch
- XV. DUCH MEZINÁRODNÍHO TRESTNÍHO PRÁVA A ORGANIZACE BOJE PROTI MEZINÁRODNÍ ZLOČINNOSTI
Dr. Konstantin Gardikas, dříve docent univerzity v Ženevě, nyní sekční šéf řeckého ministerstva vnitra
- XVI. PODVOD ŠEKOVÝ
Policejní rada, policejní ředitelství ve Vídni dr. Vetter
- XVII. MEZINÁRODNÍ PODVODNÍCI A JEJICH POTÍRÁNÍ
Vládní rada, policejní ředitelství ve Vídni, dr. Vejhora

USNESENÍ MEZINÁRODNÍHO POLICEJNÍHO KONGRESU VE VÍDNI
(3. – 7. září 1923)

I.

Mezinárodní policejní kongres, konaný v září 1923 ve Vídni, uznává, že boj proti mezinárodní zločinnosti může býti úspěšně veden jen těsnou spoluprací bezpečnostních úřadů všech kulturních států, se usnesl, aby byla zřízena „Mezinárodní kriminálně policejní komise“, jež by svou činnost ihned započala.

Zmíněný kongres se usnesl dále na tomto provizorním jednacím řádu Mezinárodní kriminálně policejní komise:

§ 1.

Účelem Mezinárodní kriminálně policejní komise jest:

- a) Zajistiti a vybudovati vzájemnou co možno největší úřední pomoc všech bezpečnostních úřadů v rámci zákonů v jednotlivých státech platných.
- b) Pečovati, aby byla stanovena a vybudována všechna zařízení, jež by umožnila, aby boj proti obecné zločinnosti byl úspěšně prováděn.

§ 2.

Sídlo Mezinárodní kriminálně policejní komise jest ve Vídni, pokud plénium neurčí jím jiné město.

§ 3.

Členy Mezinárodní kriminálně policejní komise volí policejní kongres, jenž se nyní ve Vídni koná, a to tak, aby každý stát byl zastoupen aspoň jedním členem.

Vlády států, jenž nejsou na tomto kongresu zastoupeny, se zvou, aby jmenovaly své zástupce.

Dále mohou být připuštěni za členy všichni uchazeči, od nichž lze očekávat, že budou úspěšně podporovat účely komise. O přijetí uchazečů rozhodují členové komise většinou hlasů.

§ 4.

Mezinárodní kriminálně policejní komisi řídí a zastupují funkcionáři, kteří řídili kongres naposledy konaný, respektive poslední sedění komise, jako předsedové, respektive místopředsedové.

§ 5.

Předsedovi jest k ruce správní výbor, skládající se z pěti referentů a sekretáře, jenž vyřizuje agendu. Dva z těchto referentů jakož i sekretář, náleží k bezpečnostním úřadům téhož státu jako předseda komise.

Správní výbor, jenž vykonává své funkce až do nejbližšího sedění komise, volí členové komise ze svého středu většinou hlasů.

Prezident má právo, bylo-li by toho pro vyřizování agendy třeba, ustanoviti dle potřeby a za zvláštních okolností ještě jiné referenty.

§ 6.

Pro vyřizování záležitostí s prezidentem volí členové komise z každého státu jednoho korespondenta, není-li již dotčený stát zastoupen referentem v správním výboru.

§ 7.

Návrhy členů ve věcech, jež náleží do působnosti komise, se zasílají písemně prezidentovi, jenž je přidělí podle potřeby referentovi, aby je zpracoval.

O takových návrzích se usnáší plénium komise.

§ 8.

Prezident svolává komisi každoročně k řádnému zasedání. Zároveň s písemným pozváním jest vždy sdělení zamýšlený denní rozvrh.

§ 9.

Aby se mohla komise platně usnášeti jest zapotřebí přítomnosti aspoň poloviny členů a většiny hlasů.

Prezident jest v nutných případech oprávněn, nezasedá-li shromáždění, dáti usnášeti se i písemně.

§ 10.

O změnách a doplňcích tohoto jednacího řádu se usnáší Mezinárodní kriminálně policejní komise většinou hlasů.

II.

1. Kongres prohlašuje v zájmu účelného kriminálně policejního postupu naprosto nutným přímý mezistátní styk bezpečnostních úřadů, mající přivoditi vzájemnou úřední pomoc bez každého jiného zprostředkování, zvláště diplomatického. Pověřuje dostavivší se zástupce policejních úřadů, aby u svých vlád působili tak, aby mezistátní dohodou bylo to všeobecně uznáno a uskutečněno. Při tom by bylo ponechati volnému uvážení vlád jednotlivých států, aby napravily otázku, které úřady v jednotlivé zemi mají býti k tomuto styku oprávněny.
2. Je-li již takový styk mezi úřady jednotlivých států, budiž vybudován co možno tak, aby si tyto úřady vycházely co nejvíce vstříc.
3. Zástupci policejních úřadů dostavivší se na kongres prohlašují, že úřady jimi zastoupené budou sobě navzájem a za předpokladu reciprocit i jiným úřadům, poskytovat pomoci, a že vyhoví všem dožádáním jim došlým, jakož i že si budou vycházeti navzájem co nejvíce vstříc, pokud to jen v rámci zákonů jejich zemí bude přípustné.
4. Zvláště pokud jde o rekvizice týkající se zatčení, prohlašují zástupci států, kde podle platných zákonů smí býti vyhověno takovému dožádání jen, je-li po ruce soudní zatýkácí rozkaz s dožádáním o vydání, že jsou srozuměni, aby v případech, kdy jde o těžké zločiny a nemůže býti pro nutnost zmíněnému požadavku vyhověno, byl pachatel, byl-li vypátrán, na prozatímní telegrafické nebo telefonické dožádání tak dlouho policejně střežen, dokud by nebylo učiněno ve lhůtě určité stanovené dožádání o zatčení, opírající se o zmíněné předpoklady.

Kongres prohlašuje nutným požadavkem úspěšného kriminálně policejního postupu, aby mezinárodní kriminálně policejní korespondence, a to nejen písemná, nýbrž i telegrafická a telefonická, byla osvobozena od poštovního

a poplatků. Pověřuje dostavivší se zástupce, aby se u svých vlád snažili o to, aby tato výhoda byla kriminálně policejní korespondenci všeobecně přiznána.

Doporučuje se zavést konvencionální jednotné označení úřadů oprávněných k mezinárodní korespondenci, a to tak, že by všechny takové úřady jedné země měly pro korespondenční účely jednotné označení; dále se doporučuje zavést analogické kratší označení pro telegrafickou korespondenci.

Rovněž se doporučuje pro přehled a snazší porozumění sepsovat dožádání (rekvizice) jednotně podle vzorce, jenž je připojen k návrhu dvorního rady dr. Schultze.

III.

Kongres se usnáší, aby pro telegrafický styk policejních úřadů byl zaveden mezinárodní kodex.

Návrh kodexu vypracuje výbor Mezinárodní kriminálně policejní komise, k tomu účelu zvláště utvořený.

Aniž by tím byla porušena zásada, že mají být vyřizovány requisice v každé řeči, žádá kongres své členy, aby v korespondenci užívali jen anglického, francouzského, italského nebo německého jazyka.

Studiu výboru, jenž se bude zabývat sestavením kodexu, se přikazuje otázka, zda by nemělo v korespondenčním styku být užíváno i esperanta.

IV.

Zástupci policejních úřadů dostavivší se na kongres prohlašují, že úřady jimi zastoupené projednávající dotazy o příslých cizincích, jsou pro potírání obecné zločinnosti ochotny vycházeti si při tom v rámci zákonů stejně vstřícně, jako při pronásledování uprchlých zločinců.

Nebylo-li by však v jednotlivých státech dosud přípustné, zavazují se delegáti oněch zemí, že budou působiti na své vlády, aby tato ustanovení byla buď zákonem nebo nařízením příslušného úřadu k tomu účelu náležitě pozměněna.

V.

Zástupci policejních úřadů dostavivší se na kongres prohlašují, že úřady jimi zastoupené budou si navzájem stejně vycházeti vstřícně jako při requisicích kriminálně policejního rázu, půjde-li o zadržení nezletilých osob, které uprchly svým rodičům, poručíkům nebo jiným osobám, jimž náleží péče nebo dozor nad nimi.

VI.

Přítomní delegáti prohlašují, že jest účelné a že se doporučuje zříditi v každém státě zvláštní oddělení, jež by speciálně projednávalo případy padělání mincí a úvěrních papírů, respektive šeků a pasů, jakož i případy mezinárodních kapesních zlodějů a zavazují se, že se u svých vlád zasadí o to, aby takové ústřední úřady byly zřízeny.

VII.

Kongres prohlašuje, že jest žádoucí:

1. Aby rozhodnutí o vydání bylo ponecháno výhradně soudům a aby nebylo vázáno na schválení správního úřadu.
2. Aby v případech týkajících se vydání bylo jen zcela výjimečně upuštěno od vazby; takové vězně by bylo v každém směru podrobiti stejným omezením ve vyšetřovací vazbě, jako vlastní tuzemské osoby, zvláště pokud jde o rozmluvy a písemný styk s jinými osobami.
3. Aby, bylo-li by nutno projížděti jedním nebo několika státy, bylo by zároveň se žádostí o vydání žádáno též o povolení průjezdu těmito státy.
4. Aby přáním osob, jež mají být vydány a jež se zřikají formálního vydávacího řízení žádající, aby byly okamžitě vydány beze všech formalit, bylo vyhověno, kromě případů kdy:
 - a) jako tuzemci nemohou být vydáni
 - b) běží-li o delikt, který v poměru obou států není vůbec deliktem, pro nějž by ona osoba měla být vydána
 - c) je-li tato osoba příslušníkem státu, jehož svolení nebo aspoň vyjádření musí být před vydáním vyžádáno.
5. Aby státy, mající zájem na účinném potírání mezinárodní zločinnosti, uzavřely kolektivní smlouvu o vydání uprchlých osob, jež jsou obviněny z obecného zločinu a pronásledovány soudním rozkazem. V této kolektivní smlouvě měly by být taxativně uvedeny, závazně pro všechny státy, uzavřevší tuto dohodu, všechny zločiny, pro něž má být zavedeno řízení o vydání, nebo ustanovení, že o posouzení přípustnosti vydání rozhoduje jen právo státu, žádajícího o vydání. Při tom bylo by přihlížeti k tomu, aby řízení vydávací bylo pokud možno zjednodušeno a zkráceno, zvláště však aby byla vyloučena diplomatická cesta, a vůbec, aby vše bylo tak zařízeno, že by i modalita, rozhodující o zatčení, byly jednotně a jednoduše stanoveny.
6. Aby tyto státy, zdokonalující účinek této smlouvy, se dohodly i o tom, že vypoví přicestovavší osoby ze své země, byl-li proti nim v cizině vydán soudní zatýkácí rozkaz pro obvinění z obecného zločinu, aniž by bylo požádáno o vydání, že však jim při tom ponechají na vůli, aby si samy určily hranici, kam chtějí být dopraveny.
7. Aby se státy dohodly o tom, že korespondence o věcech, týkajících se vydání, nepodléhá poštovnímu a že se jí

přiznává expresní doprava, hlavně však, že doprava vězňů a jich průvodců se koná zdarma, takže skutečné výdaje by byly jen požitky průvodců a výlohy za stravování vězně; část těchto výloh, připadající na zemi, kterou se projíždí, měla by při tom tato země hraditi.

8. Aby zmíněné státy se dohodly kolektivní smlouvou o zásadách, závazných pro všechny státy ji uzavřívší, týkajících se trestní odpovědnosti vlastních příslušníků pro trestné činy spáchané v cizině; tyto zásady byly by pak základem trestního zákonodárství jednotlivých států.

VIII.

Kongres považuje podle dosavadních zkušeností systém zjišťování totožnosti na dálku, vybudovaný Hakonem Jörgensenem, za nesmírně užitečný prostředek, aby rychle a spolehlivě byla zjištěna totožnost mezinárodních profesionálních zločinců. Pověřuje zástupce policejních úřadů na kongres se dostavivší, aby své vlády přiměli k tomu, aby především daktyloskopické ústředny, jež si s cizinou vyměňují daktyloskopické karty, zasílaly exempláře karet s otisky prstů všech mezinárodních profesionálních zločinců mezinárodnímu úřadu pro zjišťování totožnosti na dálku, jenž jest zřízen v Kodani, aby tak bylo umožněno vydati co možno úplný rejstřík těchto zločinců.

Kongres pověřuje dále dostavivší se zástupce policejních úřadů, aby u svých vlád se vším důrazem se přičinili o to, aby v jejich zemi byl systém zjišťování totožnosti na dálku, vynalezený Hakonem Jörgensenem zaveden a

1. aby každá daktyloskopická zemská ústředna vycvičila v tomto systému aspoň dva znalce a
2. aby byl zakoupen knižní rejstřík, vydaný úřadem pro zjišťování totožnosti na dálku.

IX.

Kongres prohlašuje nepřipustným, aby při pátrání po kriminálních skutkových podstatách bylo užíváno hypnózy.

X.

Kongres prohlašuje za žádoucí, aby policejní úřady rozličných států měly právo navzájem se dotazovati šlo-li by o zjištění státní (domovské) příslušnosti cizinců, již mají býti vykázáni.

XI.

Kongres prohlašuje, že jest žádoucí, aby

1. všechny úřady se dohodly, že dotazy týkající se postrku budou vyřizovati obratem pošty nebo aspoň beze všech odkladů a že tato povinnost rychlého vyřizování korespondence ve věcech domovského práva má býti rozšířena i na politické správní, jakož i obecní úřady, jichž se při vyšetřování používá, neboť tyto úřady odpovídají zpravidla na otázky týkající se domovské příslušnosti.
2. Aby bylo upuštěno od tak zvaných „prohlášení o převzetí“ a aby jednotlivé státy svolily, že postačí, aby hnanec byl na hranicích převzat, byla-li uznána jeho domovská příslušnost, respektive státní občanství.

XII.

Kongres prohlašuje, že jest žádoucí, aby jednotlivé vlády přispívaly k výcviku policejních úředníků zvláště v kriminálně policejním oboru tím, že by jim umožnily studijní cesty.

SEZNAM ČLENŮ MEZINÁRODNÍ KRIMINÁLNĚ POLICEJNÍ KOMISE VE VÍDNI, ZVOLENÝCH V SEDĚNÍ KONGRESU DNE 7. ZÁŘÍ 1923¹⁾

AMERIKA

Richard E. ENGRIHT, police commisisoner, New – York

BELGIE

Alfred KEFFER, officier judiciaire principal dirigeant la police du parquet près le tribunal de première instance, Bruxelles

ČÍNA

WANG GU PAN, Chief Inspektor of Police of Kinagsu Province

EGYPT

Mohamed SHAĪR, ředitel poznávacího úřadu v Káhiře

FRANCIE

Ferdinand ETLICHER, controleurgénéral des services des recherches judiciaires, Paříž

¹⁾ Zástupci policejního ředitelství v Praze jako delegáti Československé republiky odmítli hned jmenovat členy do této komise, protože chtěli nechat toto rozhodnutí na československé vládě. Proto nejsou uvedeni zástupci Československa.

ITÁLIE

Commendatore Andrea CALABRESE, Ispettore generale de la repubblica sicurezza, Řím

JUGOSLÁVIE

Vasa LAZAREVIČ, sekční šéf ministerstva vnitra, Bělehrad

Franjo URBANY, policejní ředitel Záhřeb

MAĎARSKO

Dr. Jindřich DORNING, zástupce vrchního městského hejtmana, Budapešť

NĚMECKO

Herman KUENZER, říšský komisař veřejného pořádku Berlín

Dr. Robert HEINDL, skutečný legační rada Berlín

NIZOZEMSKO

A.H. SIRKS, hoofdcommissaris van politie, Rotterdam

M.C. van HOUTEN, kapitán koninklijke maréchaussée, Doorn

K.H. BROEKHOFF, hoofdinspekteur van politie, Amsterdam

POLSKO

Dr. Marjan BORZECKI, generální ředitel veřejné bezpečnosti, Varšava

Dr. Maurice SONENBERG, šéf kriminální policie, Varšava

RAKOUSKO

Hans SCHOBBER, policejní prezident ve Vídni

Dr. Ervín HÖPLER, generální státní zástupce Vídeň

Dr. Ignác PAMER, policejní viceprezident Vídeň

Dvorní rada dr. Bruno SCHULTZ, policejní ředitelství ve Vídni

Dvorní rada dr. Oskar DRESSLER, policejní ředitelství ve Vídni

RJEKA

Oscarre BENUSSI, zástupce policejního šéfa ve Rjece

ŘECKO

Dr. Konstantin GARDIKAS, sekční šéf v ministerstvu vnitra, Athény

RUMUNSKO

Romulus VOINESEU, generální ředitel veřejné bezpečnosti, Bukurešť

Dr. Evžen BIANU, generální inspektor policie a státní bezpečnosti, Bukurešť

Jacques RADONIU, sektorář království rumunského vyslanectví ve Vídni

ŠVÉDSKO

Erik HALLGREENM, policejní ředitel, Stockholm

ŠVÝCARSKO

August KUNZ, policejní hejtman, Curych

Československo zastupoval jako oficiální zástupce naší vlády bratislavský policejní ředitel vládní rada Dr. Klíma. Po jeho smrti pak vládní rada Slavíček. Po smrti vládního rady Slavíčka byl oficiálním zástupcem Československé republiky vládní rada Josef Vaňásek.

Miloš VANĚČEK, NPC

Literatura:

1. MEZINÁRODNÍ POLICEJNÍ KONGRES VE VÍDNI, přeložil a zpracoval četnický kapitán Josef Erhart, vyšlo nákladem Jana Merty, Praha Žižkov, 1924.
2. KRIMINALISTICKÝ SBORNÍK 1947, KRIMklub 1947.

MEZINÁRODNÍ KONGRES V PRAZE

Bylo to po prvé v dějinách naší kriminální služby, kdy se zasedání Mezinárodní kriminálně policejní komise konalo v Praze. Pocta je to pro nás tím významnější, neboť v této době dosahuje Kriminalistický klub svého 40letého trvání a Komise současně oslavila své 25leté jubileum.

Sál filozofické fakulty Karlovy univerzity hostil výkvět světové kriminologie a vynikající představitele kriminální policie z 18 států a několik pozorovatelů. Bylo to poprvé u nás, kdy se na zasedání dostavili zástupci Austrálie a zástupce Venezuely, reprezentující jihoamerickou kriminologii. Jinak se sešli většinou starí osvědčení pracovníci na mezinárodním poli, letos poprvé jako řádní členové také Rakušané, zástupci státu, který byl v roce 1923 kolébkou této mezinárodní instituce. Z pozorovatelů, kromě Číny, nutno jmenovati prezidenta Nejvyššího soudu ve Varšavě, prof. Rapporta, zastupujícího Mezinárodní sdružení pro právo trestní, a prof. Solnaře, reprezentujícího Mezinárodní komisi pro právo trestní a vězeňství. Tím byla, rovněž po prvé, dána najevo dobrá vůle Komise pracovati ruku v ruce s jinými institucemi příbuzné povahy.

Po stránce pracovní bylo toto v pořadí již XVII. plenární zasedání velmi úspěšné a není samochválou, řekneme-li, že naše delegace k úspěchu značně přispěla. Především byla přednesena zpráva o činnosti Komise, která se velmi úspěšně rozvíjí a počet členských států vzrostl z 18 v roce 1946 na 30 v roce letošním (1948). Po stránce finanční je rozpočet nevyrovnaný a schodek je hrazen francouzskou vládou. Proto bylo rozhodnuto zvýšit členské příspěvky, které činí pro budoucnost 5 švýcarských franků za každých 10 000 obyvatel. Z odborných věcí byly projednány otázky leteckých spojů a jejich vlivu na výkon kriminální policie (zpráva francouzského delegáta J. Nepota), mezinárodní boj proti obchodu s omamnými lát-

kami (referát Francouze P. Marabuto), velmi důležitá otázka extradice, podaná v obsáhlém referátu generálního sekretáře L. Ducloux, zřízení a uvedení v chod kriminálních ústředen (raport Itala Dr. G. Dosiho), boj proti penězokazectví podle zprávy předložené švýcarským delegátem W. Müllerem, dále byla projednána obsáhlá zpráva o zločinnosti mládeže (L. Srp), vzat v úvahu návrh na zřízení subkomise pro soudní lékařství (J. Sém), provedená debata o návrhu Holanďana J. Adlera na opatření proti padělání cenných papírů a konečně probrána obsáhlá zpráva o identifikačních a vyšetřovacích metodách, zpracovaná přednostou C. I. D. Scotland Yardu R. M. Howem.

Organizační a všeobecné věci byly projednány v plénu, zatím co otázky odborné, jak tomu bývá zvykem, jsou přikazovány subkomisím. Z těchto je nejdůležitější stálá subkomise pro kriminální vědu a techniku, důležité jsou i subkomise pro boj proti padělání platidel, pro boj proti omamným látkám, pro sjednocení kriminálních statistik a pro mezinárodní radiové spojení.

V uznání práce československé delegace a našeho státu, který od založení Komise pracuje intenzivně na mezinárodním poli, byl zvolen přednosta kriminální ústředny Dr. Josef Görner viceprezidentem Komise a čs. delegáti jsou zastoupeni ve všech subkomisích.

Podobné mezinárodní shromáždění se neobejde bez oficiálních příležitostí. Již samo zahájení bylo slavnostně provedeno ministrem vnitra a primátorem, delegáti se zúčastnili slavnostního představení v Národním divadle, bylo jim umožněno shlédnouti pohřeb prezidenta Dr. Beneše, vykonati prohlídku Prahy, shlédli i některé pamětihodnosti mimo Prahu a vedoucí funkcionáři složili poctu u hrobu Neznámého vojína.

Pražské zasedání Komise by jistě zasloužilo obsáhlý referát o slavnostním a pracovním programu, bylo by nutno probrati jednotlivé raporty a celé jednání a nebylo by bez zajímavosti vylíčit, jak zapůsobila Praha na členy Komise, z nichž většina byla zde poprvé ve svém životě. Nedostatek místa nás však nutí k omezení a tak pro charakteristiku úspěchu pražského zasedání uvedme jen slova švýcarského delegáta, když oznámil plenárnímu shromáždění ochotu švýcarské vlády uspořádat příští zasedání v Bernu: „Je to ovšem velice obtížné postavení pro nás potom, jak jsme byli přijati velkolepě v Praze.“ A končíme slovy pronesenými s menšími obměnami všemi delegáty:

Bylo to velkolepé!¹⁾

Ladislav SRP, Praha

¹⁾ Kriminalistika, ročník III, číslo 10–11, Praha říjen – listopad 1948.

PLUKOVNÍK M. C. VAN HOUTEN

Autor zde představuje význačnou historickou osobnost v podobě plukovníka M. C. van Houtena z Holandského bezpečnostního sboru, který v průběhu 19 a 20. století se významně zasloužil o rozvoj kriminalistiky v Evropě. Zasloužil se zejména tím, že už tehdy apeloval na rozvoj mezinárodní spolupráce na poli boje proti zločinu.

Jméno plukovníka M. C. van Houtena je známo v celém světě všem, kdož se kdy zajímali o kriminální a policejní službu vůbec, zejména však o mezinárodní spolupráci na tomto poli. M.C. van Houten se narodil 10. listopadu 1879 v Gorinchem v jižním Holandsku a po vychození střední školy se věnoval vojenské dráze. Stal se v roce 1896 kadetem a po šesti letech byl jmenován poručíkem dělostřelectva. Jeho vojenská kariéra však skončila již roku 1913, kdy byl převeden do důstojnického sboru královského holandského četnictva „Koninklijke Marechaussee“.

M. C. van Houten ve slavnostním stejnokroji kapitána královského holandského četnictva podle originálu dvorního malíře excísafé Viléma prof. Schwarze.

Holandský bezpečnostní sbor však v něm nezískává důstojníka průměrných kvalit, naopak, tehdejší poručík M. C. van Houten se ihned po obeznámení se službou počíná zabývat velkorysou myšlenkou mezinárodní spolupráce na poli boje proti zločinnosti. Činí tak pravděpodobně pod vlivem jednání o mír na

konferenci v Haagu v roce 1912, a nevzdává se myšlenky, i když nevidí úspěch v boji o mezinárodní mír. Jeho snahy jsou přerušeny krátce nato vypuknutím první světové války, myšlenka však v jeho hlavě uzrává a nabývá naprosto konkrétních forem.

A tak je schopen ji uskutečnit již v prosinci 1919. Tehdy dostávají představení nejvýznačnějších kriminálních ústředí téměř všech států přípis neznámého jin kapitána holandského M.C. van Houtena z Eidhovenu, který vyslovuje přesvědčení, že by bylo možno i vhodno pracovat na mezinárodním poli k zajištění bezpečnosti, jež je po každé válce ohrožena. Pisatel uvádí, že zločinnost povážlivě stoupá, protože mnoho lidí vlivem válečných poměrů zesurovělo, mládež si zvykla na nebývalé výdělky a děti postrádaly pevné rodičovské výchovy. Posledně uvedené vede k předpokladu, že zločinnost těchto ročníků bude značně vyšší. Pro mezinárodní spolupráci v boji proti zločinu mluví pak zejména okolnost, že všechny státy jsou přibližně stejně postiženy a že mnoho lidí poznalo za války cizí země a naučilo se jazykům, takže kategorie mezinárodních zločinců se podstatně rozmnoží. Hranice ovšem jsou nesnadno překonatelnou překážkou vyšetřování a stíhání zločinců.

Van Houten však vidí možnost překonati veškeré překážky ustavením mezinárodní organizace, jejímž prostřednictvím by bylo možno navázat přímou spolupráci mezi kriminálními službami států, na místo dosavadní zdlouhavé cesty diplomatické. Přes to, že je vyslovována značná nedůvěra (a oprávněná) k úspěchu snah Společnosti národů, doufá van Houten ve zdar a poukazuje na úspěšné navázání mezinárodní spolupráce v boji proti obchodu se ženami a dětmi z roku 1904 a 1910. Konkrétně navrhuje, aby byly zřízeny národní kriminální ústředny, které by vzájemně spolupracovaly a stály ve styku s Mezinárodní kriminálně policejní kanceláří.

Popud je dán a nyní nastává obtížná a neschůdná cesta k prosazení těchto myšlenek, jejichž správnost a potřebu každý uznává. Mezitím dostává M. C. van Houten zvláštní posláni a stává se styčným důstojníkem holandské vlády u německého císaře Viléma v Doornu. Přes to, že tento odpovědný úkol, do něhož náleží i péče o bezpečnost Vilémovu, vyžaduje mnoho času a námahy, vyvíjí M. C. van Houten ta-

kové úsilí, že jeho myšlenka se stává konečně skutkem.

V roce 1923 je svolán do Vídně mezinárodní policejní kongres, jehož se M. C. van Houten přirozeně účastní jako delegát Holandska a stává se členem ustanovené Mezinárodní policejní komise. Neustává ve své činnosti a již v příštím sezení navrhuje vydávání mezinárodního časopisu, který by obsahoval nejen oznámení Mezinárodní komise, ale který by uveřejňoval také články z oboru kriminalistiky a zejména zatykače a zprávy o zločincích a trestných činech mezinárodního významu. Jeho návrh je přijat a van Houten se stává členem redakční komise.

I v příštích letech vyvíjí iniciativní činnost na všech stranách a naprosto bez nároku na uznání – což nutno zvláště zdůraznit. Vždyť vlastnímu zakladateli a otci celé myšlenky se dostává oficiálního uznání teprve v roce 1934 ve Vídni, kdy je zvolen čestným viceprezidentem Mezinárodní komise. Jeho jedinečná energie mu však přes vysoké stáří nedovolí ustati v činnosti, i když je po čtyřicetileté službě penzionován v hodnosti plukovníka královského holandského četnictva a o tři roky později jmenován ředitelem Holandského vojenského muzea. Je mu však pone-

chána hodnost „komisaře říšské holandské policie“ a zůstává přirozeně i delegátem na Mezinárodní komisi.

Měli jsme tu čest poznati tohoto nejzasloužilejšího pracovníka z našeho oboru na mezinárodním poli na letošní konferenci v Bruselu. Čilý sedmašedesátník se s živým zájmem účastnil všeho jednání a pozoroval poznenáhlu nastupující novou generaci svých následníků. My jsme byli nováčky, avšak pozorovali jsme s potěšením na konferenci a zvláště po ní, že osobní poznání představitelů kriminálních policií má netušené výhody a velmi usnadňuje vzájemné vztahy i spolupráci. Brzké navázání spolupráce po druhé světové válce a naděje, že do Mezinárodní komise vstoupí brzy i zbývající kulturní státy celého světa svědčí o tom, že plukovník van Houten se svým mnohaletým úsilím a neúnavnou prací zapsal definitivně a na čestné místo do dějin praktické kriminalistiky.

Ladislav SRP

Převzato: KRIMINALISTIKA, revue pro kriminologii a nauky příbuzné, ročník I, číslo 10, 1946

POUŽITÍ ZBRANĚ ČETNÍKY PROTI PYTLÁKŮM

***Třetí část příběhů československých četníků, kteří byli nuceni použít zbraň, jako nej-
krajnější prostředek proti osobě dopouštějící se protiprávního jednání. Následující dva
příběhy popisují případy použití zbraně proti pytlákům.***

Pytláctví je staré snad jako samo vlastnictví lesů, polí a luk. Stejně tak jeho motivy, počínající skutečným hladem a končící čistě zjištěnými důvody. Pytláctví tak bylo mnohdy zoufalým činem, zachraňujícím před smrtí, jindy koníčkem, zvykem, tradicí či způsobem, jak přijít k penězům. Stejně tak osobnosti pytláků byly různé. Zdaleka ne všichni byli těmi bodrými pytláky, jakým byl Otomar Korbelář ve filmu Pytláková schovanka z roku 1949.

Pytláctví bylo zkrátka fenoménem, na který reagovala společnost i v oblasti trestně právní. Ustanovení o pytláctví však v novodobých dějinách nenajdeme. Pamatoval na něj však trestní zákon již v dobách monarchie. *Zákon trestní o zločinech, přečinech a přestupcích ze dne 27. května 1852 č. 117 ř. z.* v § 171 – krádež – říká: „...kdo pro svůj užitek cizí movitou věc v držení někoho jiného bez jeho přivolení odejme, dopustí se krádeže...“ *Potud by to byl skutek, který se trestal těžkým žalářem mezi šesti měsíci až jedním rokem. § 174 téhož zákona však uvádí: „...z povahy skutku jest krádež zločinem ne-
hledíc na obnos když: a) zloděj opatřen zbraní nebo jinými nástroji osobní bezpečnosti nebezpečnými...
f) krádež byla spáchána na zvěři, buď v lesích zahájených, nebo se zvláštní smělostí aneb od pachatele, který tím takřka řádnou živnost vede...“* Pak se krádež stávala zločinem se sazbou jeden rok až pět let. A to už byla zcela jiná dimenze. Když k tomu přičteme zejména poválečné (po první světové válce) období, kdy o zbraně všeho typu nebyla nouze a kdy hodnota lidského života díky válečnému běsnění klesla velmi, velmi nízkou, získáme tak poměrně smrtící kombinaci. A že s ní četníci měli co do činění velmi často, o tom není jistě pochyb.

Jedním z úkolů četnictva bylo samozřejmě chránit majetek osob a tím zvěř rozhodně byla. Díky své profesní zkušenosti si četníci velmi snadno dali dohromady rovnici, ve které nebyla žádná neznámá: pytlák = ozbrojená osoba = zločinec. Jako k takovým k nim museli samozřejmě přistupovat.

V případě zakročování proti pytlákům opatrnosti nikdy nezbyvalo, naopak. Pytláci mnohdy neváhali použít zbraň proti komukoliv, kdo se pokusil proti nim zakročit, ať to byl zaměstnanec majitele lesa, hajný či četník. O tom, že bezohlednost pytláků se

nezastavila ani před napadením hlídky svědčí jména četníků, kteří jimi byli v letech 1918 – 1937 ve službě zastřeleni – strážm. Václav Vondra (1920), strážm. Karel Kubánek (1921), čet. na zk. František Kašparovský (1921), čet. na zk. František Jandl (1921), strážm. Adolf Rychnovský (1921), čet. na zk. Jan Vaněk (1923), vrch. strážm. František Mikeš (1933).

Vrchní strážmistr František Mikeš

Četníci byli s pytláky ve „válečném“ stavu po většinu doby. Přistupovali k nim nejenom jako k porušitelům zákona, ale především jako k osobám bezohledným, neváhajícím použít zbraň. Samozřejmě tomu tak nebylo u všech a snad přece jen se našli i pytláci bodří, jakým byl Otomar Korbelář v *Pytlákově schovance*. O takových však náš případ není.

Třetí část příběhů československých četníků, kteří byli nuceni použít zbraň, jako nejekrajnější prostředek proti osobě dopouštějící se protiprávního jednání. Následující dva příběhy popisují případy použití zbraně proti pytlákům.

CHRÁST 1922

Dne 7. června 1922 v 8 hodin byli vysláni strážmistr Jan Mouček a strážmistr František Adamec ze stanice Chrást na obyčejnou obchůzku. Stanice v Chrástu podléhala okresnímu četnickému velitelství v Plzni a četnickému oddělení č. 5 v Plzni. Obchůzka byla naplánována přes obec Dýšina ke skladišti třaskavin, přes les Bečvářská, hájovnu Brůj k dolu na železnou rudu, dále do obce Dýšina a přes dolní Chrást, Dobříšský mlýn, Smědčice a továrnu na zapalovače zpět do Chrástu.

Kolem 13 hodiny četníci spatřili v lese zvaném „Na Horách“, mezi hájovnou Brůj a dolem na železnou rudu, stát na cestě neznámého muže, který byl od četnické hlídky vzdálen přibližně 60 kroků. Jakmile muž spatřil četnickou hlídku, dal se na útěk z cesty do lesního porostu. Strážmistr Adamec jej začal pronásledovat po lesní cestě, strážmistr Mouček lesním porostem. Když se Adamec dostal na místo, kde muž stál, uslyšel z lesa ránu po výstřelu. Varoval svého kolegu: „Mě to šlo kolem hlavy, to je proti nám!“ Strážmistr Mouček po chvíli uviděl pronásledovaného muže. Hlasitě jej vyzval: „Jméno zákona, stůj!“ Muž však výzvu neuposlechl a dál utíkal lesním porostem. Strážmistr Mouček vystřelil jednu ránu ze služební karabiny, aby překazil útěk muže. Toho ovšem nezasáhl. Asi po půlhodinovém pátrání v okolí místa našel strážmistr Mouček muže schovaného pod mladými smrčky a zatkl jej. V zatčeném byl zjištěn soustružník železa Rudolf Červený, stár devatenáct let z Klabavy. Na místě četníkům uvedl, že čekal na srnce, a když uviděl četníky, dal se na útěk. To, že by měl zbraň, popřel. Zatčený byl eskortován ke Krajskému soudu v Plzni, kam byl dodán do vazby. Cestou se doznal k tomu, že měl flobertku ráže 9 mm bez pažby s několika brokovými náboji. Flobertku ukryl pod trním v houští u pěšiny, když byl pronásledován. Náboje odhodil. Flobertka byla na místě nalezena a byla v ní nalezena vystřelená nábojnice. Zástupci okresního četnického velitele vrchnímu strážmistru Josefu Kopřivovi, který celou událost vyšetřoval, Červený uvedl, že šel toho dne po poledni do lesa na vrány a k tomu si vzal flobertku. Když uviděl četnickou hlídku, utekl do houští, ale proti nikomu nestřílel. Uvedl, že naopak proti němu bylo třikrát vystřeleno. Toto jeho tvrzení bylo ovšem vyvráceno vrchním strážmistrem Kopřivou, který provedl přehlídku četnické hlídky. Zjistil chybějící náboj jen u služební karabiny strážmistra Moučka.

Po skončení vyšetřování bylo konstatováno, že strážmistr Mouček užil zbraň v souladu s ustanovením § 13 z. č. 299/1920 Sb. z. a nař. O četnictvu.

LIBOČANY 1924

Dne 8. ledna 1924 ve 23 hodin oznámil železniční úředník Václav Hrubý ze železniční stanice Žabokliky na četnickou stanici v Libočanech, že slyší střelné rány, pocházející od pytláků, provádějících nepovolenou honitbu za pomoci svítilen. Četnická stanice v Libočanech podléhala okresnímu četnickému velitelství v Žatci a četnickému oddělení č. 22 v Chomutově. Na místo se vydala četnická hlídka složená z velitele strážmistra Emila Krumphanzla, strážmistra Alberta Šarma a strážmistra Václava Mazance. Na místo četníci došli kolem 00.30 hodin. Ke kontaktu s pytláky došlo kolem 03.00 hodin v polích zvaných Lehmgrube, vzdálených asi jeden kilometr od vesnice Žabokliky.

Strážmistr Krumphanzl se nepozorovaně přiblížil k jedné ze skupin pytláků s karbidovou svítilnou. Jménem zákona je vyzval, aby zůstali stát. Na toto vyzvání jeden z pytláků odhodil svítilnu a další dva vystřelili ze svých zbraní proti četníkům. Celkem vyšly dvě rány. Každý z četníků odpověděl dvěma ranami ze služební karabiny proti pytlákům, kteří prchali směrem k obci Chbáň. Na místě byly nalezeny stopy po výstřelu z četnických karabin, vystřelená nábojnice ráže 16, plechová krabice s karbidem, karbidová svítilna a bílý kapesník. Tyto věci byly společně s oznámením předány okresnímu soudu v Žatci. Mimo zajištěné důkazy byly nalezeny stopy po dalších dvou skupinách pytláků, kterých bylo osm až deset.

Četníci uváděli, že broky z pytláckých pušek jim letěly nad hlavami a tak stříleli do místa, odkud bylo stříleno na ně. Pro naprostou tmou však nikoho neviděli. Na místě nebyl kromě pytláků a četníků nikdo, jehož život by mohl být ohrožen. Železniční úředník Hrubý a železniční strážník Sicker z nádraží Žabokliky uvedli, že kolem 03.00 hodiny 9. ledna 1924 slyšeli směrem od Lehmgruby asi šest střelných ran, z nichž první dvě byly vystřeleny z loveckých pušek. Použití zbraně četníky bylo vyhodnoceno jako oprávněné ve smyslu ustanovení § 13 z. č. 299/1920 Sb. z. a nař. O četnictvu.

Po pachatelích bylo zavedeno intenzivní pátrání, kterému velel okresní četnický velitel nadporučík výkonný Antonín Vyskočil a jehož se mimo mužstva okolních stanic účastnil i psovod se služebním zvířetem žatecké městské policie.

Dne 10. a 11. ledna 1924 bylo zatčeno sedm pytláků ze Žatce a jedna zdejší hokynářka, která upytlačenou zvěř přechovávala a prodávala. Při domovních prohlídkách bylo nalezeno větší množství zbraní, a to jak dlouhých, upravených pro noše-

ní pytláky, tak revolvery a pistole. Také bylo nalezeno množství různých nábojů, návěští světla, zvětšovací skla do lamp, karbidové lampy, otisky bot pro srovnání se stopami z místa činu, z nichž byly provedeny odlitky a další pytlácké „nádobičko“.

Všichni zatčení tak putovali před okresní soud v Žatci¹⁾.

nprap. Tomáš HERAJT, vrchní inspektor 2. OOK ÚO SKPV MŘ Plzeň, kpt. Bc. Radek GALAŠ, KŘ PČR hl. m. Praha

¹⁾ Státní oblastní archiv v Plzni, fond Exponovaný četnický štábní důstojník v Plzni, zn. Četnický důstojník Plzeň, k. č. 18 – hlášení o použití zbraně stráží a o urážkách stráže, hlášení ČO Chomutov Exponovanému čet. št. důstojníkovi v Plzni ze dne 9. a 15. 1. 1924 č. j. 46 a hlášení ČO Plzeň EČSD ze dne 9. 6. 1922.

VÝSTAVA MOTOCYKL 2009

Ve dnech 11. – 15. března 2009 se jako každý rok konala výstava motocyklů, a to v Praze na výstavišti v Holešovicích. Na výstavní ploše o rozměru celkem 9036 m² vystavovalo celkem 192 firem z celkem 9 zemí. K vidění byly nejen motocykly nejrozmanitějších světových značek (bohužel účast odřekli zástupci čtyř z nejznámějších světových výrobců motorek, a to z důvodu neodpovídajícího zázemí pro vystavovatele, které bylo důsledkem shoření poloviny Průmyslového paláce), ale dále i součástky, pneu či doplňky na motocykly, kosmetika pro údržbu motorek, ochranné helmy, boty a další oblečení pro motorkáře, včetně ochranných prvků a mnoho dalších novinek ze světa motorek.

Z doprovodných programů byla k vidění prezentace Ministerstva dopravy České republiky – BESIP s názvem: „Nemyslíš – Zaplatíš!“ V oblasti bezpečnosti byl také představen jedním vystavovatelem „Virtuální pamětník obětí dopravních nehod“. V části, zabývající se ukázkami okamžité pomoci zraněným bylo předvedeno téma: „Základy první pomoci při zranění motorkáře“, kdy tým kolem prof. MUDr. Aleksi Šedy DrSc. (viz rozhovor) provedl názornou ukázkou základních kroků první pomoci zraněnému motorkáři. Přednášející seznámili přítomnou veřejnost s častými chybami a zažitými mýty při poskytování první pomoci a ukázali a vysvětlili správný postup při poskytování první pomoci se specifickým zaměřením na zraněného motorkáře. K uvedenému tématu přispěly i ukázky Českého červeného kříže s příklady poskytování první pomoci zraněnému motorkáři do příjezdu záchranné služby.

Tradičně mezi vystavovateli nechyběl ani stánek motorkářského klubu Black Dogs. BLACK DOGS LE MC, lidé, kterým učarovaly motorky ve všech podobách a dnes je berou jako nedílnou součást svého života. Většina členů BLACK DOGS LE MC denně přichází do styku s odvrácenou stranou společnosti. Členy jsou policisté, hasiči, zdravotníci, lékaři, vojáci a další lidé ve službách státu. Členové Black Dogs, jak sami na svých internetových stránkách uvádějí, jezdí pro radost z jízdy: „Pro radost, kterou dává sedlo motocyklu, bublající zvuk motoru a ubíhající krajina kolem. Hlásíme se ke své příslušnosti k našemu klubu, který je naší druhou rodinou, znakem BLACK DOGS LE MC. Jsme součástí tradičních LE MC.“

Podarilo se mi vyzpovídat viceprezidenta tohoto motorkářského klubu, již výše zmiňovaného prof. Aleksi Šedu, přezdívaného „El Professore“:

Ahoj, co to vlastně znamená Black Dogs LE MC? Kde má toto označení původ?

Black Dogs (v překladu angl. Černí psi) je název našeho klubu a LE je zkráceně „Law Enforcement“. MC je „Motorcycle Club“, v souvislosti to pak znamená, že se jedná o motorkářský klub, který stojí na straně zákona. Původem zkratka LE vznikla ve Spojených státech amerických, stejně tak jako MC, neboli motorkářské kluby. LE kluby začaly vznikat jako kluby motorkářů sdružující původně policisty a později i vojáky a zaměstnance exekutivní státní správy. LE MC kluby dodržují základní doktrínu společnou všem MC (tzv. sedmistránkový protokol), nicméně stojí na straně zákona. Proto zároveň patří k takzvané 99% motocyklové scéně. Ti, kteří jsou „na druhé straně“ a kteří se též někdy označují jako „out law“ motorkáři, se hlásí k označení „1 %“. Toto dělení vzniklo již v šedesátých letech v USA, kdy se Americká motocyklová asociace distancovala od motorkářů, kteří provozovali nezákonnou činnost. Prohlásila, že se jedná pouze o jedno procento motorkářů, ti se pak k tomu přihlásili a označují se právě jako 1 %.

Jak se tento klub objevil v České republice? A co jeho založení provázelo?

Původně se jednalo spíše o tzv. „Riding club“, tedy pár lidí, fandů motorek, kteří si rádi spolu vyjedou na motorkách. Myšlenka založit vlastní motoklub vznikla někdy kolem roku 2001. V průběhu let 2001 a 2002 jsme jednali s LE MC z USA o založení Chapteru, tedy odnože amerického klubu v ČR, nicméně vzhledem ke specifitě podobě motocyklové scény zde v ČR a především v touze po vlastní autenticitě a svrchovanosti jsme založili Black Dogs International Police Motoclub, označený jako RC neboli riding club. Teprve v roce 2005 jsme podle mezi-

národních pravidel získali uznání našich partnerů, zahraničních LE MC a informovali nejsilnější, nebo též taky „královský“ MC klub v ČR o našem přechodu z RC mezi tradiční LE MC a po splnění všech podmínek začali jezdit v barvách. (s označením svého klubu na zádech – pozn. red.)

Kdo jsou členové vašeho klubu, kdo klub vede?

Hierarchie je obdobná jako v jiných MC klubech. V čele stojí HQ, které se v současnosti skládá z prezidenta, viceprezidenta, sergeanta at arms, sekretáře a lieutenanta. V čele každého Chapteru, které máme tři (Praha, Zlín, Chrudim) stojí direktor, u nějž stojí ještě tzv. sergeant at arms a případně další důstojníci. Vedle členů klubu jsou mezi námi i tzv. Prospects (čekatelé), kteří teprve na plné členství v klubu čekají (jsou tedy v tzv. zkušební době) a pak tu jsou tzv. Supports, což sice nejsou členové LE MC klubu, ale s členy klubu se znají, ctí myšlenky klubu a mají vztah ke klubu. Black Dogs LE MC dnes sdružují širokou škálu profesí, které však v podstatě mají v náplni práce záchranu lidských životů, ochranu zákona a obranu země. Jsou mezi nimi hasiči, lékaři, policisté, vojáci či soudci a další pracovníci těchto složek.

Existují podobné kluby jinde ve světě či spíše v Evropě?

Ano, určitě. Historie těchto klubů pochází právě z USA. V Evropě jsou LE MC, které sdružují pracovníky výše uvedených složek, hojně zastoupeny například v Německu, Itálii či Švédsku. Jsme s některými z nich v kontaktu a také se s jejich členy setkáváme na motorkářských srazích.

Jaké jsou vztahy s ostatními kluby, zvláště s těmi 1 %?

Tyto kluby mají „protipolicejní“ postoj takřka v náplni práce. Je to pošetilé, ale patří to prostě k jejich folkloru. Vždyť ani nejsme čistě policejní motorkářský klub. Faktem je, že v současnosti na sebe nijak záměrně nenarážíme, dalo by se říct, že koexistujeme. V žádném případě se nejedná o žádnou „válku“ či něco podobného. Je třeba vzít v potaz, že ve světě mezi 1 % kluby samotnými existuje rivalita a mnohdy i ta „válka“ v plném slova smyslu. Vezměme si nedávné potyčky mezi Hells Angels a Bandidos.. Sou-

visí to převážně s trestnou činností, kterou jejich členové páchají a s teritorií, na kterých tyto jednotlivé 1 % kluby působí.

Co se týká všech ostatních, tedy 99 % MC klubů, tak s těmi se navzájem nejen respektujeme, ale i spolupracujeme – jak je například vidět i z našich webových stránek, které jsou jedním z míst mezinárodní komunikace. Obecně cítíme respekt ke všem tradičním klubům, které respektují naši svrchovanost.

Čím všim se váš klub zabývá, samozřejmě když pominu tu nejpodstatnější záležitost – jízdu na motorkách?

Tak zabýváme se například charitativními programy, podporujeme pozůstalé například z rodin zesnulých policistů a hasičů, navštěvujeme dětské domovy. Zabýváme se též dopravní prevencí, ukázkami předlékařské první pomoci poskytované na místech dopravních nehod apod. Nezabýváme se ovšem jen charitou. Paralelně s činností klubu někteří naši členové se aktivně účastní motocyklových závodů v rámci motocyklového seriálu Czech Endurance Cup, kde tedy působí Black Dogs Racing Team.

V té souvislosti mne napadá otázka, jaký je vlastně „vozový park“ členů BD LE MC, jsou to choppers či supersporty?

Od všeho něco. Převážná většina našich členů má choppera, nicméně najdou se i jak tebou zmíněné supersporty, tak velká cestovní endura. Nikoho v tomto směru nelimitujeme, zkrátka každý jezdí na takové motorce, která mu vyhovuje. Neomezujeme se ani co se týká jednotlivých značek motocyklů. Je jedno, zda jde o motorky z japonské provenience, americké či italské. Nejsme tedy v žádném případě „značkový“ klub.

Setkáváme se na výstavě Motocykl 2009, co vlastně tady prezentujete?

Tak svůj stánek na výstavě motocykl máme již pravidelně, kdy jsme zde již po čtvrté. Kromě toho, že se zde snažíme propagovat svůj klub, máme zde záměr propagovat či spíše upozorňovat na drsnou realitu každodenního života v silničním provozu, respektive upozorňovat na tragické následky nehod motorkářů. Myslíme si, že i tato drsná propagace má svůj význam, neboť s rostoucím počtem motorkářů na našich silnicích a hlavně v souvislosti s jejich mladým věkem a jejich nerozvážností, roste i počet nesmyslných dopravních nehod s účastí motorkáře, které bývají často s velmi tragickými následky.

Na výstavě budeme, jako každoročně, předvádět i ukázky poskytování první pomoci právě na místě dopravní nehody s účastí motorkáře. Dovolím si tvrdit, že vzhledem k tomu, že jsme sehnali letos

fundované odborníky z oboru lékařství, kteří budou demonstrovat jak pomocníky, tak zraněné, budou tyto ukázky jednak realistické a také dost poučné. Tím však nechci říct, že by naše ukázky z předchozích výstav pěkné nebyly (smích).

Jak vidíte budoucnost Black Dogs LE MC?

Světle (smích). Jízda na motorce je určitá pošetí-

lost a romantika zároveň. Je skvělé, když tuto radost sdílíte s několika dalšími vám blízkými lidmi. Jednou větou bych to shrnul jako: „dobrovolný disent“.

Děkuji za rozhovor, potkáme se v jedné stopě.

Marek BLAŽEJOVSKÝ

MALÁ POLICEJNÍ AKADEMIE

I policisté městského ředitelství Policie ČR v Ostravě uspořádali úspěšný celorepublikový preventivní projekt „Malá policejní akademie“.

Tento projekt, jehož autory jsou mimo jiné i policisté z Národní protidrogové centrály, probíhal na čtyřech ostravských základních školách, během celého školního roku. Projektu se zúčastnily tyto základní školy: ZŠ Na Kamenci, ZŠ Mitušova, ZŠ Františka Formana a ZŠ Heleny Salichové.

Malá policejní akademie je zaměřena na žáky druhého stupně základních škol. Žáci jsou seznamováni s nejrůznějšími tématy. V šesté třídě to jsou šikana a historie drogové problematiky. „Sedmáci“ se doví něco o agresivitě, záškoláctví a vlivech party. Trestní zákon, legální drogy, zneužívání léků a hazardní hry, to jsou témata pro žáky osmých tříd. V deváté třídě jsou přednášeny problémy bezpečí dívek, sprejerství, drogy a infekční onemocnění a trestně právní postihy za spáchané trestné činy.

Žáci i učitelé na výše uvedených školách jsou projektem nadšeni, o čemž svědčí jejich nebývalý zájem a aktivita při setkáních. Projekt „Malá policejní akademie“ totiž není pouze o přednášení zmíněných problémů policisty. Důležitou součástí je také plnění nejrůznějších úkolů. U žáků je kladen důraz na sdělování svých vlastních názorů a debatu nad nimi, což je v mnoha případech účel-

nější než pasivní naslouchání přednášejícím policistům.

Ostravští policisté uzavřeli letošní ročník projektu netradičním způsobem. Uspořádali pro děti ze zúčastněných škol soutěžní dopoledne. Každá škola vyslala do policejního sportovního areálu své nejlepší zástupce z každého ročníku. Žáci se utkali v celkem šesti disciplínách, např. běh v balistické vestě, teoretický test znalostí získaných během projektu, střelba na laserové střelnici atd. Děti soutěžily o hodnotné dárky, které do soutěže věnoval mimo jiných i Magistrát města Ostravy. Nutno říci, že všichni soutěžící podali vynikající výkony a během celé akce se výborně bavili. Nejlepší výkony a znalosti nakonec předvedli žáci z osmého ročníku ZŠ Heleny Salichové z Ostravy Polanky.

Na závěr je třeba říci, že tento vynikající projekt se v Ostravě náramně osvědčil. Dokonale fungující spolupráce s vedením výše zmíněných škol je zárukou, že i v příštím školním roce bude projekt na těchto „základkách“ pokračovat a také že budou vymazány i poslední nedostatky, které s sebou zavedení nového projektu přináší. Samozřejmostí je, že i příští rok bude zakončen, letos nadmíru vyvedeným, soutěžním dopolednem.

nprap. Mgr. Petr SVOBODA, vrchní inspektor PIS Ostrava

DROGOVÉ DOUPĚ V BUDOVĚ POLICIE ČR V JIČÍNĚ

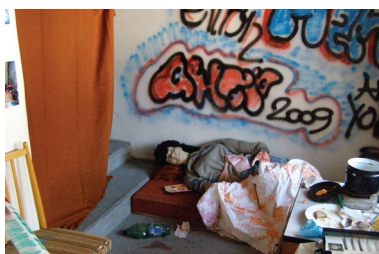
Drogy, drogy a ještě jednou drogy. Kolik toho bylo o jejich škodlivosti napsáno, a přesto jsou pro mnohé velkým lákadlem. Nejrizikovější skupinou jsou pak děti ve věku od 14 do 17 let. A právě na ně jsme se v rámci programů Preventivně informační skupiny v Jičíně zaměřili. Nechtěli jsme zůstat jen u slov, ale chtěli jsme dětem a studentům ukázat i něco víc. Z tohoto důvodu jsme se také rozhodli pro vybudování drogového doupěte přímo v budově policie, kterou pravidelně navštěvují jak žáci, tak i studenti středních škol. Najít vhodnou místnost nebyl až tak velký problém. Půdní prostory se totiž přímo samy nabízely. A tak stačilo sehnat figurínu, staré matrace, „platička“ po lékách, injekční stříkačky, prázdné lahve od alkoholu, krabičky cigaret a feťácké doupě bylo na světě.

Naším cílem bylo dětem a studentům přiblížit, jak drogově závislé osoby žijí. A nejen to. Na relativně malém prostoru mohou vidět vše, na čem může být

člověk závislý, a hlavně, co je s touto problematikou spojené. A tak nechybí výherní automat (gamblerství), několik autorádií a další věci pocházející z trestné činnosti, jejichž prodejem se snadno získávají peníze na „fety“ atd. Vše doplňuje neskutečný nepořádek, umělé výkaly a všude přítomný zápach ve spreji.

Modelovou místnost již navštívilo více než 200 dětí a studentů. Jejich reakce byly téměř shodné. Dle jejich slov, by ani jeden z nich nechtěl takto skončit. Jsme ovšem realisté a není třeba si nalhávat, že jsme tímto krokem problém drog na Jičínsku vyřešili. Spíše jsme o něm nechtěli jen hovořit, ale přiblížit ho i z jiného pohledu. Zda jsme se vydali správnou cestou, ukáže až čas.

nprap. Hana KLEČALOVÁ, Preventivně informační skupina Jičín

PIETNÍ AKT KVĚTEN 2009

V rámci květnových oslav proběhl dne 5. 5. 2009 v Muzeu policie tradiční pietní akt, při kterém členové Četnické pátrací stanice Praha a pamětníci uctili minutou ticha památku policistů a četníků, kteří zahynuli v období nacistické okupace v letech 1938 – 1945 a při pražském povstání v květnu 1945. Po položení smutečního věnce Svazu bojovníků za svobodu a smutečních kytic přítomných u pamětní desky zazněly krátké projevy. Jeden z pamětníků poděkoval jménem padlých policistů příslušníkům ČPS Praha za projevenou úctu a udržování této tradice. Pietní akt proběhl bohužel bez zájmu veřejnosti, médií, ale i představitelů Policie ČR.

plk. Mgr. Miroslav HRACHOVEC

MUZEJNÍ NOC 2009

Sobotní noc z 20. na 21.6.2009 přinesla pro zájemce již 6. ročník Pražské muzejní noci, do kterého se již tradičně zapojilo také Muzeum policie a nemohla chybět ani Četnická pátrací stanice Praha se svým program. V rámci historického okénka byla zbudována před vchodem do muzea improvizovaná hospoda z období první republiky „U kulaté báby“, ve které nechyběla pověstná pražská galerka a prostitutky, venkovští balící ale i žebrák a anarchista. Na vše dohlížela bdělá prvorepubliková policie ve spolupráci s četnictvem a dohledem policejního rady s jeho asistentem. Návštěvníci muzejní noci mohli každou hodinu shlédnout ukázky ze života první republiky i činnosti bezpečnostních složek. Před zraky návštěvníků tak ožily méně i více závažné případy, které bylo nutné vyřešit, – počínaje obtěžováním žebráků přes provozování hazardních her až po loupežné přepadení obchodníka a konče zákrokem proti anarchistovi, který se snažil narušit demokratické základy státu.

plk. Mgr. Miroslav HRACHOVEC

KNIHOVNIČKA

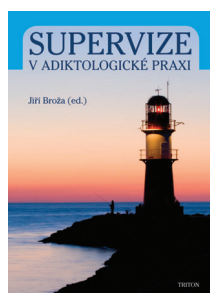

NAKLADATELSTVÍ TRITON s. r. o.

Vykáňská 5

100 00 PRAHA 10

distribuce@TRITON-Books.cz

Jiří BROŽA – SUPERVIZE V ADIKTOLOGII

Publikace se skládá ze dvou částí týkajících se poskytování supervize v adiktologické praxi. V první jsou výstupy z šetření zaměřené na poskytování, využívání a spokojenost se supervizí v adiktologických službách ve Středočeském a Ústeckém kraji z pohledu supervidovaných i supervizorů. Druhá část je zaměřená prakticky. Vedle úvodu věnovaného historii zavádění supervize a doslovu, který je zaměřený na její možnosti, obsahuje praktické poznatky jednotlivých supervizorů působících dlouhodobě v této oblasti. V jednotlivých příspěvcích nelze hledat všeobecný pohled na poskytování supervize, ale osobní vnímání supervizních aktivit. Autoři se nevyhýbají ani vlastním pohybnostem a situacím, které nejsou vždy ideální. Kniha může být inspirací jak pro odborníky,

kterí pod supervizí pracují nebo o ní přemýšlejí, tak pro supervizory samotné. Počet stran 160, brožovaná, ISBN 978-80-7387-209-0.

PÉČE O TĚHOTNÉ ŽENY UŽÍVAJÍCÍ PSYCHOTROPNÍ LÁTKY V TĚHOTENSTVÍ

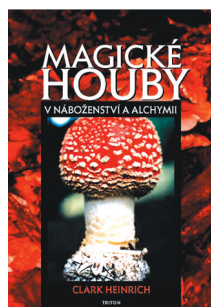
Kniha se zaměřuje na problematiku závislosti u těhotných žen či matek. Je rozdělena do tří hlavních kapitol.

První kapitola vychází z dánského překladu knihy s názvem Péče o těhotné ženy užívající omamné látky a o rodiny s drogovými problémy, jejímž editorem je celosvětově uznávaná odbornice May Olofsson, M.D., která se specializuje na problematiku závislosti u žen matek.

Druhá kapitola seznamuje čtenáře se systémem péče o těhotné uživatelky drog, drogově závislé matky a jejich děti v zemích, jakou jsou Česká republika, Slovenská republika

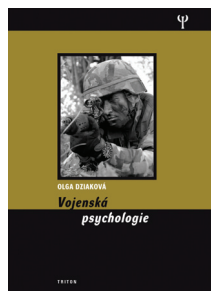
a Rakouská republika.

Třetí kapitola se zabývá zdravotním a sociálním dopadem výše uvedené problematiky. Obsah kapitoly je tvořen příspěvky, které byly prezentovány na mezinárodní konferenci s názvem „Těhotné uživatelky drog – zdravotní a sociální dopad“, jejímž realizátorem byla Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Konference se zúčastnili nejen odborníci z ČR, ale také Slovenska, Dánska, Rakouska a USA. Počet stran 336, brožovaná, ISBN 978-80-7378-095-9.

Clark HEINRICH – MAGICKÉ HOUBY V NÁBOŽENSTVÍ A ALCHYMII

Z nesčíslných druhů halucinogenních hub, jež rostou v České republice, jich je jen několik psychoaktivních a z nich nejznámější a nejvyhledávanější jsou lysohlávka kopinatá, lysohlávka česká a muchomůrka červená. Méně se ví o tom, že muchomůrku červenou znali už lidé těch nejstarších civilizací na světě. Každého, kdo se zajímá o změněné stavy vědomí vyvolané psychedelickými látkami a zároveň i o světovou mytologii, jistě předložená „etnomykologická“ kniha potěší. Počet stran 288, pevná vazba s potahem, ISBN 978-80-7254-2.

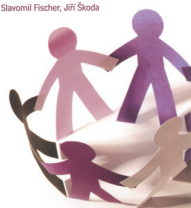

Olga DZIAKOVÁ – VOJENSKÁ PSYCHOLOGIE

Ve válce je cíl a nepřítel jasně definován a vojáci využívají všech dostupných prostředků k jeho zneškodnění či zničení. Od vojáků nasazených v mírových misích se naopak neočekává, že budou participovat na válečném konfliktu, ale naopak že budou ke kontrole agresivních reakcí místního obyvatelstva nebo bývalých nepřátelských frakcí využívat schopností persuaše a diplomacie. Do roku 2001 však zemřelo během mírových operací více než 1700 vojenských i civilních účastníků vojenských misí. Místní obyvatelstvo může ignorovat nebo naopak provokovat autoritu vojáků a ohrožovat tak jejich vojenskou sílu. Ztráta síly může vést k pocitům frustrace z neschopnosti kontrolovat konflikt a úspěšně zvládnout misi. Tato frustrace může vést k rozvoji zloby a agresivních tendencí. Percepce reálného ohrožení je základem vzniku negativních postojů vůči jiným skupinám. Vojáci jsou obyčejní lidé, kteří se dostávají do neobyčejných situací, jež známe jen z akčních filmů. Vojáci účastníci se soudobých vojenských operací proto musí řešit mnohem více psychologických problémů, než tomu bylo v minulosti. Nejen z těchto důvodů ukazujeme konkrétní možnosti působení vojenských psychologů, jež by mělo směřovat k eliminaci či redukci psychického selhání vojáka i vojenské jednotky v běžných vojenských, ale i kritických životních situacích, v nichž se každý voják vzhledem k povaze své profese může ocitnout. Počet stran 552, pevná vazba s přebalem, ISBN 978-80-7378-156-7.

Speciální pedagogika
Edukace a rozvoj osob se somatickými, psychologickými
a sociálními znevýhodněními

Slavomil Fischer, Jiří Škoda

Jiří ŠKODA, Slavomil FISCHER – SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA

Publikace uvádí čtenáře do vědního oboru speciální pedagogika, a to zejména do důležitých okruhů problémů, které jsou jejím předmětem. Jsou zde proto diskutována nejprve základní teoretická východiska, akcentující stávající trendy speciální pedagogiky, a dále jsou pak rozebírány vybrané základní problémy speciálně pedagogické praxe. Knížka je určena širšímu okruhu čtenářů. Využije ji každý, kdo potřebuje získat základní přehled o speciální pedagogice jako vědním oboru. Text je připraven pro posluchače učitelských i neučitelských oborů na vysokých školách. Je sestaven tak, aby mohl být využit i pedagogickými pracovníky specializovaných institucí, poraden, ústavů, apod., kteří se na výchově a vzdělávání již podílejí. Počet stran 208, brožovaná, ISBN 978-80-7378-014-0.

Blanka VAVŘINKOVÁ, Tomáš BINDER – NÁVYKOVÉ LÁTKY V TĚHOTENSTVÍ...

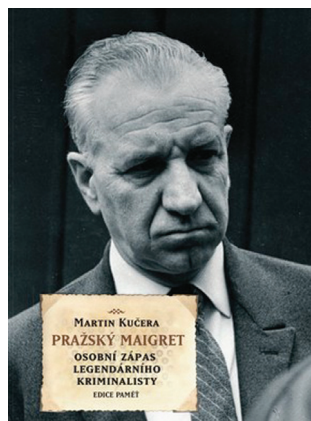
Závislost na návykových látkách patří mezi chronická onemocnění CNS. Pokrok v poznání neurobiologických mechanismů závislosti může významně přispět k prevenci i léčbě toxikomanií. Stav závislosti bývá u postiženého provázen celou řadou dalších komplikací, které do velké míry určují nebezpečnost dané závislosti i její interakční možnosti. Neurobiologické změny v CNS provázející závislost mohou změnit účinek léků používaných v jiných indikacích, především léků působících na CNS. Kniha se zabývá charakteristikou populace drogově závislých těhotných, důsledky užívání drog v těhotenství, vlivem jednotlivých skupin návykových látek na plod a průběh těhotenství a léčbou závislosti v tomto období. Počet stran 128, brožovaná, ISBN: 80-7254-829-8.

Nakladatelství Academia vzniklo v roce 1953 původně jako nakladatelství Československé Akademie věd. Název Academia nese od roku 1966. V současné době zaujímá Academia svou ediční činností přední místo mezi nakladatelstvími České republiky. V edičním programu se zaměřuje na vydávání publikací ze všech vědních oborů. Academia vydává původní vědecké monografie a práce českých vědců, díla klasiků vědy, překlady zahraničních autorů, populárně naučnou literaturu, literaturu faktu, encyklopedie, slovníky, jazykové učebnice, příručky a vysokoškolské učebnice, ale také kvalitní českou i překladovou beletrii. V nakladatelství dále vychází populárně naučný časopis Živa. Kromě nakladatelské činnosti provozuje Academia stejnojmennou síť knihkupectví v Praze, Brně a Ostravě.

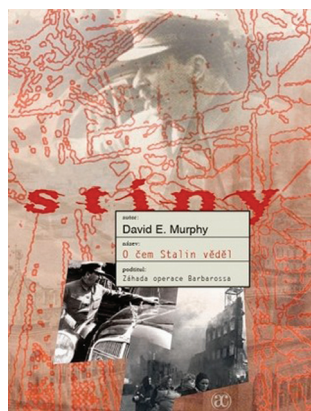
Jejich zaměření charakterizuje heslo: **Knihy, které jinde nenajdete.**

Tradiční cílovou skupinu produkce nakladatelství Academia tvoří vysokoškolští studenti, pedagogové a odborná veřejnost. V posledních letech také stoupá počet laických zájemců o populárně naučnou a uměleckou literaturu. Všechny publikace jsou proslulé profesionálním zpracováním – pečlivou redakční přípravou a kvalitní grafickou a tiskovou podobou. Splňují tak požadavky všech náročných zákazníků.

Martin KUČERA – PRAŽSKÝ MAIGRET

Hrdina detektivních románů belgického prozaika Simenona komisař Maigret se stal legendou. Podobně tomu bylo i v případě nejúspěšnějšího českého kriminalisty poválečného období Karla Kalivody. Rozsáhlá monografie, kterou mu věnoval historik Martin Kučera, je zároveň i mimořádně zajímavou a zevrubnou sondou do dějin české kriminálky po druhé světové válce. Kniha je doplněna Kalivodovými beletrizovanými reflexemi skutečných kriminálních případů. Rok vydání 2009, počet stran 496, vázaná, ISBN 978-80-200-1711-6.

David E. MURPHY – O ČEM STALIN VĚDĚL

Záhada operace Barbarossa

Kniha bývalého amerického zpravodajského důstojníka se zabývá činností sovětských zpravodajských služeb na přelomu třicátých a čtyřicátých let 20. století. Na základě nedávno odtajněných fondů ruských archivů a s využitím soudobé ruské i americké odborné literatury autor krok za krokem odkrývá tajemství sovětské civilní i vojenské rozvědky, jejich organizaci, způsob získávání informací a nedostatky v analýze. Přesvědčivě dokazuje, že sovětské politické a vojenské vedení mělo od jara 1941 dostatek relevantních informací ohledně připravovaného německého útoku, že je však kvůli ideologickým zásadám a modelům nebylo ani schopno, ani ochotno využít. Zvláštní pozornost autor věnuje osobnosti generálporučíka Ivana I. Proskurova, náčelníka vojenské rozvědky, který svoji snahu o realistické vyhodnocení zpravodajských informací zaplatil vojenskou kariérou a nakonec i vlastním životem. Knihu doplňují odborné přílohy, stručný nástin organizace sovětských zpravodajských služeb a dva osobní dopisy Adolfa Hitlera Josephu Stalinovi z prosince 1940 a května 1941. Počet stran 336, vázaná s přebalem, ISBN 978-80-200-1653-9.

skou kariérou a nakonec i vlastním životem. Knihu doplňují odborné přílohy, stručný nástin organizace sovětských zpravodajských služeb a dva osobní dopisy Adolfa Hitlera Josephu Stalinovi z prosince 1940 a května 1941. Počet stran 336, vázaná s přebalem, ISBN 978-80-200-1653-9.

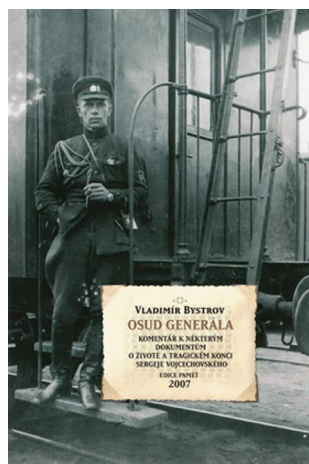

Miklós NYISZLI – BYL JSEM MENGELEHO ASISTENTEM

Autor, lékař z oblasti Sedmihradska, byl jako maďarský žid deportován v roce 1944 do Osvětimi, kde strávil osm měsíců. Díky své odbornosti a znalosti němčiny byl při selekci vybrán Josefem Mengelem, aby prováděl pitvy obětí jeho zvrhlých experimentů. Jako prominentní vězeň poznal zblízka nelidské praktiky „anděla smrti“ při pseudovědeckém výzkumu dvojčat i nepopsatelné peklo, které představovala práce tzv. sonderkomand v krematoriích. Hned po válce (1946), možná jako jeden z prvních, Nyiszli vydal své svědectví knižně. Nejde o literární zpracování v pravém slova smyslu, spíš o šokující, naléhavý deník, psaný s jediným záměrem: podat zprávu světu. Tak jako mnozí ani on dlouho „své přežití nepřežil“, deset let po osvobození umírá na infarkt.

Kniha byla přeložena do mnoha světových jazyků a rovněž zfilmována (Šedá zóna, 2001).

Rok vydání 2009, počet stran 196, vázaná, ISBN 978-80-200-1757-4.

Vladimír BYSTROV – OSUD GENERÁLA

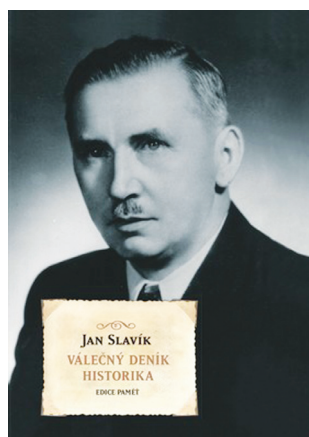
V životopisném esejí o československém armádním generálovi Sergeji Vojcechovském komentuje novinář a publicista Vladimír Bystrov většinou neznámé dokumenty k osudu jedné z nejvýznamnějších osobností spojených s působením československých legií v Rusku a poté budováním branné moci prvního svobodného státu Čechů a Slováků v moderních dějinách.

Původně ruský podplukovník Sergej Vojcechovskij byl v září 1917 převeden k tehdy vznikajícímu československému vojsku na Rusi jako náčelník štábu 1. československé střelecké divize Jana Husa. Pro své velitelské schopnosti byl již v lednu 1918 ustanoven velitelem 3. československého střeleckého pluku Jana Žižky z Trocnova a v květnu téhož roku zvolen členem Prozatímního výkonného výboru československých legií a členem jeho vojenského kolegia. O několik měsíců později byl Odbočkou Československé národní rady v Rusku jmenován generálmajorem. Od roku 1919 působil pak v ruské armádě bojující s bolševiky a po opuštění Ruska v roce 1921 se znovu vrátil do československé armády. Od

roku 1927 byl zemským vojenským velitelem v Brně. V roce 1929 mu byla udělena hodnost armádního generála a od roku 1935 zastával funkci zemského vojenského velitele v Praze. Po německé okupaci Československa v roce 1939 se stal spoluzakladatelem ilegální vojenské protiněmecké organizace Obrany národa.

V prvních dnech po skončení druhé světové války byl generál Sergej Vojcechovskij odvezen do Sovětského svazu a 7. dubna 1951 zahynul v jednom z největších komunistických koncentračních táborů Ozerlagu v sibiřském Tajsetu. Patřil k prvním československým občanům, kteří se stali obětmi politických zájmů komunistů. Byl nejvyšším důstojníkem československé armády a představitelem Československé republiky vydaným bez odporu komandům sovětské bezpečnosti.

Rok vydání 2009, počet stran 580, vázaná, ISBN 978-80-200-1535-8.

Jan SLAVÍK – VÁLEČNÝ DENÍK HISTORIKA

Deníkové zápisky a komentáře k politickým událostem, k postupu válečných operací druhé světové války a úvahy o budoucím vývoji z pera jednoho z nejvýznamnějších českých historiků doby první republiky Jana Slavíka (1885–1978). Válečný deník historika je pro období nacistické okupace v českém prostředí jedním z mála takových dokumentů osobní povahy, z těch otištěných zřejmě nejvýznamnější a nejobsáhlejší.

Počet stran 476, vázaná, ISBN 978-80-200-1685-0.

Elias CANETTI – MASA A MOC

Rozsáhlý esej o davové psychologii. Dvacet let psaná úvaha spisovatele, teoretika společenských věd a humanisty původem z Bulharska a nositele Nobelovy ceny za literaturu z roku 1981 Eliase Canettiho *Masa a moc* (1960) pojednává o tom, jak v mase jedinec ztrácí své úzkosti a zábrany, až se slastně rozplyne v davu. Masa je mu přírodní úkaz, nebezpečný živel a dravý živočich. A moc pak nástroj jejího ovládnutí.

Počet stran 622, vázaná s přebalem, ISBN 978-80-200-1512-9.

MIMOŘÁDNÁ NABÍDKA PRO ODBĚRATELE A ČTENÁŘE

Bulletinu Národní protidrogové centrály

V návaznosti na úspěšnou publikaci Miroslava Nožiny *Svět drog v Čechách* (Praha 1997) vydalo nakladatelství KLP – Koniasch Latin Press tematicky spřízněnou novinku autorské dvojice **Miroslav NOŽINA – Miloš VANĚČEK** *Mandragora, morfin, kokain* s podtitulem **Drogový problém v českých zemích v dobách habsburské monarchie a v předválečném Československu**. Publikace se zabývá problémem zneužívání drog v českých zemích od středověku do roku 1938, tedy obdobím, kterému dosud nebyla věnována dostatečná pozornost. Jednotlivé kapitoly analyzují a popisují v chronologické posloupnosti a v mezinárodním kontextu drogovou scénu v českých zemích, rekapituluje stav dobové legislativy a protidrogových opatření a celkovou situaci ilustrují na vybraných konkrétních drogových záchytech a kriminálních případech. Kniha vychází z původního archivního výzkumu a přináší četné, dosud nepublikované textové i obrazové materiály.

V rámci mimořádné akce pro odběratele a čtenáře *Bulletinu Národní protidrogové centrály* Vám nabízíme tuto publikaci **za zvýhodněnou nakladatelskou cenu 280,- Kč včetně DPH.**

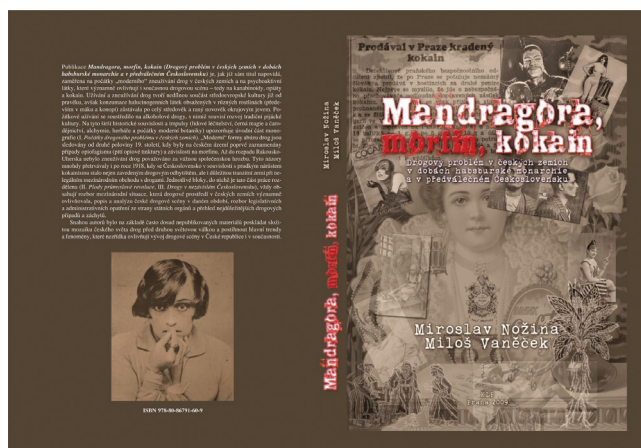
Knihu si můžete objednat na adrese nakladatelství:

KLP – Koniasch Latin Press
160 00 Praha 6, Na Hubálce 7
e-mail: koniasch@gmail.com
koniasch@quick.cz
Tel./Fax: 220 511 681

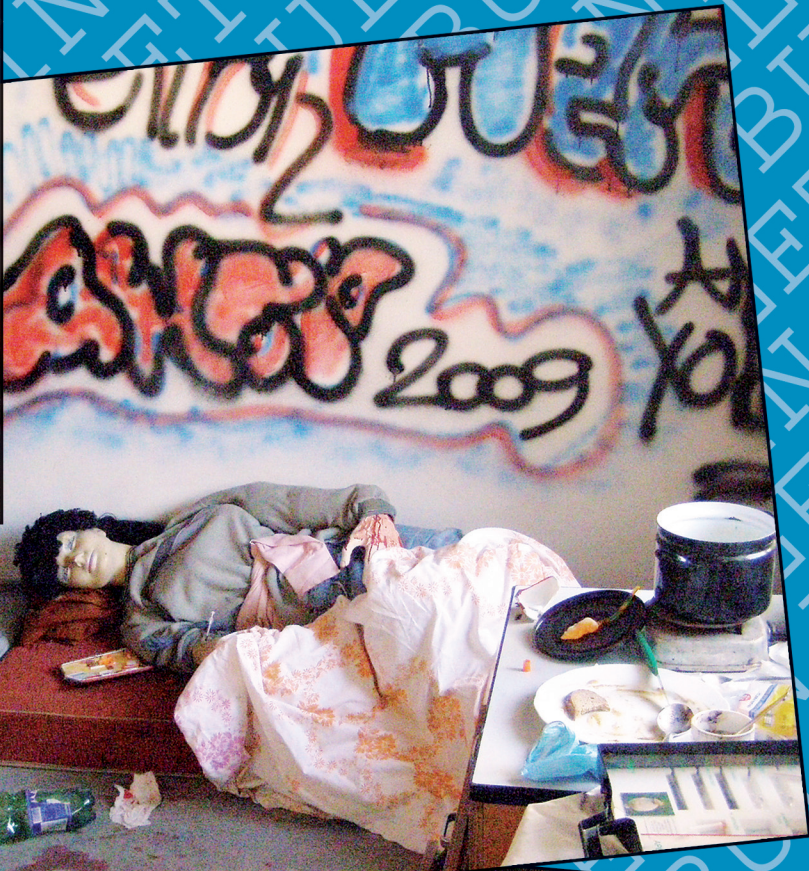
Na požádání Vám zašleme e-mailem doplňkové informace a ukázky z knihy ve formátu pdf.

Bibliografický údaj: Miroslav Nožina – Miloš Vaněček, *Mandragora, morfin, kokain. Drogový problém v českých zemích v dobách habsburské monarchie a v předválečném Československu*, Praha: KLP – Koniasch Latin Press 2009, 296 str., váz., formát B5, četné černobílé ilustrační přílohy v textu, ISBN 978-80-86791-60-9

Doporučená knihkupecká cena: 360,- Kč.

Miloš VANĚČEK, NPC

Malá policejní akademie „Ostrava“

Nášivky protidrogových jednotek – ČR a Evropa – 6. část

1. ČR - PČR SKPV Praha III

2. ČR – PČR SKPV Tábor

3. ČR – PČR NPC

4. ČR – PČR

5. Řecko

6. Německo

7. Francie

8. Francie - Marseille

9. Francie – K9

10. Holandsko

11. Itálie

ŘÍJEN

Po		5	12	19	26
Út		6	13	20	27
St		7	14	21	28
Čt	1	8	15	22	29
Pá	2	9	16	23	30
So	3	10	17	24	31
Ne	4	11	18	25	

LISTOPAD

Po	2	9	16	23	30
Út	3	10	17	24	
St	4	11	18	25	
Čt	5	12	19	26	
Pá	6	13	20	27	
So	7	14	21	28	
Ne	1	8	15	22	29

PROSINEC

Po		7	14	21	28
Út	1	8	15	22	29
St	2	9	16	23	30
Čt	3	10	17	24	31
Pá	4	11	18	25	
So	5	12	19	26	
Ne	6	13	20	27	